

Ammattikorkeakoulujen yhteishaku-uudistus

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:26

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä.

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar.

Ammattikorkeakoulujen yhteishaku-uudistus

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:26

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö
Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto
Meritullinkatu 10, Helsinki
PL 29, 00023 Valtioneuvosto

<http://www.minedu.fi/julkaisut/index.html>
Yliopistopaino, Helsinki 2003

ISBN 952-442-668-4 (nid.)
ISBN 952-442-669-2 (PDF)
ISSN 1458-8102

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:26

Kuvailulehti

Julkaisija
Opetusministeriö

Julkaisun päivämäärä
10.12.2003

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)	Julkaisun laji Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä		
Puheenjohtaja: Pentti Rauhala, Laurea-ammattikorkeakoulu	Toimeksiantaja Opetusministeriö		
Sihteeri: Ritva Sammalkivi, Opetushallitus	Toimielimen asettamispvm 22.1.2002	Dnro	
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Ammattikorkeakoulujen yhteishaku-uudistus (Förnyelsen av gemensam ansökan till yrkeshögskolorna)			
Julkaisun osat Muistio ja liitteet			
Tiivistelmä <p>Opetusministeriö asetti 22.1.2002 projektiryhmän ammattikorkeakoulujen yhteishaun uudistamista varten. Projektiryhmän tehtävänä oli vastata käytännön toimista, joita tarvitaan ammattikorkeakoulujen yhteishakutehtävien siirtämiseksi lääninhallitusten sivistysosastoilta ammattikorkeakouluille.</p> <p>Projektia asetettaessa oletettiin, että Eduskunta hyväksyy asiaan liittyvän hallituksen esityksen lakimuutoksesta (Laki opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä, 1058/1998). Lähtökohtana oli myös, että ammattikorkeakoulujen yhteishaun periaatteisiin ei tehtä muutoksia.</p> <p>Projektiryhmän tehtävänä oli</p> <ul style="list-style-type: none">- ohjata koko uudistushanketta ja toimia sen johtoryhmänä niin, että ammattikorkeakoulu ja Opetushallitus kevään 2003 yhteishausta alkaen vastaavat myös aikaisemmin lääninhallituksille kuuluneista tehtävistä- määrittellä, suunnitella ja toteuttaa ammattikorkeakoulujen yhteishaun atk-järjestelmään tarvittavat uudistukset yhteistyössä atk-toimittajan kanssa- laatia ja toteuttaa muutosta koskeva tiedotussuunnitelma ammattikorkeakoulujen henkilöstölle- laatia ja toteuttaa muutosta koskeva koulutussuunnitelma ammattikorkeakoulujen opiskelijavalintoja hoitaville palveluyksiköille- laatia suunnitelma yhteishaun käytännön järjestelyjen vaatimaa alueellista yhteistyötä varten. <p>Työryhmä laati uudistuksen toteuttamiseksi kokonaissuunnitelman siten, että ammattikorkeakoulut vastasivat keväästä 2003 lähtien yhteishaun ja valintojen toteutuksesta. Jokaiseen ammattikorkeakouluun perustettiin hakutoimisto yhteishakutehtävien hoitamiseksi. Yhteishaun aikataulua muutettiin syksyn 2003 yhteishaun osalta siten, että myös syksyn hakuaika erotetaan toisen asteen yhteishausta. Yhteishaun periaatteet säilytettiin ennallaan: haku tapahtuu valtakunnallisella yhteishakulomakkeella ja hakukohteita on enintään neljä. Hakijat toimittavat hakuaikana hakulomakkeensa ensisijaisena hakukohteena olevaan ammattikorkeakouluun, joka vastaa hakijatietojen viennistä ammattikorkeakoulujen yhteishakurekisteriin.</p> <p>Ammattikorkeakoulujen yhteishakurekisteri, AMKYH-rekisteri, kuuluu Opetushallituksen ylläpitämään opiskelijavalintarekisteriin ja ammattikorkeakoulut ovat osarekisterin pitäjiä. Rekisterin käyttäjäkunnan vaihtuessa järjestelmä on uusittu. Projektipäällikkö on kouluttanut ammattikorkeakoulujen hakutoimistojen henkilöstön rekisterin käyttöön.</p> <p>Yhteishaun uudistamisprojektin alkuvaiheessa työryhmä katsoi, että yhteishaku-uudistus on niin mittava, että toimijoiden vaihtuessa myös riskit kasvavat. Hakijoiden saama oikea tieto ja hakijoiden yhdenvertaisuus eivät saa vaarantua. Työryhmä nimesi AMK-nettihakuprojektin jäsenet ja suunnitteli sähköisen hakupalvelun kevään 2003 yhteishakua varten. AMK-nettihausta tuli kevään 2003 yhteishaun menestystarina.</p> <p>AMKYH-uudistuksessa on luotu opiskelijavalintojen ja toimijoiden kokonaisuus, joka kelpaa korkeakoulusektorilla erinomaisesti malliksi opiskelijavalintojen toteuttamisesta.</p> <p>Yhteistyön koordinointi ja ammattikorkeakoulujen opiskelijavalintoihin kohdistuva päätöksenteko edellyttävät kuitenkin vielä syventämistä ja tarkentamista. Edelleen tarvitaan keskustelua valintaperusteista ja valintakokeista, joiden vaikuttavuutta ei ole riittävästi selvitetty. Yhteishakuun kuulumatottoman, tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijavalinnat valintaperusteineen tulisi myös koordinoita.</p> <p>Toiminnallisuuden ja jatkuvan kehittämisen turvaamiseksi AMKYH-projektin työryhmä esittää opetusministeriölle, että se välittömästi nimittää valtakunnallisen tukiryhmän. Tukiryhmä on tarpeellinen, jotta yhteys käyttäjäkuntaan ja heidän tarpeisiinsa säilyy ja jotta toiminta pääsee vakiintumaan ja kehittämistarpeet tulevat huomioituksi.</p>			
Avainsanat yhteishaku, ammattikorkeakoulu, opiskelijavalinta, sähköiset palvelut, AMK-nettihaku			
Muut tiedot			
Sarjan nimi ja numero Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:26	ISSN 1458-8102	ISBN 952-442-668-4 (nid) 952-442-669-2 (PDF)	
Kokonaissivumäärä 76	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Yliopistopaino		Kustantaja Opetusministeriö	

Presentationsblad

Utgivare
Undervisningsministeriet

Utgivningsdatum
10.12.2003

Författare (uppgifter om organets namn, ordförande, sekreterare) Ordförande: Pentti Rauhala, Laurea-yrkeshögskola Sekreterare: Ritva Sammalkivi, Utbildningsstyrelsen	Typ av publication Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar		
	Uppdragsgivare Undervisningsministeriet		
	Datum för tillsättande av organet 22.1.2002	Dnr	
Publikation (även den finska titeln) Förnyelsen av gemensam ansökan till yrkeshögskolorna (Ammattikorkeakoulujen yhteishaku-uudistus)			
Publikationens delar Promemoria samt bilagor			
Sammandrag <p>Undervisningsministeriet tillsatte 22.1.2002 en projektgrupp som fick i uppdrag att förnya den gemensamma ansökan till yrkeshögskolorna. Projektgruppens uppgift var att ansvara för de praktiska åtgärder som behövs när uppgifterna som ansluter sig till gemensam ansökan till yrkeshögskolorna överförs från länsstyrelsernas bildningsavdelningar till yrkeshögskolorna.</p> <p>När projektet tillsattes antog man att Riksdagen skulle anta regeringens proposition om en lagändring i anslutning till ärendet (Lagen om antagningsregistret och studentexamensregistret, 1058/1998). En annan utgångspunkt var att inte företa några ändringar i principerna för gemensam ansökan till yrkeshögskolorna.</p> <p>Projektgruppens uppgift var</p> <ul style="list-style-type: none">- att styra hela förnyelseprojektet och verka som dess ledningsgrupp så att yrkeshögskolorna och Utbildningsstyrelsen fr.o.m. våren 2003 också ansvarade för de uppgifter som tidigare sköttes av länsstyrelserna- att tillsammans med programleverantören definiera, planera och genomföra de förändringar i ADB-systemet för gemensam ansökan till yrkeshögskolorna som krävdes- att göra upp och förverkliga en informationsplan om förändringen för yrkeshögskolornas personal- att göra upp och förverkliga en utbildningsplan om förändringen för de serviceenheter vid yrkeshögskolorna som sköter antagningen- att göra upp en plan för det regionala samarbete som förutsätts för de praktiska arrangemangen av gemensam ansökan. <p>Arbetsgruppen gjorde upp en helhetsplan för genomförandet av förnyelsen så, att yrkeshögskolorna fr.o.m. våren 2003 ansvarade för genomförandet av gemensam ansökan och urval. Vid varje yrkeshögskola inrättades det en ansökningsbyrå för att sköta de ärenden som ansluter sig till gemensam ansökan. Tidtabellen för gemensam ansökan ändrades i fråga om höstens 2003 gemensam ansökan så, att ansökningstiden avskiljs från ansökningstiden till andra stadiet. Principerna för gemensam ansökan bevarades: ansökan sker med en riksomfattande ansökningsblankett och ansökningsönskemålen är maximalt fyra till antalet. De sökande lämnar under ansökningstiden in sin ansökningsblankett till den yrkeshögskola som de har satt som första önskemål. Denna yrkeshögskola ansvarar för att uppgifterna om sökanden matas in i registret för gemensam ansökan till yrkeshögskolorna.</p> <p>Registret för gemensam ansökan till yrkeshögskolorna, AMKYH-registret, ingår i det antagningsregister som Utbildningsstyrelsen upprätthåller och yrkeshögskolorna upprätthåller delregister. Systemet har förnyats i samband med att användarna bytts. Projektchefen har utbildat personalen vid yrkeshögskolornas ansökningsbyråer i användning av registret.</p> <p>I början av förnyelseprojektet av gemensam ansökan ansåg arbetsgruppen att reformen är så omfattande att även riskerna ökar då aktörerna byts ut. De sökandes tillgång till rätt information och jämlikhet får inte riskeras. Arbetsgruppen utsåg medlemmarna till projektet YH-webbansökan och planerade den elektroniska ansökningstjänsten för gemensam ansökan till våren 2003. YH-webbansökan blev en succé i gemensam ansökan våren 2003.</p> <p>I AMKYH-reformen har man skapat en helhet bestående av aktörer och antagning av studerande som inom högskolesektorn duger utmärkt som modell för förvekligande av antagning av studerande.</p> <p>Koordineringen av samarbetet och beslutsfattandet i frågor som rör antagning av studerande till yrkeshögskolor förutsätter dock ännu fördjupning och precisering. Vidare behövs det diskussion kring antagningsgrunder och urvalsprov, vars verkningsfullhet inte tillräckligt har utretts. Antagning av studerande inklusive antagningsgrunder som gäller för utbildning som ledet ill examen men som inte ingår i gemensam ansökan borde också koordineras.</p> <p>För att säkerställa funktionalitet och fortlöpande utveckling föreslår arbetsgruppen för AMKYH-projektet undervisningsministeriet att det omgående utser en riksomfattande stödgrupp. Stödgruppen är nödvändig för att kontakten till användarna och deras behov bevaras och för att verksamheten stabiliseras och att utvecklingsbehoven blir beaktade.</p>			
Nyckelord gemensam ansökan, yrkeshögskola, antagning av studerande, elektroniska tjänster, YH-webbansökan			
Övriga uppgifter			
Seriens namn och nummer Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2003:26	ISSN 1458-8102	ISBN 952-442-668-4 (htf) 952-442-669-2 (PDF)	
Sidoantal 76	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Universitetstrycket		Förlag Undervisningsministeriet	

Description

Publisher Ministry of Education		Date of publication 10.12.2003	
Authors (If a committee: name of organ, chair, secretary) Chair: Pentti Rauhala, Laurea Polytechnic Secretary: Ritva Sammalkivi, National Board of Education		Type of publication Reports of the Ministry of Education, Finland	
		Contracted by Ministry of Education	
		Committee appointed on 22.1.2002	Dno
Name of publication Reform of joint national polytechnic application (Förnyelsen av gemensam ansökan till yrkeshögskolorna)			
Parts Pro Memoria, Annexes			
Abstract On 22 January 2002 the Ministry of Education appointed a committee to take care of the practical measures needed to transfer the responsibility for joint national application to polytechnics from provincial state offices to polytechnics. The committee was appointed on the understanding that Parliament pass the amendment to the relevant Act on student selection and matriculation examination registers 1058/1998. Another principle was that no changes will be made to the general principles underlying application to polytechnics. The committee was to <ul style="list-style-type: none"> - oversee the reform and the transfer of duties relating to application to polytechnics from the provincial state offices to polytechnics and the National Board of Education as from spring 2003; - determine, plan and implement the modification needed in the relevant computerised system in collaboration with the supplier of the system; - plan and implement the dissemination of information on the reform to polytechnic personnel; - plan and provide training for the units responsible for student admissions in polytechnics; - plan regional cooperation needed to implement the reform in practice. <p>The committee drew up an overall plan for transferring the duties relating to joint application and admissions as from spring 2003. Each polytechnic has established an admissions unit to arrange the joint application. The joint polytechnic application of autumn 2003 was separated from the secondary level applications. The procedure was otherwise the same as before in that applications were made on a national form to four degree programmes. The applicants sent their applications to their first-choice polytechnic, which entered the data into the joint application register.</p> <p>The polytechnic selections and enrolment register is part of the National Board's student selection register and maintained by polytechnics. In connection with the transfer of duties to polytechnics, the system has been revised and the polytechnic admissions unit personnel have been trained in the use of the register.</p> <p>The National Board was responsible for the training needed to implement the reform and information to the admissions personnel at polytechnics. Regional training is the responsibility of polytechnics, which have arranged it in collaboration with the project committee. Materials relating to the joint application have been designed and realised by the committee, polytechnics and the National Board in collaboration. Polytechnics are responsible for distributing the application forms and instructions.</p> <p>As the committee has noted earlier, the magnitude of the reform increases risks. The information given to applicants and the equality of the applicants must not be compromised in the transfer phase. To this end, the committee has effected major increases in electronic application. On the proposal of the Committee, a system for virtual application to polytechnics was set up for the spring 2003 application.</p> <p>The virtual application system to polytechnics was a success. The system admission created could well function as a model for admission procedures within higher education.</p> <p>However, both coordination of the collaboration and decision-making concerning student admission to polytechnics require further clarification and analysis. In addition, discussions are needed on the admission requirements and entrance examinations, as the effectiveness of these has not been investigated enough. There is also need to coordinate student admission and admission requirements to degree studies outside the joint application system.</p> <p>To ensure the functionality and continuous development, the committee for the reform of joint national application proposes to the Ministry of Education that it immediately nominates a national support group. A support group is essential for maintaining a connection to the users and their needs, for establishing the activity and for its development needs to be observed.</p>			
Other information			
Name and number of series Reports of the Ministry of Education, Finland 2003:26		ISSN 1458-8102	ISBN 952-442-668-4 (pbk) 952-442-669-2 (PDF)
Number of pages 76	Language Finnish	Price	Degree of confidentiality public
Distributed by Helsinki University Press		Published by Ministry of Education	

Opetusministeriölle

Opetusministeriö asetti 22.1.2002 projektiryhmän ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmän uudistamista varten. Projektiryhmän tehtävänä oli vastata käytännön toimista, joita ammattikorkeakoulujen yhteishakutehtävien siirtäminen lääninhallitusten sivistysosastoilta ammattikorkeakouluille vaatii.

Projektin asettamisen lähtökohdissa todettiin uudistuksen toteuttamisen edellyttävän, että Eduskunta hyväksyy asiaan liittyvän hallituksen esityksen lakimuutoksesta (Laki opiskelija-valintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä, 1058/1998). Lähtökohtana oli myös, että ammattikorkeakoulujen yhteishaun periaatteisiin ei tehdä muutoksia.

Projektiryhmän tehtävät määriteltiin asettamiskirjeessä:

- ohjata koko uudistushanketta ja toimia sen johtoryhmänä niin, että ammattikorkeakoulut ja Opetushallitus kevään 2003 yhteishausta alkaen vastaavat myös aikaisemmin lääninhallituksille kuuluneista tehtävistä,
- määritellä, suunnitella ja toteuttaa ammattikorkeakoulujen yhteishaun atk-järjestelmään tarvittavat uudistukset yhteistyössä atk-toimittajan kanssa,
- laatia ja toteuttaa muutosta koskeva tiedotussuunnitelma ammattikorkeakoulujen henkilöstölle,
- laatia ja toteuttaa muutosta koskeva koulutussuunnitelma ammattikorkeakoulujen opiskelijavalintoja hoitaville palveluyksiköille sekä
- laatia suunnitelma yhteishaun käytännön järjestelyjen edellyttämästä alueellisesta yhteistyöstä.

Projektin johtoryhmän puheenjohtajaksi opetusministeriö kutsui rehtori Pentti Rauhalan Laurea-ammattikorkeakoulusta ja jäseniksi:

Apulaisrehtori Kaisa Lahtinen (Tampereen ammattikorkeakoulu), varapuheenjohtaja
Opintotoimiston päällikkö Ritva Sammalkivi (Hämeen ammattikorkeakoulu)
Opintotoimiston päällikkö Ulla Talvi (Kymenlaakson ammattikorkeakoulu)
Opintotoimiston päällikkö Mia Ekström (ARCADA - Nylands svenska yrkeshögskola)
Koulutuspäällikkö Ritva Söyring (Lahden ammattikorkeakoulu)
Toimistonhoitaja (1.9.2002 alkaen opintotoimiston päällikkö) Hilikka Korhonen
(Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu)

Opintosihtööri (1.7.2002 alkaen opintoasiainpäällikkö) Matti Isokallio
(Satakunnan ammattikorkeakoulu)
Korkeakouluneuvos Seppo Kiiskisen (opetusministeriö)
Suunnittelija (1.9.2002 alkaen pääsihtööri) Tapio Huttula (Korkeakoulujen arviointineuvosto)
Hallituksen jäsen Marjaana Haapakoski (SAMOK ry.)
Opetusneuvos Erkki Hietakari (Opetushallitus)
Ylitarkastaja Outi Kivipelto (Opetushallitus)
Suunnittelija Marja Winberg (Etelä-Suomen lääninhallitus)
Account Manager Terttu Santalahti (TietoEnator Oyj)

Johtoryhmän sihteerinä toimi 15.3.2002 alkaen projektin toteutusta varten Opetushallitukseen palkattu projektipäällikkö Ritva Sammalkivi.

Johtoryhmä otti projektin nimeksi Ammattikorkeakoulujen yhteishaun uudistamisen projekti, AMKYH-projekti. Johtoryhmä sopi ensimmäisessä kokouksessaan, että perustetaan atk-järjestelmäjaosto ja koulutus- ja tiedotusjaosto. Atk-järjestelmäjaoston sihteeriksi nimettiin projektipäällikkö Aili Sydänmaanlakka TietoEnator Oyj:stä. Mia Ekströmin pyydettyä eroa johtoryhmän jäsenyydestä opetusministeriö nimitti hänen tilalleen vt. opintotoimiston päällikkö Maria Erikssonin (Arcada) 11.3.2002 alkaen. Samok ry:ssä tapahtuneiden henkilövaihdosten jälkeen on opiskelijajärjestöä edustanut 1.9.2003 alkaen koulutuslavastaava Kirsi Laiho.

ATK-järjestelmäjaoston puheenjohtajana on toiminut apulaisrehtori Kaisa Lahtinen, sihteerinä Aili Sydänmaanlakka ja jäseninä Ritva Sammalkivi, Marja Winberg, Matti Isokallio, Ritva Söyting, Monica Polenius (YH Sydväst), Liisa Mylly (TietoEnator Oyj) ja Markku Hartonen (OPH).

Koulutus- ja tiedotusjaoston puheenjohtajana on toiminut Ulla Talvi, sihteerinä Ritva Sammalkivi ja jäseninä Outi Kivipelto, Marja Winberg, Hilikka Korhonen, Maria Eriksson, Kaija Pirinen (OPH), Marjaana Haapakoski 31.12.2002 asti ja Kirsi Laiho 1.9.2003 alkaen.

Projektiryhmän työskentelyn pohjaksi otettiin yhteishakutyöryhmän muistio ja muistiosta annetut lausunnot. Projekti julkaisi väliraportin 5.2.2003, koska sen katsottiin edistävän merkittävästi yhteishaun toteuttamista uuden käytännön mukaisesti.

Toimeksiannon mukaisesti työryhmän määräaika päättyy 30.11.2003. Saatuaan työnsä valmiiksi ammattikorkeakoulujen yhteishaun uudistamisen projektiryhmä luovuttaa muistionsa opetusministeriölle.

Helsingissä 10.12.2003

Pentti Rauhala

Maria Eriksson

Erkki Hietakari

Tapio Huttula

Matti Isokallio

Seppo Kiiskinen

Outi Kivipelto

Hilkka Korhonen

Kaisa Lahtinen

Kirsi Laiho

Ritva Sammalkivi

Terttu Santalahti

Ritva Söyring

Ulla Talvi

Marja Winberg

Sisältö

1	Uudistuksen taustat ja lähtökohdat	11
1.1	Ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmä	11
1.2	Yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan säännös	11
1.3	AMKYH-projekti	12
1.4	Laki opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä	13
1.5	Opetusministeriö päättää ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmän aikataulusta	13
1.6	Opiskelijavalinnan periaatteet ja opiskelijavalintayhteistyö	14
2	Yhteistyössä yhteishakuun - uudistuksen koulutus- ja tiedotussuunnitelma	16
2.1	Sidosryhmät, kuullut asiantuntijat ja palautteet yhteistyöstä	16
2.1.1	<i>Lääninhallitusten yhteishakutoimistot</i>	16
2.1.2	<i>Työministeriö/työhallinto</i>	17
2.1.3	<i>Suomen opinto-ohjaajat</i>	17
2.1.4	<i>Puolustusvoimat</i>	18
2.2	AMKYH-uudistusta koskeva tiedotussuunnitelma	18
2.2.1	<i>Verkkotiedottaminen</i>	18
2.2.2	<i>Uudistusta käsittelevät tiedotustilaisuudet</i>	19
2.3	Ammattikorkeakoulujen hakutoimistojen henkilöstön koulutus	20
2.3.1	<i>AMKYH-vastuuhenkilöiden koulutuksen tavoitteet ja koulutusaiheet</i>	20
2.3.2	<i>Koulutus yhteishakutehtävien hoitoon</i>	21
2.4	Yhteishakumateriaali	22
2.5	Ammattikorkeakoulujen alueellinen yhteistyö	22
2.6	Ohjaushenkilöstölle laaditut koulutusaineistot	23
3	Ammattikorkeakoulujen yhteishakurekisterin tekninen toteutus	24
3.1	AMKYH-rekisterin tekninen ympäristö	24
3.2	Atk-projektin vaiheet	24
3.2.1	<i>Määrittelyvaihe</i>	24
3.2.2	<i>Suunnittelu ja toteutus</i>	26
3.2.3	<i>Ammattikorkeakoulujen yhteishaun toimintoprosessi</i>	26
3.2.4	<i>Järjestelmän testaus ja käyttöönotto</i>	35
3.3	AMKYH-rekisterin käyttö ja kehittämissuunnitelmat	36

4	<u>AMK-nettihakuku</u>	39
4.1	SAHA:sta nettihakuun	39
4.2	AMK-nettihakuprojekti	40
4.2.1	<i>Projektin tavoite</i>	41
4.2.2	<i>Projektisuunnitelma ja aikataulut</i>	41
4.2.3	<i>Riippuvuudet ja liittymät muihin järjestelmiin</i>	41
4.3	Nettihaun menestystarina	42
4.4	AMK-nettihaun kehittäminen kevään 2004 yhteishakua varten	44
5	<u>Hakutoimisto antaa yhteishaulle kasvot</u>	46
5.1	Ammattikorkeakoulujen keskinäinen yhteistyö ja yhteiset toimintalinjat	47
5.2	Hakutoimistojen neuvonta- ja koulutustehtävä	48
5.3	Päätökset selkeän toiminnan perustana	48
6	<u>Työryhmän kehittämisehdotukset</u>	50
6.1	Opiskelijavalintojen perusteet	50
6.2	Yhteishakua koskevien säädösten ja toimintaohjeiden kehittämistarve	52
6.3	Työmarkkinatuki - mitä tehtävää hakutoimistoissa hoidetaan?	53
6.4	Yhteishaun koordinointi ja ohjaus	55
6.5	Visioita AMK-nettihaun tulevaisuuteen - vuorovaikutteinen asiointi	56
7	<u>Yhteenveto</u>	57
8	<u>Tietojärjestelmän käyttöönotto - työvaiheista hankalin?</u>	59
	Juha Mäkinen ja Anu-Liisa Lahti, TietoEnator Oyj	
9	<u>Ammattikorkeakoulujen yhteishakuprosessin uudistaminen</u>	62
	Juha Kaakinen ja Päivi Heinonen, Sosiaalikehitys Oy	
	<u>Liitteet</u>	66

1 Uudistuksen taustat ja lähtökohdat

1.1 Ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmä

Yhteishaun kehittäminen alkoi 1960-luvun lopussa ja valtakunnallinen atk-pohjainen yhteishakujärjestelmä otettiin käyttöön v. 1979. Ammattikorkeakoulukokeiluun kuuluneet oppilaitokset olivat kokeiluvaiheen alusta alkaen mukana yhteishakujärjestelmässä. Ammattikorkeakoulujen vakinaistuttua yhteishakujärjestelmä jaettiin v. 1996 ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmään (AMKYH) sekä ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden eli toisen asteen yhteishakujärjestelmään (TAYH).

Yhteishaun toteutusta ohjaavat Laki opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä sekä Asetus ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmästä (liite 1).

Yhteishaun periaatteena on, että opiskelemaan pyrkivä voi hakea ammattikorkeakoulujen koulutukseen koko maahan yhdellä hakemuksella. Yhteishaku toteutetaan kaksi kertaa vuodessa. Järjestelmän avulla pyritään mm. helpottamaan nuorten hakeutumista koulutukseen, tehostamaan opiskelupaikkojen täyttöä ja vähentämään päällekkäistyötä ammattikorkeakouluissa.

Yhteishaun ulkopuolelle jäävät ammattikorkeakoulujen tutkintoon johtava aikuiskoulutus ja vieraskielinen koulutus. Noin neljännes ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinnoista on tällaisia erillishakuja.

1.2 Yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan säännös

Lukuvuoden 1999–2000 opiskelijavalinnoista alkaen tuli voimaan yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan säännös (L1060/1998, Laki ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain 15 ja 29§:n muuttamisesta).

Säännös koskee koko korkeakoulusektoria (ammattikorkeakoulut, yliopistot, tiede- ja taidekorkeakoulut). Säännöstä toteutetaan ammattikorkeakoulujen hakija- ja opiskelupaikkarekisterin (AMKOREK) ja yliopistojen hakija- ja opiskeluoikeusrekisterin (HAREK) avulla.

Opetushallitus on rekisterinpitäjä, mutta korkeakoulut tallentavat rekisteriin hakijoita koskevat tiedot.

1.3 AMKYH-projekti

Opetusministeriö oli asettanut 19.5.2000 Ammattikorkeakoulujen yhteishakutyöryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää, miten ammattikorkeakoulujen yhteishakuun liittyvien tehtävien siirtäminen lääninhallitusten sivistysosastoilta ammattikorkeakouluille voidaan toteuttaa. Työryhmä esitti 17.5.2001 uudistuksen toteuttamista varten yhteenvedon:

- ammattikorkeakoulut vastaavat yhteishaun toteuttamisesta lukuvuonna 2003–2004 alkavasta koulutuksesta lukien,
- OPH vastaa yhteishaun valtakunnallisesta toteutuksesta,
- yhteishakujärjestelmä jatkuu nykymuotoisena,
- toiminnallisena perusmallina on amk-kohtainen palveluyksikkö,
- ammattikorkeakoulut jatkavat yhteistyötä valintaperusteiden yhdenmukaisuuden ja valintamenettelyjen selkiyttämiseksi,
- ammattikorkeakoulut organisoivat alueellisen yhteistyön,
- yhteishakurekisteri tulee uudistaa ja
- ammattikorkeakouluille tulee osoittaa vuodesta 2002 alkaen määrärahaa lisähenkilöstön palkkaukseen.

AMKYH-projektin johtoryhmä aloitti työskentelynsä em. Ammattikorkeakoulujen yhteishakutyöryhmän muistion (opetusministeriön työryhmien muistioita 15:2001) ja muistiosta annettujen lausuntojen pohjalta. Lausunnot oli saatu sisäasiainministeriöltä, työministeriöltä, Opetushallitukselta, lääninhallituksilta, ammattikorkeakouluilta, Suomen kuntaliitto ry:ltä, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry:ltä ja Suomen Ammattikorkeakouluopiskelijayhdistysten Liitto SAMOK ry:ltä. Valtaosa lausunnon antajista suhtautui myönteisesti työryhmän ehdotuksiin. Useissa lausunnoissa korostettiin kuitenkin siirron huolellisen valmistelun merkitystä sekä tehokasta tiedotusta ja henkilöstön koulutusta. Osa lääninhallituksista ei nähty perusteita tehtävien siirron toteuttamiselle.

Ammattikorkeakoulujen lausunnoista valtaosa oli myönteisiä, tosin osaan lausunnoista sisältyi ehtoja ja edellytyksiä uudistuksen toteuttamiselle. ARENE ry katsoi, että yhteishaun siirtäminen ammattikorkeakoulujen hoidettavaksi on johdonmukaista kehitystä siirtymiselle osaksi korkeakoululaitosta.

Projektin ensimmäinen kokous pidettiin Opetusministeriössä 26.2.2002. Kokouksessa sovittiin alustavasti projektin aikataulu, ja projektisuunnitelman päävaiheet hyväksyttiin 11.3.2002:

- ATK- järjestelmän katselmointi 29.4.2002 mennessä
- Määrittäsvaihe valmis 2.5.2002
- Suunnittelu 14.6.2002
- Toteutus 18.10.2002
- Järjestelmän luovutus 5.12.2002
 - Atk-järjestelmän testaukset 9.12.2002–27.12.2002
 - Käyttäjien koulutus 20.01.2003–28.02.2003
 - AMKYH-rekisteri käytössä 1.3.2003
 - Loppuraportti kehitysehdotuksineen 30.11.2003.

Raportointikaudella 26.2.2002–30.11.2003 projektin johtoryhmä on pitänyt 23 kokousta, koulutus- ja tiedotusjaosto 18 ja atk-järjestelmäjaosto 23 kokousta. Projektin aikana perustettu AMK-nettihakutyöryhmä on kokoontunut 12 kertaa valmistelevaan nettihakupalvelua.

1.4 Laki opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä

Laki opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain 1§:n muuttamisesta sekä Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmästä annetun asetuksen 5 ja 6 §:n muuttamisesta astuivat voimaan 15.7.2002 (liite 1).

Projektin johtoryhmä lähetti ammattikorkeakoulujen opintoasianpäälliköille ja hakutoimistojen yhteyshenkilöille muutoksesta tiedotteen, jossa korostettiin lainsäädännön ammattikorkeakouluille asettamia velvoitteita.

1.5 Opetusministeriö päättää ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmän aikataulusta

Opetusministeriö päättää ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmän aikatauluista. Vuodelle 2003 (10.7.2002, Dnro 39/40/2002) tehtiin hakuaikeihin periaatteellinen muutos aiempiin vuosiin verrattuna: toisen asteen yhteishaku erotettiin ammattikorkeakoulujen yhteishausta myös syksyn yhteishaun osalta.

Opetusministeriö on päättänyt ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmän aikataulun vuodelle 2004 (4.8.2003, Dnro 71/401/2003):

Ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmän aikataulu syksyllä 2004 alkavaan koulutukseen

1. Haku aika on 15.3.–2.4.2004.
2. Esivalintamateriaali valintakokeisiin kutsumista varten tulee toimittaa ammattikorkeakouluille viimeistään 25.5.2004.
3. Valintakoetulokset tulee tallentaa viimeistään 23.6.2004.
4. Valintamateriaali tulee toimittaa ammattikorkeakouluille viimeistään 9.7.2004.
5. Valintojen tulokset saa ilmoittaa hakijoille aikaisintaan 12.7.2004.
6. Valintojen tulokset tulee ilmoittaa hakijoille viimeistään 23.7.2004.
7. Hakijan on ilmoitettava opiskelupaikan vastaanottamisesta ammattikorkeakoululle viimeistään 6.8.2004.

Ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmän aikataulu tammikuussa 2005 alkavaan koulutukseen

1. Haku aika on 20.9.–1.10.2004.
2. Esivalintamateriaali valintakokeisiin kutsumista varten tulee toimittaa ammattikorkeakouluille viimeistään 22.10.2004.
3. Valintakoetulokset tulee tallentaa viimeistään 15.11.2004.

4. Valintamateriaali tulee toimittaa ammattikorkeakouluille viimeistään 26.11.2004.
5. Valintojen tulokset saa ilmoittaa hakijoille aikaisintaan 29.11.2004.
6. Valintojen tulokset tulee ilmoittaa hakijoille viimeistään 3.12.2004.
7. Hakijan on ilmoitettava opiskelupaikan vastaanottamisesta ammattikorkeakoululle viimeistään 17.12.2004.

Opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain (547/20) 1 §:n 2 momentin mukaan ammattikorkeakoulut osallistuvat rekisterinpitöön Opetushallituksen lukuun.

Ammattikorkeakoulujen vastatessa yhteishaun alueellisesta toteutuksesta tulee niiden kiinnittää huomiota tämän tehtävän hoitamiseen kuuluvaan viranomaisvastuuseen. Ammattikorkeakoulujen tulee ottaa tämä huomioon johto-, ohje- tai tutkintosäännössään. Tätä päätöstä valmisteltaessa on otettu huomioon ammattikorkeakoululain 22 § sekä yliopistolain (645/1997) 18 §, joiden mukaan opiskelija voi ottaa samana lukuvuonna alkavasta koulutuksesta vastaan vain yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan.

Projektiryhmä on todennut, että AMKYH-rekisterin pitäminen edellyttää yhteisiä toimintatapoja, joiden onnistumiseksi Opetushallituksen rekisterinpitäjänä on aiheellista antaa tarkennuksia opetusministeriön päätöksen aikatauluihin.

1.6 Opiskelijavalinnan periaatteet ja opiskelijavalintayhteistyö

Opetusministeriö päättää koulutusohjelmista ja yhteistyössä ammattikorkeakoulujen kanssa sovitaan ammattikorkeakoulun aloituspaikkamääristä. Ammattikorkeakoulu päättää opiskelijavalinnan perusteista ja valintakokeen järjestämisestä (L 351/2003, Laki ammattikorkeakouluopinnoista). Ammattikorkeakoulut päivittävät koulutustarjonta- ja valintaperustiedot AMKOPAS-järjestelmän kautta oppilaitostietojärjestelmään, OPTI:iin, josta tiedot siirretään AMKYH-järjestelmään. ARENE ry:n opiskelijavalintaprojekti laatii vuosittain koulutusalaakohtaiset valintaperustesuositukset sekä suositukset yhdenmukaiseksi valintamenettelyksi. Ammattikorkeakoulujen opiskelijavalintayhteistyö on ainutlaatuista tarkasteltaessa koko korkeakoulusektoria.

Projektin johtoryhmä on tehnyt yhteistyötä ARENE ry:n opiskelijavalintaprojektin kanssa. Opiskelijavalintaprojektia pyydettiin ottamaan käsiteltäväksi yhteishaun kannalta keskeisiä asioita:

1. hakukelpoisuudet ja erikoistapausvalinnat sekä erikoistapausvalintojen valintamenettelyn selkiyttäminen,
2. työkokemus valintakriteerinä ja erityisesti koulutusalaakohtaisten työkokemuskausien kertyminen pisteityksineen sekä työtodistusten tarkistukseen liittyvät toimintatavat ja
3. valintaperustesuosituksen esityksen ja ammattikorkeakoulujen päätösten aikaistaminen siten, että valintaoppaiden ja hakumateriaalin valmistelu saadaan alkusyksyyn.

ARENE ry:n opiskelijavalintaprojekti päätti 14.6.2002 pitämässään kokouksessa koulutusalaakohtaiset valintaperusteet vuodelle 2003. Ammattikorkeakouluille syntyi uusia haasteita, kun

valintaperusteiden päätösaikataulua nopeutettiin aiempiin vuosiin verrattuna ja samalla ammattikorkeakoulujen tuli sitoutua koulutusaloittain valintaperusteisiin aiempaa tiiviimmin. AMKYH - projektin työryhmä ja ARENE ry:n opiskelijavalintaprojekti järjestivät touko-kesäkuussa 2003 kaksi yhteiskokousta vuoden 2004 valintaperusteiden valmistelua varten.

AMKYH - projektin työryhmä katsoo, että valintaperusteet ovat selkiytyneet turhan verkkaaisesti. Olemassa oleviin valintaperusteisiin odotetaan entistä konkreettisempia parannuksia. Hakijan näkökulmasta hakemuksen teko on sitä helpompaa, mitä yksinkertaisemmat valintaperusteet ja hakijaa ohjaava materiaali ovat.

Työryhmä on laatinut yhteenvedon havaituista kehittämistä vaativista valintaperusteista, jotka on koottu lukuun 6.1.

2 Yhteistyössä yhteishakuun - uudistuksen koulutus- ja tiedotussuunnitelma

AMKYH-projektiryhmän koulutus- ja tiedotusjaosto laati tiedotus- ja koulutussuunnitelman (kts. Ammattikorkeakoulujen yhteishaun uudistamisen projektiryhmän väliraportti, OPM:n julkaisuja 2003:2). Koulutuksen kohderyhmä oli laaja: ammattikorkeakoulujen koko henkilöstö, hakutoimistojen henkilöstö, sisäiset ja ulkoiset sidosryhmät sekä avainasemassa olevat hakijat.

Ensimmäinen tehtävä oli tiedottaminen muutoksesta ammattikorkeakoulujen henkilöstölle ja henkilöstön sitouttaminen uudistukseen. Alusta alkaen tunnistettiin ammattikorkeakoulujen opintoasiainhallinnon kirjavuus, joten yhdeksi projektin tärkeimmistä tehtävistä osoittautui yhteishakua hoitavan henkilöstön kouluttaminen. Lähtökohtana koulutussuunnitelman laadintaan oli tarvittavan osaamisen varmistaminen ammattikorkeakouluissa. Lisäksi asetuksen määrittelemästä alueellisesta tehtävästä suoriutuminen vaatii ammattikorkeakouluilta kitkatonta keskinäistä yhteistyötä.

2.1 Sidosryhmät, kuullut asiantuntijat ja palautteet yhteistyöstä

2.1.1 Lääninhallitusten yhteishakutoimistot

Lääninhallitusten sivistysosastojen osastopäälliköiden ja AMKYH-projektin puheenjohtajan välisessä kokouksessa 4.9.2002 sovittiin mentoroinnista: ammattikorkeakoulujen hakutoimistojen henkilöstö voi halutessaan tutustua alueensa yhteishakutoimiston tehtäviin ja toimintatapoihin. Noin puolet hakutoimistojen henkilöstöstä käytti tilaisuutta käydä perehtymässä tapoihin, joilla läänien yhteishakutoimistot hoitavat yhteishakua.

2.1.2 Työministeriö/työhallinto

Ammattikorkeakoulujen hakutoimistojen ja työvoimatoimistojen koulutus- ja ammattitietopalvelujen neuvottelupäivä YHTEISTYÖSSÄ YHTEISHAKUUN järjestettiin 24.9.2002 Opetushallituksessa.

Neuvotteluun osallistui ammattikorkeakoulujen hakutoimistojen yhteishausta vastaavat henkilöt varahenkilöineen (n. 60 henkeä) sekä jokaisesta TE-keskuksesta kaksi vastuuhenkilöä (n. 30 henkeä).

Neuvottelupäivän ohjelmaan sisällytettiin osallistujien perehdyttäminen ohjauksen ja neuvonnan apuvälineisiin sekä alueellisen yhteistyön toiveisiin ja tavoitteisiin.

TE-keskusten aluejaon mukaisissa koulutus- ja ammattitietopalvelun ja hakutoimistojen henkilöstön ryhmäkeskusteluissa pohdittiin kysymyksiä: Miksi yhteistyö paikallisen ammattikorkeakoulun hakutoimiston ja koulutus- ja ammattitietopalvelun välillä on tärkeää? Tilaisuuden tavoitteena oli tehdä tunnetuksi toinen osapuoli ja motivoida alueelliseen yhteistyöhön, purkaa mahdollisia ennakkoluuloja sekä tuoda ennakkotietoa yhteishaku-uudistuksesta ja uusista tehtävistä. Työvoimatoimistojen koulutus- ja ammattitietopalvelut antoivat palautetta kevään 2003 yhteishaun jälkeen: työ tuntui helpommalta kuin ennen ja toisaalta henkilökohtaisessa neuvonnassa kävi vähemmän asiakkaita. Haussa tarvittava aineisto tuli hyvissä ajoin. Koska aineiston jakelu toimii itsepalveluperiaatteella, manuaalisia hakuohjeita ja oppaita tarvitaan yhtä runsaasti kuin aiemmin. AMK-nettihakua ja ammattikorkeakoulujen siirtyminen Internet-tiedotukseen eivät poista kirjallisen hakumateriaalin tarvetta.

Nettihakua pidettiin näkyvästi esillä ja hakua suositeltiin tehtäväksi netin kautta. Työhallinnon itsepalvelupäätteet aiheuttivat kuitenkin ongelmia, joiden ratkomiseen yritettiin paneutua myös nettihakuprojektissa.

Koulutus- ja tietopalvelun palautteissa kiiteltiin hyvin toiminutta yhteistyötä hakutoimistojen kanssa. Ammattikorkeakoulut markkinoivat runsaasti koulutusta, palvelivat koulutusneuvoja sekä järjestivät avoimien ovien päiviä ja yhteisiä tilaisuuksia.

2.1.3 Suomen opinto-ohjaajat

Suomen Opinto-ohjaajat ry oli antanut lausuntonsa Ammattikorkeakoulujen yhteishakutyöryhmän muistiosta. Opinto-ohjaajien pääimmäisiä huolia olivat mm. opiskelijan oikeusturvan säilyminen, hakulomakkeen lähettäminen ja hakuohjeiden moninaisuus. Koulutus- ja tiedotusjaosto kuuli kokouksessaan 2.4.2002 puheenjohtaja Heli Piikkilää Sopo ry:stä. Todettiin, että em. huolet johtuvat pääosin opojen puutteellisista tiedoista ja ennakkokäsityksistä, joihin tiedottamisessa ja koulutuksessa on tartuttava. Projekti julkaisi AMKYH-uudistusta käsitteleviä artikkeleita SOPO News, Opinto-ohjaajien ammatti- ja järjestölehdessä ja ohjaajien verkkosivuilla (*www.soponet.fi*). Opetushallitus lisäsi Ammattikorkeakoulujen valintaoppaan jakelumäärää ammatillisille oppilaitoksille. Opinto-ohjaajat esittivät, että ammattikorkeakoulujen järjestämiin alueellisiin koulutustilaisuuksiin kutsutaan toisen asteen ohjaajien lisäksi perusasteen opinto-ohjaajat.

Opinto-ohjaajia koulutetaan Jyväskylän ja Hämeen ammattikorkeakoulujen ammatillisissa opettajakorkeakouluissa sekä Jyväskylän ja Joensuun yliopistoissa. Projektipäällikkö järjesti koulutusta yhteishaku-uudistuksesta ja sähköisestä hausta Hämeen ammatillisessa opettajakorkeakoulussa 14.10.2002 ja Jyväskylän yliopistossa yhdessä Jyväskylän ammatillisen opettajakorkeakoulun kanssa 28.1.2003.

2.1.4 Puolustusvoimat

Koulutus- ja tiedotusjaosto kuuli 23.4.2002 Puolustusvoimien asiantuntijoita, Sosiaalipäällikkö Timo Lahtea ja sosiaalikuraattori Maija Ruotsalaista Läntiseltä maanpuolustusalueelta. Yhteishaku ja hakeutuminen ammattikorkeakouluihin tarkoittavat puolustusvoimien näkökulmasta, että varusmiehellä on oikeus asiantuntevaan neuvontaan ja ohjaukseen varusmiespalveluksensa aikana. Varusmiespalvelukseen astuu vuosittain kaksi saapumiserää (n. 30 000 varusmiestä vuodessa), joista n. 75 % on 19-vuotiaita (heistä n. 50 %:lta puuttuu opiskelu- tai työpaikka).

Varusmiesaikana koulutustiedottamisesta vastaavat sosiaalikuraattorit, joiden yhteistyökumppaneina on varusmiestoimikuntien työ- ja opiskeluasioista vastaavat varusmiehet. Yhteishaku koetaan viralliseksi toiminnaksi, ja armeijalla on keskitetty tapa huolehtia mm. hakuoppaiden ja -lomakkeiden jakelusta. Varusmiehet saavat sosiaalikuraattoreilta ohjausta ja neuvontaa mm. hakulomakkeiden täyttämiseen.

Puolustusvoimilta saadun palautteen mukaan ammattikorkeakoulujen hakutoimistojen palvelu on eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta toiminut hyvin. Hakutoimistot ovat olleet hyvin perillä asioista ja palveluun on panostettu. Kevään 2003 yhteishaussa varuskunnissa käytettiin 100 %:sti paperihakua, johon on synnä Internet-yhteyksien puuttuminen. Lähes kaikilla sosiaalikuraattoreilla on www-yhteydet, jolloin ennakkoon sovittaessa varusmiehet voivat käyttää laitteistoja yhteishakuasioihin iltaisin.

2.2 AMKYH-uudistusta koskeva tiedotussuunnitelma

Ammattikorkeakoulujen sisäistä tiedotusta varten koulutus- ja tiedotusjaosto laati tiedotteita välitettäväksi korkeakoulujen henkilöstölle. Julkinen tiedotus aloitettiin, kun yhteishakumuutoksen edellytyksenä ollut lakimuutos hyväksyttiin 15.7.2002. Toisaalta haluttiin rauhoittaa syksyn 2002 yhteishaku.

Suuren yleisön ja hakijoiden lisäksi tiedotuksessa tuli huomioida hakijoita ohjaavat ja lähettävät tahot: lääninhallitusten yhteishakutoimistot, työhallinnon koulutus- ja tietopalvelujen henkilöstö, lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten rehtorit ja opinto-ohjaajat, kansanopistot, aikuiskoulutuskeskukset ja muut oppilaitokset, puolustusvoimissa opiskelijahakua asioista vastaavat sosiaalikuraattorit ja varusmiestoimikunnat jne. Kohderyhmiin katsottiin kuuluvaksi myös ammattikorkeakoulujen ylläpitäjät, yliopistot sekä tiede- ja taidekorkeakoulut. Opiskelijajärjestöistä erityisesti Samok ry on merkittävä tiedonvälittäjä ammattikorkeakoulujen opiskelijakunnille.

2.2.1 Verkkotiedottaminen

Internet on tutkimusten mukaan suosituin koulutusta ja opiskelua koskevan tiedon hakanava, jonka vuoksi Internet valittiin AMKYH-uudistuksen tiedottamisen ensisijaiseksi välineeksi:

- OPH:n kotisivut, www.oph.fi ja www.oph.fi/svenska,
- uudistuksen julkista tiedotusta varten projektin sivustot osoitteissa www.oph.fi/info/amkyh ja www.oph.fi/info/amkyh/svenska ja
- ammattikorkeakoulujen www-sivut.

Hakutoimistojen henkilöstön ja projektin välistä tiedonkulkua varten Opetushallituksen julkaisujärjestelmään perustettiin Työryhmät/Amkyh -sivusto. Projektipäällikkö ylläpiti sivuja, joilta löytyi tuoreimmat tiedot uudistuksen vaiheista, koulutuskalenteri henkilöstön ja sidosryhmien alueellisista koulutustilaisuuksista sekä keskustelupalsta. Sivustoon koottiin hakutoimistojen työn avuksi valmista aineistoa käytettäväksi yhteishaun koulutustilaisuuksissa.

Työministeriö käyttää sisäisessä tiedotuksessaan tiepa-järjestelmää, jonka kautta AMKYH-projekti tiedotti yhteishaun uudistuksen edistymisestä.

Koulutus- ja tiedotusjaosto neuvotteli 23.4.2002 Opintoluotsi-portaalipalvelun (www.opintoluotsi.fi) asiantuntija Raimo Vuorisen kanssa yhteistyöstä. Asiantuntijaluotsi (www.asiantuntijaluotsi.net) on ammattilaisille tarkoitettu TM:n, OPM:n ja OPH:n yhteistyönä tuotettu tietolähde. Projektiryhmä julkaisi tiedotteita asiantuntijaluotsin koulutus ja tiedotus -palstalla mm. koulutustilaisuuksista, joiden kohderyhmänä olivat Asiantuntijaluotsin käyttäjät.

Virtuaaliammattikorkeakoulu-portaalia (<http://www.amk.fi>) käytettiin tiedottamisessa ja esimerkiksi sähköisen hakulomakkeen osoitteen jakelu hoidettiin sivuston kautta.

2.2.2 Uudistusta käsittelevät tiedotustilaisuudet

AMKYH-uudistus on sisältynyt mm. seuraaviin valtakunnallisiin tapahtumiin:

- Ammattikorkeakoulujen opintotoimistopäivät Tampereella 18.–19.4.2002, jonne osallistui yli 200 opiskelijahallinnon erilaisissa tehtävissä toimivaa.
- Ammattikorkeakoulujen viestintä- ja markkinointipäivät 18.–19.9.2002 Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa (n. 100 osallistujaa).
- Tiedekeskus Heurekassa järjestettiin 11.10.2002 tilaisuus, johon oli kutsuttu ammattikorkeakoulut, yliopistot, lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opinto-ohjaajat, varuskunnat, kansanopistot, aikuislukiot, työvoimatoimistot, lääninhallitukset, ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset ja tiedotusvälineet. Tilaisuus kokosi noin 200 osallistujaa. Ohjelmassa käsiteltiin yhteishaku-uudistusta (AMKYH-projektin puheenjohtaja Pentti Rauhala), sähköistä asiointia (Pekka Linna, CSC) ja opiskelijavalintojen arviointia (Tapio Huttula, Korkeakoulujen arviointineuvosto). Opiskelijoiden näkökulman yhteishaku-uudistukseen toi koulutuspoliittinen sihteeri Hanna Mylly (Samok ry). Tilaisuudessa käydyn keskustelun alustivat Kaisa Lahtinen (Atk-järjestelmäjaoston puheenjohtaja) ja Ritva Sammalkivi (projektipäällikkö).
- Opintoasiainpäälliköiden työseminaariin 11.4.2003 Ouluun kokoontuivat ammattikorkeakoulujen edustajat ja siellä tarkasteltiin yhteishaun muutoksen toteutumisen onnistumista ja kokemuksia.
- Lahden ammattikorkeakoulussa pidettiin valtakunnalliset opinto-ohjauspäivät 24.–25.4.2003. Aiheena olivat ensimmäiset kokemukset AMKYH-uudistuksesta, joita analysoivat projektipäällikkö Ritva Sammalkivi, suunnittelija Ulla Angervo Turun ammattikorkeakoulusta ja yhteishakuasioiden suunnittelija Niina Tikkanen Diakonia-ammattikorkeakoulusta. Mukana oli 151 ammattikorkeakoulujen opinto-ohjaajaa.
- Uudistunut AMKYH ja järjestelmien tietosisällölliset riippuvuudet olivat aiheena opetusministeriön järjestämässä AMKOTA-seminaarissa Tallinnassa 26.–27.8.2003.
- Internet Expo 2003, sähköisen liiketoiminnan ajankohtaistapahtuma ammattilaisille järjestettiin Kaapelitehtaalla 27.–28.8.2003. AMK-nettihaku oli näkyvästi esillä

tietoiskuissa. Seminaarissa projektipäällikkö piti esityksen aiheesta "Opiskelupaikka sähköisesti - nettihaun menestystarina".

- Ammattikorkeakoulujen valtakunnalliset viestintä- ja markkinointipäivät pidettiin Rovaniemellä 18.–19.9.2003. Yhteishakua ja AMK-nettihaun sisältöä yritettiin tehdä tunnetuksi ammattikorkeakoulujen viestinnästä vastaavalle henkilöstölle.
- ARENE ry järjesti kaksi lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opinto-ohjaajille tarkoitettua laivaseminaaria 9.–10.10.2003 ja 16.–17.10.2003. Lähemmäs neljälle sadalle osallistujalle esiteltiin ammattikorkeakouluun hakemista ja erityisesti sähköistä hakupalvelua.
- Opintotoimistopäivät Turussa 30.–31.10.2003 keräsi lähes 300 ammattikorkeakoulujen opintotoimistojen henkilöä ja päivien yhtenä teemana olivat yhteishaun kokemukset vuonna 2003 ja viestinnän onnistuminen.
- Uudenaan ammattikorkeakoulujen yhteishakuseminaarissa, jonka alueen ammattikorkeakoulut järjestivät 20.–21.11.2003 Tallinnassa, oli mukana pari sataa ohjaustoiminnasta vastaavaa henkilöä.

2.3 Ammattikorkeakoulujen hakutoimistojen henkilöstön koulutus

Projekti teki selvityksen hakutoimistojen ja niiden henkilöstön tehtävistä ja työnkuvista. Yhteishakua ja opiskelijavalintoja hoitavan henkilöstön koulutustausta, osaaminen ja työnkuva todettiin hyvin kirjavaksi, mistä seurasi melkoiset koulutuspaineeet. Haku- ja valinta-asiat saatettiin hoitaa samankin ammattikorkeakoulun sisällä monessa opetuspisteessä.

Sidosryhmiä varten koottiin tiedot yhteishakuun kuuluvan koulutuksen ja vieraskielisen koulutuksen lisäksi tutkintoon johtavan aikuiskoulutuksen, jatkotutkintojen ja erikoistumisopintojen hakuasioista vastaavista henkilöistä yhteystietoineen. Kooste oli kimmoke suositukseen, jonka projekti lähetti ammattikorkeakoulujen rehtoreille (kts. luku 5.3).

2.3.1 AMKYH-vastuuhenkilöiden koulutuksen tavoitteet ja koulutusaiheet

Ammattikorkeakoulujen opintoasiainpäällikköiden työryhmä lähetti projektille toiveen hakutoimistojen henkilöstön koulutustarpeista. Uudistuksen kannalta keskeisinä nähtiin yhteishaun kokonaisprosessin hahmottaminen, ammattikorkeakoulujen yhteistyön ja vastuuhenkilöiden verkostoituminen, hakutoimistojen ymmärrys hyvästä hallintotavasta ja virkavastuusta sekä atk-järjestelmien käytön hallinta ja yhteishakurekisterin kytkennät ammattikorkeakoulujen muihin tietojärjestelmiin.

Koulutus- ja tiedotusjaosto järjesti ennen AMKYH-rekisterin käyttäjäkoulutusta neuvottelu- ja koulutustilaisuudet syksyn 2002 ja kevään 2003 aikana aiheista:

1. viranomaistehtävä ja siihen liittyvä lainsäädäntö,
2. yhteishakuun liittyvä lainsäädäntö,
3. hakukelpoisuus (oppisopimuskoulutukset, ammattitutkinnot, erikoisammattitutkinnot, vanhojen tutkintojen nimikkeistöt, erikoistapausvalinnat jne.) ja hakukelpoisuuden täydentäminen,
4. valintaperusteet koulutusaloittain (myös muut kuin oman amkin koulutusalat),
5. valintakokeet ja valintakoe yhteistyö,

6. hakeminen (sähköinen haku ja paperilomake) ja
7. arkistointi sekä tietosuojasiat.

2.3.2 Koulutus yhteishakutehtävien hoitoon

Ammattikorkeakoulujen henkilöstökoulutuksessa projekti on ollut esillä mm. seuraavissa tapahtumissa:

- 16.5.2002 Ammattikorkeakoulujen hakutoimistojen yhteyshenkilöiden ensimmäinen koulustilaisuus Opetushallituksessa. Aiheena olivat yhteishaku-uudistuksen periaatteet, valmisteilla oleva lainsäädäntö, ammattikorkeakoulujen tulevat tehtävät ja alueellisen yhteistyön suunnittelu.
- OPM:n järjestämässä AMKOTA-seminaarissa 20.–22.8.2002 paneuduttiin mm. ammattikorkeakoulujen ylläpitämien atk-järjestelmien (AMKOTA, AMKOPAS, AMKOREK, AMKYH) kokonaisuuden hahmottamiseen.
- 26.–27.8.2002 OPH:ssa esillä aiheet: ajankohtaista AMKYH-rekisteristä, sähköinen haku, tilastokeskuksen tutkintoluokitus ja ammattikorkeakoulujen hakuoppaiden sisältöihin tulevat kaikille yhteiset osiot. Tutustuttiin koulutuksen tiedon lähteisiin OPTiin ja Koulutusnettiin. Neuvoteltiin hakutoimiston tehtävistä ja yhteishaun aikatauluista, hakutoimiston asemasta ammattikorkeakoulun organisaatiossa sekä hakutoimistojen välisestä yhteistoiminnasta.
- 24.9.2002 Hakutoimistojen ja työhallinnon neuvottelupäivä - yhteistyössä yhteishakuun.
- Stadiassa 4.10.2002 käsiteltiin opiskelijavalinnan periaatteet ja yleiset valintaperusteet sekä koulutusalaakohtaiset valintaperusteet ARENE ry:n opiskelijavalintaprojektin koordinaattoreiden esittelemänä. Ohjauksen ja neuvonnan lisäksi tutustuttiin AMK-nettihakuprojektiin.
- 1.10.2002 aiheena olivat hakutoimistot viranomaistehtävässä (kouluneuvos Pirjo Vehkamäki, OPH): hallinnon periaatteet, hallintoasiain käsittelyyn yleisesti liittyvät seikat, vireilletulo, valmistelu, esittely ja päätöksenteko, muutoksenhaku, viranomaisen asiakirjojen julkisuus, salassapito ja asianosaisen oikeus tiedonsaantiin.
- 4.–5.11.2002 Neuvonko - toiminko oikein? Päivien aikana sovittiin hakutoimistojen yhteisistä toimintatavoista ja laadittiin toimintalinjauksia. Projekti päätti koota yhteistyössä OPH:n kanssa hakutoimistojen (myöhemmin myös nettihaun) käyttöön UKK-tietopakettin, jolle kootaan listaa "usein kysytyistä asioista".

Koska ammattikorkeakoulut rekrytoivat henkilöstöä yhteishakutehtävien hoitoon vielä syksyn 2002 ja vuoden 2003 aikana, projekti päätti järjestää kertauskoulutusta em. aiheista 11.–12.2.2003.

Projektipäällikkö järjesti kevään 2003 aikana AMKYH-rekisterin ja AMK-nettahaun käyttäjäkoulutukset (24.1. Helsinki, 27.1. Helsinki, 28.1. Jyväskylä, 31.1. Helsinki, 6.–7.2. Oulu, 26.2. Helsinki, 27.2. Helsinki, 28.2. Oulu, 22.4. Helsinki, 23.4. Helsinki, 28.4. Oulu, 29.4. ja 20.5. Helsinki). Kuhunkin koulustilaisuuteen osallistui keskimäärin 30 hakutoimiston henkilöä. Käyttäjäkoulutuksien keskeisenä tavoitteena oli osoittaa, miten tehokkaasti AMKYH-rekisterin käyttö tukee yhteishaun tehtävistä (ohjaus, neuvonta, sisällöt, aikataulut, tulkinat) suoriutumista ja toisaalta helpottaa yhteishaun laajan kokonaisuuden ja periaatteiden ymmärtämistä.

2.4 Yhteishakumateriaali

Opetushallitus julkaisee hakumateriaalia: Ammattikorkeakouluopinnot 2002–2003, Ammattikorkeakouluopinnot 2003–2005, vuosittain ilmestyvän Ammattikorkeakoulujen valintaoppaan, Yhteishaun hakulomakkeet ja hakuohjeet manuaalisen hakulomakkeen täyttöä varten sekä kevään että syksyn hakua varten. Vuonna 2003 painatettiin 300 000 hakulomaketta, jonka täyttämisen tueksi tarvittiin kevään yhteishaussa 150 000 ja syksyllä 35 000 hakuohjetta. Opetushallitus on julkaissut tiedotteita yhteishaku-uudistuksesta, messukortit hakemisesta ammattikorkeakouluopintoihin, Koulutusnetistä ja Nettihausta. Tiedotteet ja julkaisut ovat sekä suomen- että ruotsinkielisiä. Oppaat julkaistaan myös Internetissä osoitteessa *www.opb.fi* ja *www.opb.fi/svenska*.

Opetushallitus toteutti AMKYH-projektin radiokampanjan sekä kevään 2003 että syksyn 2003 yhteishaussa. Kampanjan tavoitteena oli aktivoida koulutukseen hakeutumisessa ja ohjata nettihaun käyttöön. Kampanjassa oli mukana Suomen Radioiden Liiton 79 jäsenasemaa ja 274 taajuutta (Classic FM, Kiss FM, Radio NRJ, Radio Dei, Groove FM, SuomiPOP, Radio Nova, Sävelradio, Iskelmä, Sport FM) ja kohderyhmäksi määriteltiin "laajasti 18–24 -vuotiaat suomalaiset". Keväällä tavoitettiin 83,4 % kohderyhmästä eli 356 000, joista jokaisella n. 7,3 kuulemiskertaa. Syksyn yhteishaussa tavoitettiin em. kohderyhmästä 69,52 % ja jokainen kampanjalla tavoitettu kuuli spotin keskimäärin 4,6 kertaa.

Ammattikorkeakoulut ovat sopineet, että kunkin ammattikorkeakoulun valintoja käsittelevä opas julkaistaan vuosittain nimellä Hakijan opas, Ansöknings guide. Ammattikorkeakoulut ovat myös yhdessä päättäneet, että jokainen julkaisee Hakijan oppaassa aineiston, johon tulee yleisiä ohjeita hakijalle, nettihakuilmoitus ja tiedote yhden opiskelupaikan säännöksestä sekä kaikkien ammattikorkeakoulujen hakutoimistojen yhteystiedot.

2.5 Ammattikorkeakoulujen alueellinen yhteistyö

Ammattikorkeakoulujen välisen verkottumisen ja alueellisen yhteistyön toteuttamiseksi tehtiin selvityksiä maakuntien liittojaosta, nykyisistä yhteishakualueista ja ammattikorkeakoulujen opiskelijakuntien alueellisesta yhteistyöstä. Ruotsinkielisten ja kaksikielisten sekä laajalla alueella toimivien ammattikorkeakoulujen, kuten DIAK ja HUMAK, verkottumista pohdittiin. Alueellisen yhteistyön malliksi sovittiin maakuntapohjainen yhteistyö, joka noudattelee pitkälti entistä läänien yhteishakualuejakoa. Maakuntapohjainen jako on kokonaisuudessaan selkeä. Alueilla, joissa sijaitsee useita eri ammattikorkeakoulujen toimipisteitä, yhteistyö vaatii tiivistä organisointia ja koordinoitua ammattikorkeakoulujen kesken.

Alueellisen tehtävän tarkoituksena on yhteydenpito kunkin ammattikorkeakoulun vastuualueella sijaitseviin sidosryhmiin, kuten toisen asteen oppilaitosten opinto-ohjaajiin, työvoimatoimistojen koulutusneuvojiin ja varuskuntien sosiaalikäyttäjien. Ammattikorkeakoulutietoutta tulisi siis olla kattavasti tarjolla koko valtakunnan alueella kaikille em. sidosryhmille.

Ammattikorkeakoulujen sidosryhmien järjestettävien alueellisten tilaisuuksien ohjelmaan sisällytettiin seuraavat aiheet:

- AMKYH-uudistus - muuttuva yhteishaku,
- Amk-nettihaku,
- hakutoimistot ja niiden palvelut,
- ammattikorkeakoulujen koulutustarjonta ja koulutusalaakohtaiset valintaperusteet sekä
- alueellisen koulutustarjonnan esittely.

Ammattikorkeakoulut järjestivät marraskuun 2002 ja helmikuun 2003 välisenä aikana 22 alueellista tilaisuutta, joihin osallistui arviolta 2000 kuulijaa.

2.6 Ohjaushenkilöstölle laaditut koulutusaineistot

Projektipäällikkö valmisteli kalvosarjoja ja PowerPoint -esityksiä ammattikorkeakoulujen yhteyshenkilöiden koulutuksia varten ja toisaalta henkilöstölle käytettäväksi omissa koulutus-tilaisuuksissa. Valmiit aineistot olivat saatavilla Opetushallituksen Internet-sivuilla.

3 Ammattikorkeakoulujen yhteishakurekisterin tekninen toteutus

3.1 AMKYH-rekisterin tekninen ympäristö

Ammattikorkeakoulujen yhteishakurekisteri (AMKYH) kuuluu Opetushallituksen pitämään opiskelijavalintarekisteriin yhdessä yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusrekisterin (HAREK) ja ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishakurekisterin (TAYH) kanssa.

Projekti päätti, että AMKOREK-rekisterin tapaan AMKYH-järjestelmä on suomenkielinen, mutta jatkossa käyttäjäohjeet laaditaan sekä suomen- että ruotsinkielisinä.

Liitteessä 2 on kootusti esitettynä koulutustietopalveluihin liittyvät tietojärjestelmät ja niiden kuvaukset.

3.2 Atk-projektin vaiheet

Atk-jaoston tehtävänä oli valmistella AMKYH-järjestelmän tekniset ratkaisut yhteishaun toteuttamiseksi. Projekti eteni määrittely- ja suunnitteluvaiheiden kautta varsinaiseen toteutukseen. Kunkin vaiheen tavoitteet, toimintatavat ja aikataulut kuvattiin projektisuunnitelmassa.

3.2.1 Määrittelyvaihe

Määrittelyvaiheen ensimmäinen luonnos oli valmisteltu virkamiestyönä Opetushallituksessa 20.2.2002. Lähtökohta-aineistona käytettiin Ammattikorkeakoulujen yhteishakutyöryhmän muistiota (17.5.2001).

Määrittelyn päätavoitteet olivat:

- määrittellä AMKYH:n toiminta siten, että hakijoiden tiedot käsitellään siellä, missä päätetään opiskelijavalinnoista, ts. ammattikorkeakouluissa,
- määrittää toimiva hakemusten käsittelyä palveleva järjestelmä,
- selvittää uudet tietotarpeet ja kirjata ne,

- määritellä käyttäjän kannalta helppokäyttöinen selainpohjainen käyttöliittymä ja
- hyödyntää soveltuvin osin olemassa olevaa järjestelmää.

Atk-järjestelmäjaosto laati yhteenvedon ammattikorkeakoulujen yhteishaun päälinjauksista ja AMKYH-rekisteriin tehtävistä uudistuksista:

1. Hakija jättää vain yhden hakemuksen, jossa voi esittää neljä hakutoivetta: valtakunnalliset hakulomakkeiden mahdolliset kaksoishakemustarkistukset tehdään henkilötunnuksen mukaan.
2. Hakulomakkeiden identifiointi: kun ammattikorkeakoulu vastaanottaa hakemuksen, se tallentaa hakemuksesta hakijan nimen ja hetun sekä tekee samalla ensimmäisen tarkistuksen, ettei hakijalla ole jätettynä toista hakemusta.
3. Ammattikorkeakoulu voi halutessaan tallentaa hakijan kaikki hakemuksen tiedot itse rekisteriin tai käyttää tallennusfirmaa Opetushallituksen lukuun.
4. Ensimmäisen hakutoiveen mukaisella ammattikorkeakoululla on virkavastuu tarkistaa hakulomakkeen tiedot.
5. Hyödynnetään HAREK-järjestelmän yo-tutkintoarvosanoja.
6. Ammattioppilaitoksille tulostetaan arvosanapohjat sekä paperitulosteena että järjestelmään. Ammattioppilaitokset päivittävät arvosanat suoraan järjestelmään. Poikkeuksena ovat ne toisen asteen oppilaitokset, jotka eivät ole OPT:ssa.
Niiden arvosanojen keruusta ja tallentamisesta vastaavat ammattikorkeakoulut.
7. Valintakokeita varten tulostetaan vain yksi valintaluettelo (ei varalistaa), jonka perusteella tehdään valintakoetulosten tallennuspohjat järjestelmään.
8. Myöhästyneiden hakemusten valintaluettelo tulostetaan, mutta valintakoetulosten päivitys-käyttöliittymässä ei voi tallentaa näille valintakoetuloksia.
9. Erikoistapausvalinnoissa hakevien tietojen käsittelyä varten luodaan oma näyttö ja valintakokeiden tulosten tallentamisen yhteydessä ammattikorkeakoulu tallentaa myös valintatiedon, minkä jälkeen lopulliset valinnat tehdään yhteishaun periaatteiden mukaan.
10. Ammattikorkeakoulu voi tarvittaessa päivittää suoraan hakijan hakutietoihin arvosanoja ja valintakoetuloksia.
11. Suorakäytön raportteihin lisätään tarkistustulosteita ja tilastoja helpottamaan hakutoimiston tehtäviä.
12. Järjestelmään laaditaan henkilörekisterikyselyjä varten pyyntölomake (henkilöä koskevien tietojen tuloste) ja hakijan hakemustietoihin kohdistuvien muutosten pyyntölomake.

Määrittelyn lopputuloksina saatiin toimintohierarkiakaavio, liittymäkaavio ja käyttötapaukset sanallisine kuvauksineen, käyttäjäryhmät ja roolit, käyttöliittymästandardi, ajantasaistettu käsitelmä, alustavat ikkunakartat ja -kuvaukset, raporttien kuvaukset sekä alustava arkkitehtuurikuvaus.

29.4.2002 pidettyyn katselmointiin osallistuivat atk-järjestelmäjaosto sekä ammattikorkeakoulujen edustajina Matti Hartikainen (TAMK), Päivi Aho (Laurea) ja Erja Kokko (LAMK). Työryhmä hyväksyi määrittäsvaiheen 2.5.2002.

3.2.2 Suunnittelu ja toteutus

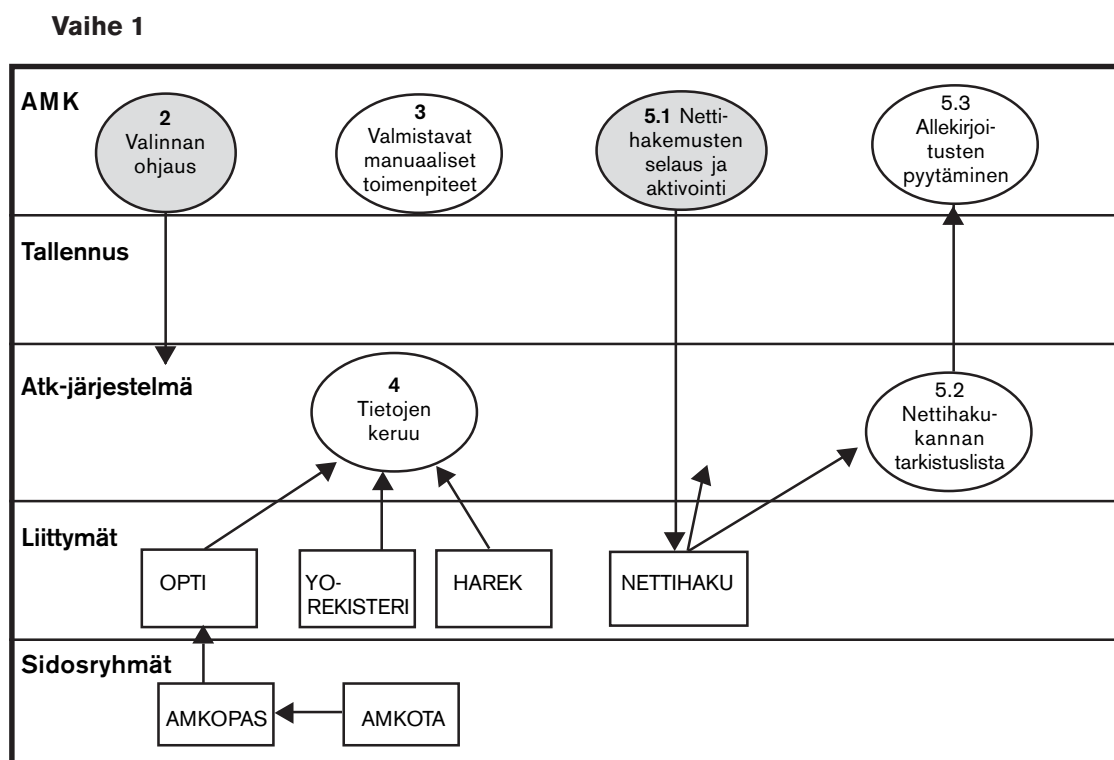
Suunnittelun tavoitteena oli luoda raamit toteutustyölle, perusratkaisujen ja käyttäjähallinta-osuuden suunnittelu, käyttöliittymien ja toimintojen tarkentaminen, valikkorakenteen suunnittelu sekä raporttien, käynnistysnäyttöjen, eräohjelmien muutosten, järjestelmäliittymien ja tietokannan muutosten tarkentaminen. Lopputuloksena saatiin ohjelmointiohje, kehitysympäristön tietokanta, AMKYH:n tarpeisiin toteutettu käyttöoikeuksien hallinta, tarkennetut näyttöjen ja raporttien kuvaukset sekä eräohjelmien ja liittymämuutosten kuvaukset. Työryhmä hyväksyi suunnittelun ja toteutuksen projektisuunnitelman kokouksessaan 2.5.2002.

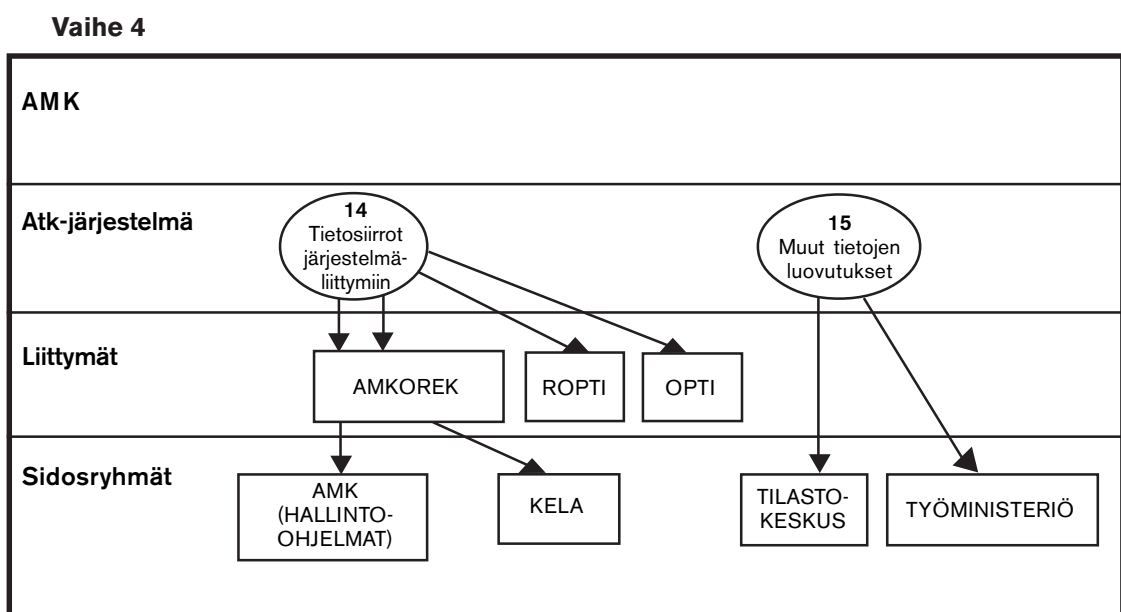
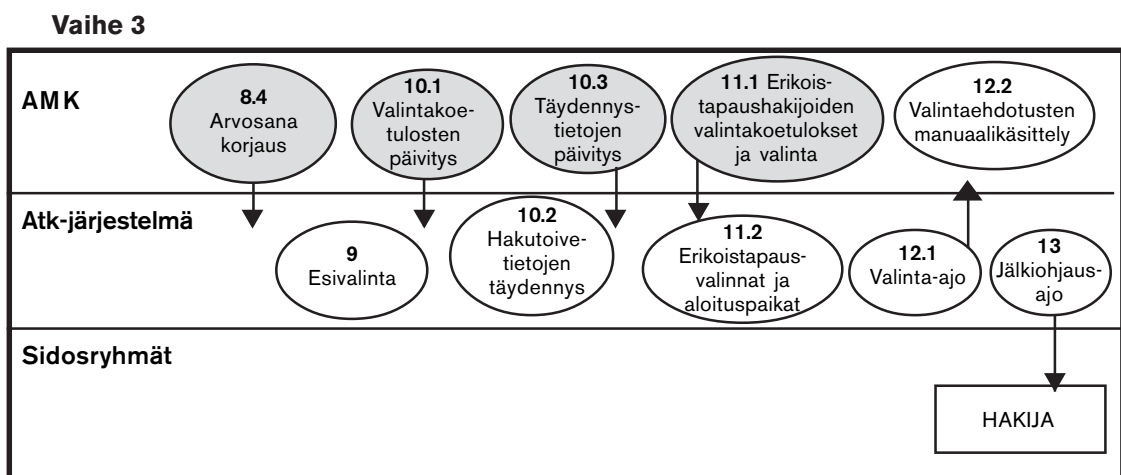
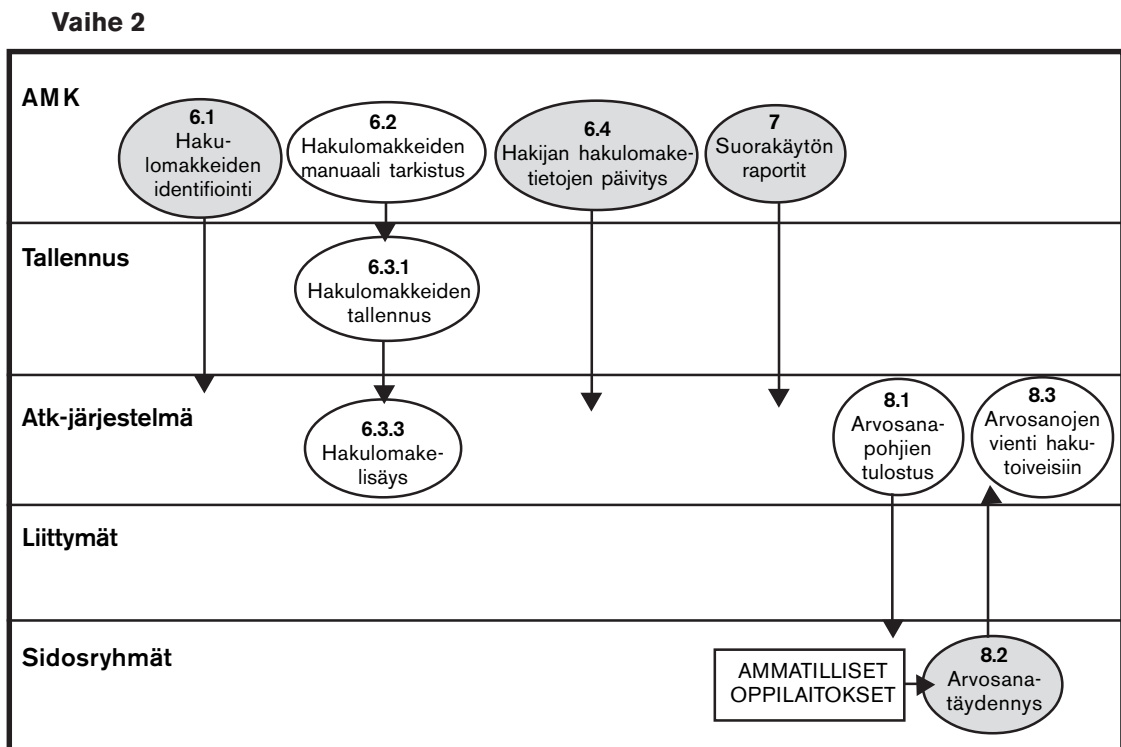
Toteutuksen tavoitteena oli toimiva hakemusten käsittelyä palveleva perusjärjestelmä ja käyttäjän kannalta helppokäyttöinen selainpohjainen käyttöliittymä.

3.2.3 Ammattikorkeakoulujen yhteishaun toimintoprosessi

Yhteishakuprosessiin liittyy lukuisia toimintoja ja tehtäviä, jotka on seuraavassa kuvattu vaiheittain alkaen valinnan ohjauksesta (2) aina järjestelmästä tehtäviin tietojen luovutuksiin (15).

Opetushallitus on rekisterinpitäjänä antanut yhteishaun toimintojen toteutusta varten aikataulun vuodelle 2004 (liite 5).

Kuva 1. AMKYH toimintoprosessi

2 Valinnan ohjaus

- Valinnan ohjaus tarkoittaa ennen yhteishaun alkamista AMKYHiin tehtäviä toimintoja, joita ovat esim. perustietojen/koodistojen tarkistukset ja päivitykset, ammattikorkeakoulujen, opintotoimistojen ja hakutoimistojen osoite- ja henkilötietojen päivitykset.

3 Valmistavat manuaaliset toimenpiteet

- Valmistelevia toimenpiteitä ovat yhteishaun toteutusta varten suoritettavat tehtävät: mm. hakeutumismenettely, valintaperusteet, hakulomakkeiden tilaus ja jakelu sekä yhteisistä aikatauluista ja kriittisistä päivämääristä sopiminen.

4 Tietojen keruu

- TE kerää ja siirtää AMKYH-järjestelmässä tarvittavat tiedot muista järjestelmistä.
- OPTI
OPTI-järjestelmästä tuodaan joka yö päivitettyt koulutustarjontatiedot AMKYH-tietokantaan. Tekniikan ja liikenteen alan koulutustarjonta päivitetään harvemmin, noin kerran viikossa. Poikkeuksena on Ahvenanmaan koulutustarjonta, joka ei ole OPTI:ssa. Ahvenanmaa ei kuulu yhteishakuun, mutta on huomioitava yhteishaussa esimerkiksi valintakokeen järjestämispaikkana.
- Ylioppilastutkintorekisteri
Ylioppilastutkintorekisteristä saadaan hakukauden kevään aineisto ylioppilastutkintotiedoista ja korotetuista arvosanoista. Tiedot siirretään AMKYHiin eräajona ennen esivalintaa. Syksyn yhteishaussa aikataulut ovat kireät ja siten tiedot siirretään, mikäli ylioppilaskirjoitusten tulokset ovat saatavilla valinta-ajoina tehtäessä.
- HAREK
HAREK-järjestelmässä on suomalaisten ylioppilastutkintojen tulokset vuodesta 1990 lähtien. Tarkoitus on, että tulevaisuudessa AMKYH-järjestelmä hyödyntäisi näitä tietoja hakemalla arvosanat korotuksineen kaikille, v. 1989 jälkeen yo-tutkintonsa suorittaneille hakijoille.
- AMKOPAS
AMKOPAS-järjestelmän kautta ammattikorkeakoulut päivittävät opetuspistetietonsa ja koulutustarjontansa OPTIin, josta ne siirretään AMKYH-järjestelmään.

5 Nettihaku

- Hakija voi täyttää hakulomakkeensa netissä osoitteessa www.amkhaku.net ja oden 2004 alusta osoitteessa www.amkhaku.fi. Palvelu tarkistaa hakemuksen muodollisen oikeellisuuden. Tarkistuksen jälkeen hakija tallentaa hakemuksensa nettihakukantaan ja saa ilmoituksen vastaanotetusta hakemuksesta. Tämän jälkeen hakija tulosti hakemuksen paperille allekirjoitusta varten. Nettihakulomakkeeseen tulostuu automaattisesti hakijan tunniste, tallennuspäivä ja kellonaika.
- Hakija voi myös tulostaa kirjeuoripohjan, jossa on ensimmäisenä hakutoiveena olevan ammattikorkeakoulun osoite ja tiedot vastauslähetyssopimuksesta (postimaksu maksettu). Allekirjoitettuaan hakemuksen hakija lähetti sen hakutoimistoon.
- 5.1 Nettihakemusten selaus ja aktivointi
Kun hakijan allekirjoitettu nettihakemus saapui hakutoimistoon, ammattikorkeakoulu

haki ko. hakemuksen järjestelmästä ja aktivoi sen viralliseksi hakemukseksi AMKYH-kantaan. Tämän jälkeen nettihakemuksia käsiteltiin kuten muitakin järjestelmään tallennettuja hakemuksia.

Ammattikorkeakoulut voivat selata nettihakukannassa niiden nettihakemusten yhteystietoja, joihin ei saatu allekirjoitusta ja joita ei passivoitu.

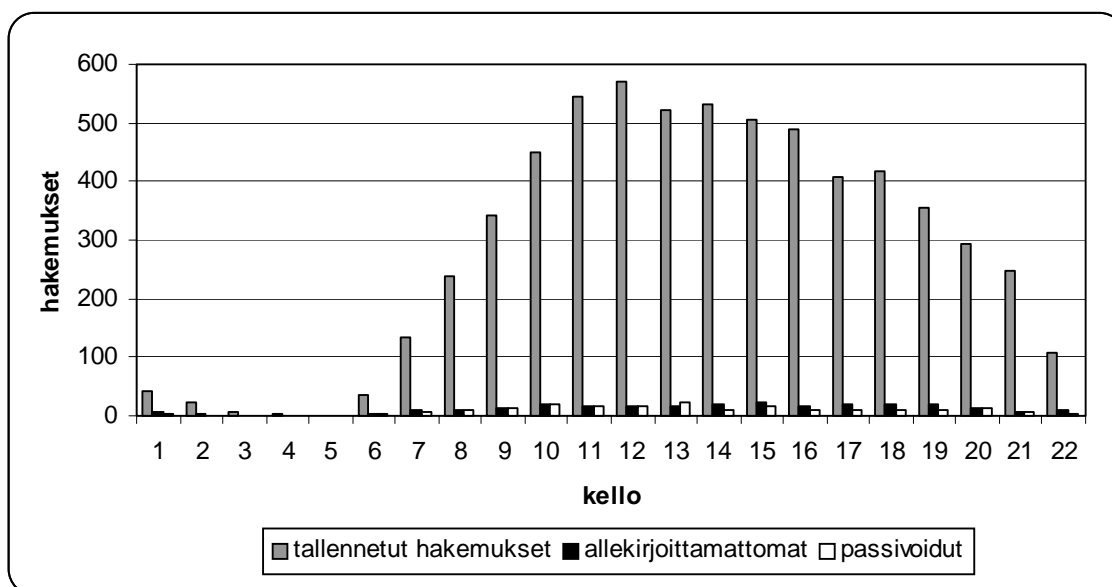
- 5.2 Nettihakukannan tarkistuslista

TE tulosti hakuajan päätyttyä hakutoimistoille listan niistä nettihakemuksista, joita ei oltu aktivoitu AMKYH-järjestelmään tai passivoitu.

- 5.3 Allekirjoitusten pyytäminen

Hakutoimistot seurasivat allekirjoittamattomia nettihakemuksia. Jos hakemukseen ei saapunut allekirjoitusta, hakutoimisto otti yhteyttä hakijaan ja pyysi häntä vahvistamaan hakemuksensa allekirjoituksellaan. Mikäli hakija ilmoitti, ettei aio aktivoida nettihakemustaan allekirjoituksellaan, häntä pyydettiin vahvistamaan nettihakemuksen poisto kirjallisesti allekirjoituksella varustettuna (= hakemuksen passivointi). Hakijan pyynnöstä hakutoimisto passivoi nettihakemuksen, jolloin sitä ei koskaan siirretty AMKYH-järjestelmään.

Näin toimittiin, koska ensimmäisellä toteutuskerralla haluttiin paitsi eliminoida kaikki mahdolliset palvelun käyttöön sisältyvät riskit, niin saada tietoa hakijoiden hakukäyttäytymisestä.

Kuva 2. Nettihakemusten käsittely. Syksyn 2003 yhteishaussa tallennetut, allekirjoittamattomat ja passivoitunut hakemukset

6 Paperilomakkeiden käsittely

- Paperilomakkeella tulleet hakemukset ammattikorkeakoulut joko tallentavat AMKYHiin tai vievät vain hakulomakkeen identifiointitiedot järjestelmään ja toimittavat hakulomakkeet OPH:n vahvistamalle tallentajalle. Tallennus toimittaa tiedot tietovälineellä TE:lle siirrettäväksi järjestelmään.

- 6.1 Hakulomakkeiden identifiointi

Vastaanottaessaan hakulomakkeen ammattikorkeakoulu tallentaa hakijan

henkilötunnuksen ja nimen järjestelmään. Samalla ohjelma generoi ammattikorkeakoulun juoksevan numeron hakulomakkeen identifiointitiedoksi. Ammattikorkeakoulu kirjaa hakulomakkeen identifiointitiedon myös hakemuspaperiin. Toiminnolla taataan, että kaikki saapuneet hakemukset tallennetaan järjestelmään. Tässä vaiheessa ohjelma suorittaa henkilötunnuksen perusteella ensimmäisen hakemusten tuplatarkistuksen eli tarkistaa, ettei samalta hakijalta ole kuin yksi hakemus.

Hakulomakkeen identifiointi tehdään kaikille hakulomakkeille riippumatta siitä, kuka tallentaa hakemuksen muut tiedot (ammattikorkeakoulu/ tallennusfirma).

- 6.2 Hakulomakkeiden manuaalitarkistus

Hakijat lähettävät hakemuksensa ensisijaisen hakutoiveensa ammattikorkeakouluun. Ammattikorkeakoululla on virkavastuu tarkistaa hakemuksen tietojen oikeellisuus kaikkien hakutoiveiden osalta. Ammattikorkeakoulu ottaa tarvittaessa yhteyttä hakijaan, jotta tiedot saadaan korjattua.

Jos ammattikorkeakoulu vie hakulomakkeen kaikki tiedot suoraan järjestelmään, se voi hyödyntää järjestelmän hakulomaketiedoille tekemää oikeellisuustarkistusta jo hakulomakkeiden alkutarkistuksissa. Ohjelma ei luonnollisestikaan tunnista sisällöllisiä virheitä, joten henkilön tekemää tarkistusta ei voida korvata kokonaan.

- 6.3 Hakulomakkeiden tallennus

- 6.3.1 Hakulomakkeiden tallennus

Mikäli ammattikorkeakoulu ei tallenna hakulomaketietoja, se toimittaa hakulomakkeet tallennettaviksi tallennusfirmaan. Tallennusfirma tallentaa hakemuksen tiedot kahteen kertaan ja ohjelma suorittaa ns. tallennustarkistuksen. Näin varmistutaan siitä, että tallennetut tiedot ovat hakulomakkeen mukaiset. Tallennusfirma palauttaa hakemukset tallennuksen jälkeen ammattikorkeakoululle, joiden tehtävänä on arkistoida ne. Nettihaussa jätettyjä hakemuksia ei tarvitse tallentaa erikseen, vaan ammattikorkeakoulu päivittää hakuvaiheessa hakijan ilmoittamat korjaus-/muutostiedot.

- 6.3.2 Myöhästyneet hakemukset

Ammattikorkeakoulu tallentaa myöhästyneet hakemukset järjestelmään omalla tunnisteella. Myöhässä saapuneet hakemukset eivät osallistu yhteishakuun ja ne voidaan ottaa huomioon vasta mahdollisessa jälkihaussa.

- 6.3.3 Hakulomakelisyys

TE siirtää tallennusfirman tallentamat hakutiedot eräajona AMKYH-tietokantaan. Samalla järjestelmä suorittaa tietojen tarkistusajon ja tulostaa virheistä virhelistan, jonka perusteella ammattikorkeakoulut korjaavat tiedot.

- 6.4 Hakijan hakulomaketietojen päivitys/lisäys

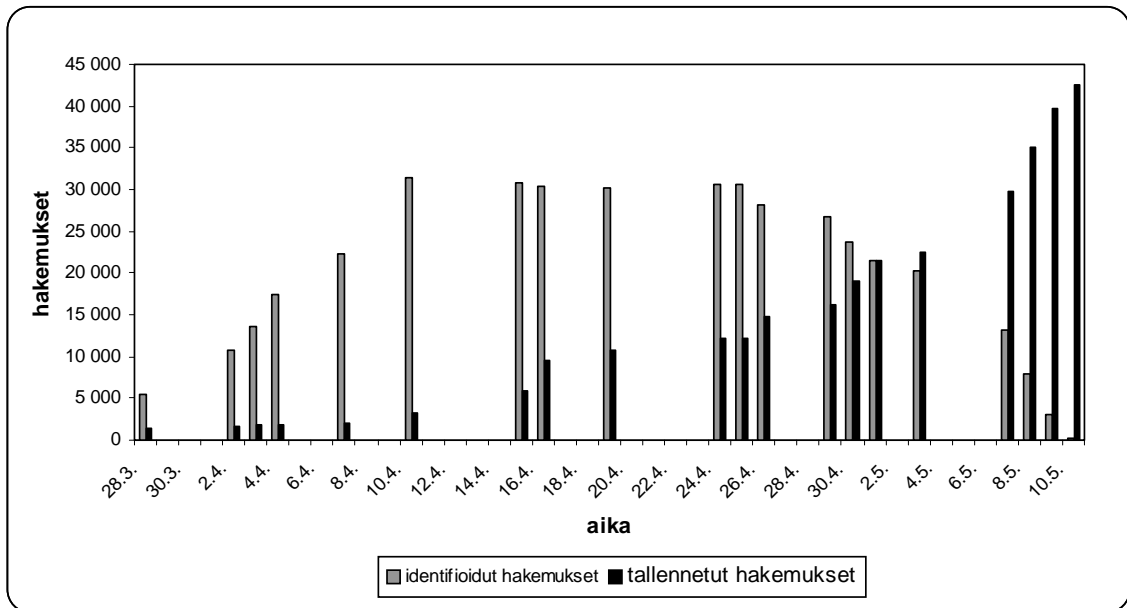
Jos ammattikorkeakoulu itse tallentaa kaikki hakemuksen hakutiedot järjestelmään, on järjestelmässä erillinen hakijan hakulomaketietojen päivitys/lisäys-toiminto. Lisättäessä uusia hakemustietoja ohjelma suorittaa samat tarkistukset kuin hakulomakkeiden identifioinnissa (6.1).

Ammattikorkeakoulu voi korjata hakijan hakulomaketietoja AMKYH-järjestelmässä.

Apunaan päivittäjä voi käyttää tarkistusajon virhelistaa tai selata virhetietoja järjestelmästä ja siirtyä korjaamaan virheelliset tiedot hakijan hakutietoihin.

Kevään 2003 yhteishaussa Etelä-Karjalan ja Kajaanin ammattikorkeakoulut tallensivat kaikki hakemukset AMKYH-rekisteriin. Muut lähettivät hakemukset tallennusfirmaan.

Koska toisen asteen yhteishaun tallennukset tehtiin samassa yrityksessä, hakemusten tallennus oli hidasta ja hakemusten käsittely hakutoimistoissa ruuhkautui (vrt. ao. kuva). Jatkossa Opetushallitus ottaa saadut kokemukset huomioon tallennusfirmalle ja ammattikorkeakouluille annettavassa ohjeistuksessa.

Kuva 3. AMKYH-rekisteriin identifioidut ja tallennetut hakemukset

Syksyn yhteishaussa hakijoita on noin 16 % koko vuoden yhteishakijoiden määrästä, koska vain osa ammattikorkeakouluista aloittaa koulutusta tammikuussa. Syksyn 2003 yhteishaussa hakutoimistot tallensivat 40 % kaikista hakemuksista.

7 Suorakäytön raportit

- Tarkistusraportit
Ammattikorkeakoulut voivat tulostaa järjestelmässä olevista hakutiedoista tarkistusraportteja ja näin varmistua hakijatietojen oikeellisuudesta. Tarkistustulosteita ovat tarkistus- ja virhelista, tuplavirhelista, valintakoetuloslista, aakkosluettelo, hakuvuonna ammatillisista oppilaitoksista valmistuvien luettelo, ammattikorkeakoulujen opetuspisteluettelo ja kooste aktivoimattomista nettihakemuksista.
- Tilastoraportit
Pikatilastoja ovat hakija- ja aloituspaikkatilasto, hakijoiden ikäjakauma ammattikorkeakouluittain, koulutusaloittain ja koulutusohjelmittain, hakijatilastot pohjakoulutuksen ja äidinkielen mukaan sekä maakunnallinen hakijatilasto.
- Muut tulosteet
Muita tulosteita ovat hakulomaketietojen muutoslomake, rekisteritietojen tarkastuspyyntö-lomake, rekisteritietojen tuloste ja rekisteriseloste.

8 Ammatillisten oppilaitosten arvosanakäsittely

- Ammatillisista oppilaitoksista hakuvuonna valmistuvien hakijoiden arvosanat saadaan suoraan oppilaitoksilta.
- 8.1 Arvosanapohjien tulostus
TE tulostaa lähtökouluittain ammatillisten oppilaitosten arvosanapohjat

lomakkeille, jotka se lähettää ko. ammatillisiin oppilaitoksiin. Samalla TE valmistelee tallennuspohjat AMKYH-järjestelmään arvosanojen vientiä varten. Oppilaitosten, joiden tietoja ei löydy järjestelmästä, arvosanalomakkeet TE lähettää ensisijaisen hakutoiveen ammattikorkeakouluun. Ammattikorkeakoulu pyytää ko. oppilaitoksista valmistuvien arvosanatiedot kirjallisina ja tallentaa arvosanat hakijatietoihin.

- 8.2 Arvosanatäydennys

Ammatillisista oppilaitoksista ammatillisen perustutkinnon suorittavien arvosanatietojen keräämisessä oli keväällä 2003 käytössä uusi menettely, jossa arvosanat kerättiin sähköisesti.

Koulutuksen järjestäjät tallensivat valmistuvien oppilaidensa arvosanat OPTI-tietojärjestelmän kautta tätä varten rakennetulla näytöllä. Aiemmin on toimittu siten, että lääninhallitukset lähettivät oppilaitoksille luettelot opiskelijoista, joiden arvosanat piti ilmoittaa yhteishakurekisteriin. Koulutuksen järjestäjät täyttivät saamansa paperilistat ja lähettivät ne lääneihin, missä tiedot tallennettiin tai lähetettiin edelleen tallennettavaksi erillisessä tallennusfirmassa.

Uudistuksen onnistumiseksi Opetushallitus valmisti ohjemateriaalin (toiminta- ja tallennusohjeet sekä ammattikorkeakoulujen hakutoimistojen yhteystiedot) ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjille. Koska toimijoiden määrä oli suuri, varauduttiin myös ammattikorkeakoulujen hakutoimistojen koulutuksessa siihen, että tarvittaessa ammattikorkeakoulut voivat vastata tallennuksesta. Uusi toimintatapa sujui erinomaisesti.

- 8.3 Arvosanojen vienti hakutoiveisiin

TE siirtää ammatillisten oppilaitosten tallentamat arvosanatiedot eräajona hakijatietoihin. Päivityksen yhteydessä mahdollisesti ilmenevistä virheistä TE tulostaa ensisijaisen hakutoiveen mukaiselle ammattikorkeakoululle virheraportin, jonka avulla ammattikorkeakoulu tarkistaa ja korjaa virheet.

- 8.4 Arvosanakorjaus

Ammattikorkeakouluilla on päivitysoikeus arvosanatietoihin siltä varalta, että arvosanojen päivityksessä on tapahtunut jokin virhe. Tietojen korjaamisesta vastaa hakijan ensimmäisenä hakutoiveena oleva ammattikorkeakoulu.

9 Esivalinta

- TE siirtää AMKYH-rekisteriin eräajona hakijoiden ylioppilastutkintoarvosanat. Kevään yhteishaussa eräajo tehdään ennen esivalintaa.
- Esivalinnassa järjestelmä laskee hakijoiden valintapisteet valintakokeita edellyttäviä koulutusohjelmia/suuntautumisvaihtoehtoja varten. TE tulostaa valintakoeryhmittäin listat ja tarrat valintakokeisiin kutsuttavista ja postittaa ne ammattikorkeakouluille.
- Järjestelmässä on tallennuspohjat valintakokeiden arvosanojen tallennusta varten. TE lähettää ammattikorkeakouluille esivalintamateriaalin myös paperiversiona. Manuaalimateriaali sisältää:
 - valintaluettelon, jossa hakijat ovat valintaperusteiden mukaisessa paremmuusjärjestyksessä ja valintakokeisiin kutsuttavat on merkitty erikseen.
 - opetuspistekohtaisen aakkosluettelon, jossa ammattikorkeakouluun ko. valintakoeryhmässä jollakin hakutoiveellaan hakeneet ovat aakkosjärjestyksessä.
 - ammattikorkeakoulukohtaisen aakkosluettelon, jossa kaikki ammattikorkeakouluun

- hakeneet ovat aakkosjärjestyksessä.
- valintakoetulosluettelon, joka on kooste valintakokeeseen kutsuttavista henkilöistä valintakoeryhmittäin. Tulosteessa on tiedot myös niitä koulutusohjelmia/ suuntautumisvaihtoehtoja varten, jotka tarkastavat työtodistukset valintakokeiden yhteydessä.
 - valintakokeisiin kutsuttavien osoitetarrat.
 - erikoistapausvalinnassa hakeneiden osoitetarrat.
 - tekniikan ja liikenteen alan valintakokeisiin ko. ammattikorkeakoulussa osallistuvien luettelo.
 - tekniikan ja liikenteen alan aakkosellinen luettelo esisijaisesti valintakokeen järjestävään ammattikorkeakouluun hakeneista.
 - tekniikan ja liikenteen alan aakkosellinen luettelo ensisijaisesti muuhun kuin valintakokeen järjestävään oppilaitokseen hakeneista.
 - kielikoetulosluettelo niille ammattikorkeakouluille, jotka ovat valintaperusteissaan päättäneet järjestää suomen/ruotsin kielen kokeen hakijoille, joiden äidinkieli on muu kuin opetuskieli.
 - kielikokeeseen kutsuttavien osoitetarrat.

10 Valintakoetulosten käsittely

- 10.1 Valintakoetulosten päivitys
Ammattikorkeakoulut tallentavat suoraan AMKYH-järjestelmään valintakoetulokset. Varsinaisten valintakoetulosten lisäksi tallennetaan työkokemustietoja ja kielikoetuloksia.
- 10.2 Hakutoivietietojen täydennys
Ammattikorkeakoulujen AMKYH-järjestelmään tallentamat valintakoepisteet, kielikoetulokset ja työkokemus päivittyvät TE:n suorittamassa eräajossa hakijan hakutoiveille. Samalla tarkistetaan, että tiedot kohdistuvat oikeisiin hakutoiveisiin.
- 10.3 Täydennystietojen päivitys
Vielä tässä vaiheessa valintakoetulosten eräajon jälkeen ammattikorkeakouluilla on mahdollisuus korjata havaittuja virheitä tai arvosanatietoja suoraan AMKYH-järjestelmään.

11 Erikoistapausvalinnat

- 11.1 Erikoistapausvalinnoissa hakevien valintakoetulokset ja valinta
Erikoistapausvalinnassa voivat hakea ne,
 1. joilla on hakukelpoisuuden antava tutkinto, mutta todistuksesta puuttuvat kaikki aiempaa koulumenestystä osoittavat arvosanat (esim. näyttökokeisiin perustuvat tutkintotodistukset) tai tutkinto on suoritettu ulkomailla ja todistuksesta puuttuvat kaikki arvosanat tai tutkintotodistus ei ole muuten vertailukelpoinen tai
 2. joilla ei ole hakukelpoisuuden antavaa tutkintoa.
 Näimä hakijat lähettävät hakulomakkeet ensimmäisenä hakutoiveena olevan ammattikorkeakoulun hakutoimistoon, kuten muutkin hakemukset. Lisäksi hakijan on otettava yhteyttä jokaiseen ammattikorkeakouluun, johon hänen hakutoiveensa kohdistuvat. Erikoistapausvalinnassa hakevalle pätevät samat periaatteet kuin muillekin hakijoille: hakija hakee vain yhden koulutustaustan perusteella. Ammattikorkeakoulut näkevät kaikkien omaan ammattikorkeakouluunsa erikoistapausvalinnoissa hakevien tiedot. Valintakokeitten jälkeen ammattikorkeakoulu tallentaa omien koulutusohjelmien/suuntautumisvaihtoehtojen valintakoetulokset hakijan

hakutoiveelle. Samalla ammattikorkeakoulu tekee päätöksen opiskelijaksiotosta ja tallentaa tiedon järjestelmään.

- 11.2 Erikoistapausvalinnat ja valinnan aloituspaikat
Ammattikorkeakoulun on päätettävä hyvissä ajoin ennen valinta-ajoa valintakokeisiin kutsuttavien valintaperiaatteet ja erikoistapausvalinnoilla valittavien määrät. Valintakoetulosten ja valintatiedon antamisen jälkeen TE suorittaa eräajon, jossa tarkistetaan erikoistapausvalinnassa hakeneiden valintaesitykset. Jos hakijalla on useita hyväksytyjä valintaesityksiä, hakutoivejärjestys ratkaisee lopullisen valintapäätöksen yhteishaun periaatteiden mukaisesti.
Erikoistapausvalintojen jälkeen järjestelmä tarkistaa valinnan aloituspaikkojen lukumäärät, siis jo ennen varsinaisia valinta-ajoa. Ammattikorkeakoulujen erikoistapausvalintojen valintapäätösten mukaisesti järjestelmä vähentää valinnan aloituspaikkojen lukumääriä.

12 Valinnan toiminnot

- 12.1 Valinta-ajo
Valinta-ajossa hakijoiden pisteet lasketaan ja TE tuottaa valinta-ajon tulosteet. Valinta-ajon tulosteita ovat valintaluettelo, tuloste valittaviksi ehdotetuista, opetuspistekohtaiset aakkosluettelot hakijoista, myöhästyneiden hakemusten luettelo ja hakutoiveilasto. Syksyn yhteishaussa tulostetaan myös tiedot kuluvana lukuvuonna opiskelupaikan vastaanottaneista.
Valintatiedot siirretään AMKOREK-järjestelmään, joten AMKYH-kantaan ei jää lopullisia valintatietoja. AMKYH-järjestelmään jää valintatietojen siirron jälkeen vain tiedot koulutustarjonnasta, hakemuksista, arvosanoista, esivalinnan pisteistä ja valintakokeista.
- 12.2 Valintaehdotusten manuaalinen käsittely
Ammattikorkeakoulut päättävät opiskelijavalinnasta valintaesityksen perusteella.

13 Jälkiohjaus-ajo

- TE tulostaa kirjeet niille hakijoille, jotka eivät tulleet valituiksi. Kirjeen liitteenä on luettelo vapaiksi jääneistä aloituspaikoista. TE postittaa kirjeen suoraan hakijoille ensimmäisen hakutoiveen mukaisen ammattikorkeakoulun hakutoimiston nimissä. TE lähettää ammattikorkeakoulujen hakutoimistoille mallikirjeen hakijoille lähteneistä kirjeistä, jotta hakutoimistot osaavat ohjata hakijoita.

14 Tietosiirrot järjestelmäliittymiin

- AMKOREK
TE siirtää hakijoiden tiedot AMKOREK-järjestelmään, jossa seurataan yhden korkeakoulupaikan säännöksen toteutumista. Samalla siirtyy myös valinnassa mukana ollut koulutustarjonta.
Ammattikorkeakoulujen hallinto-ohjelmat
AMKOREKin kautta ammattikorkeakoulut voivat tilata AMKYH-aineiston ja hyödyntää aineistoa omissa hallinto-ohjelmissaan.
- KELA
KELA saa AMKOREKista tiedot opiskelijaksi valituista, jotta se voi lähettää opiskelijoille esitetyt opintotukihakemukset.
- ROPTI
TE toimittaa eräsiirtona AMKYH-rekisteristä aineiston OPH:n

raportointijärjestelmään, ROPTiin.

- OPTI

TE siirtää valintojen jälkeen tiedot vapaista aloituspaikoista OPTiin. OPTin vapaita aloituspaikkoja hyödynnetään jälkiohjauskirjeen liitteeksi tulevaa vapaitten aloituspaikkojen luettelo tulostettaessa. Ammattikorkeakoulun tehtävänä on ylläpitää tiedot vapaista aloituspaikoista AMKOPAS-järjestelmän kautta.

15 Muut tietojen luovutukset

- Tilastokeskus

Hakukauden päätyttyä TE toimittaa Tilastokeskukselle Excel-taulukkona tilastotietoja.

- Työministeriö

Valintojen jälkeen TE lähettää tiedot alle 25 vuotiaista hakijoista työministeriöön työvoimatoimistoittain. Aineisto sisältää hakijakohtaisesti hakijan ilmoittamat hakutoiveet, tiedon siitä, että hakija on kutsuttu valintakokeeseen, muttei ole osallistunut kokeeseen, tiedon puuttuvasta valintakoetuloksesta tai tiedon siitä, että hakemus on jätetty myöhässä.

3.2.4 Järjestelmän testaus ja käyttöönotto

AMKYH-järjestelmän uudistamisprojektin määrittely- ja suunnittelukuvausten toteutuminen testattiin valmiissa järjestelmässä. AMKYH:in käyttäjäkunnan vaihduttua järjestelmän suora-käyttösovellus uusittiin, koska rekisterin pitäjien vaihduttua sisältöihin aiheutui suuria muutoksia. Käyttäjäkunta tarvitsee AMKYH:iä ammattikorkeakoulujen opintoasiainhallinnon sisäisenä työkaluna. Määrittelyvaiheessa tehtyjen rajausten mukaan testaamisen kohteena oli pääasiallisesti suora-käyttöjärjestelmä ja määrätyt eräajo-osuudet.

Järjestelmän luovutuskoe pidettiin Tampereella 5.12.2002. Testaajina toimivat Hämeen, Lahden, Satakunnan ja Tampereen ammattikorkeakoulut. Testaajille järjestettiin koulutus Hämeenlinnassa 3.12.2002. Opetushallitus ja ammattikorkeakoulut testasivat järjestelmän 9.–27.12.2002. Testauksella pyrittiin varmistamaan, että järjestelmä vastaa toiminnallisesti ja sisällöllisesti asiakkaan hyväksymiä määrityskuvauksia. Testauksen tavoitteena oli löytää virheet mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Projektipäällikkö vastasi ammattikorkeakoulujen hakutoimistojen käyttäjäkoulutuksista.

3.3 AMKYH-rekisterin käyttö ja kehittämissuunnitelmat

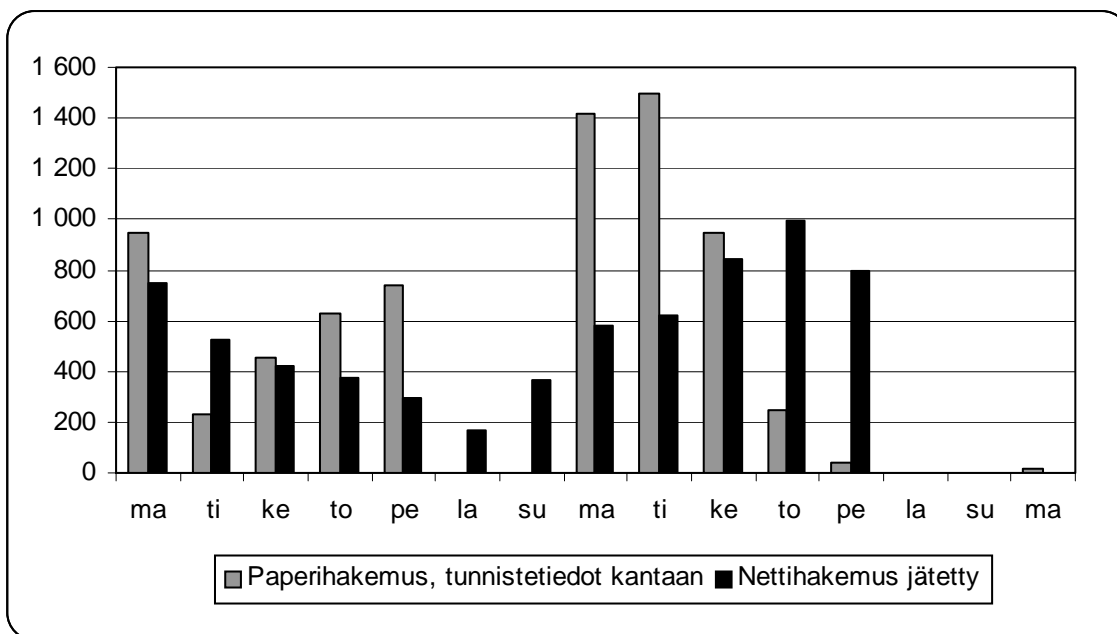
Kevään 2003 yhteishaussa ammattikorkeakouluihin hakeneet ja valitut (tilanne 10.7.2003)

Hakijan koulutustausta	Esisij. hakijat		Valitut	
	Lkm	%	Lkm	%
- ylioppilas ja/tai lukio	51 505	74.4	17 216	71.0
- opisto- /amatill. korkea-asteen tutkinto	1 819	2.6	693	2.9
- ammatillinen perustutkinto	14 984	21.6	6 111	25.2
- näyttötutk. ym. hakukelp.	566	0.8	146	0.6
- ei hakukelpoista tutkintoa	372	0.5	83	0.3
Yhteensä	69 246		24 246	

Hakuajan päättymisen jälkeen jätettiin em. lisäksi 187 hakemusta myöhässä.

Kevään yhteishaussa hakijamäärä oli suurin 5 vuoteen. Kasvua vuoteen 2002 oli 6 %. Ruotsinkielisessä koulutuksessa 1 355 aloituspaikkaa tavoitteli 2 150 hakijaa.

Syksyn yhteishaku kesti vain kaksi viikkoa. Kuten oheisesta kaaviosta näkee, sekä netin kautta että perinteisellä paperilomakkeella hakevat jättivät hakemuksensa melko tasaisesti koko hakuajan. Kevään yhteishaun kaltaista viimeisten päivien ruuhkaa ei esiintynyt.

Kuva 4. AMKYH-hakemusten jakauma 22.9.–3.10.2003

Syksyn haussa AMKYH-rekisterissä oli (13.10.2003) 13 035 hakijaa, joista 6 730 oli täyttänyt ja tallentanut hakemuksensa netin kautta.

Toimijoiden vaihtuessa käyttäjien tarpeet edellyttivät järjestelmään useita korjauksia ja muutoksia. Kun ulkopuolinen tallennusfirma on perinteiseen tapaan tallentanut manuaaliset

hakulomakkeet, TE siirtää tiedot eräsiirtoina AMKYH-järjestelmään. Tässä vaiheessa käytettävät virheiden tarkistusohjelmat ja käytännön toiminta hakutoimistoissa edellyttävät vielä kehittämistä. Rekisterinpitäjä laati hakutoimistojen käyttäjiä varten Käyttäjän oppaan, jota jouduttiin päivittämään vielä yhteishaun käynnistyttyä.

Nykyisen toimintatavan mukaan hakijatiedot tallennetaan AMKYH-rekisteriin, josta valintaesitys siirretään AMKOREK-järjestelmään yhden paikan säännöksen toteutusta varten. Siirron jälkeen AMKYH-rekisteri suljetaan, eikä rekisteriin jää lopullisia valintatietoja. Mikäli hakijatietoihin tulee muutoksia ja korjauksia valintaesityksen jälkeen, tietoja ei tallenneta lainkaan sähköisesti. Yhteishaussa haun ja valinnan kannalta tarpeelliset hakijatiedot tulee olla yhdessä järjestelmässä. Jatkossa tulee selvittää, miten asia on hoidettavissa.

Vapaiksi jääneiden opiskelupaikkojen täyttämiseksi ammattikorkeakoulut järjestävät jälkihakuja. Haku ja valinnat hoidetaan AMKOREK-järjestelmässä, jonne hakijoista tallennetaan ainoastaan hakijan henkilötiedot, pohjakoulutus, päättötodistuksen saantivuosi ja valintatieto. Työryhmä esittää selvitettäväksi, miten tämä toisen vaiheen haku koordinoidaan ja hoidetaan, jotta yhteishaun periaatteet toteutuvat.

Yhteishaun toimintoprosessiin sisältyy vaiheita, joissa tulostetaan ja postitetaan laajoja aineistoja. Esimerkiksi TietoEnator tulosti ja postitti kevään 2003 yhteishaussa erilaisia valintalistoja, tulosteita ja hakijoiden jälkiohjauskirjeitä n. 300 000 sivua ammattikorkeakoulujen, Opetushallituksen ja hakijoiden käyttöön. Esivalinta- ja valinta-ajojen materiaali ja tulosteet tulisi olla ammattikorkeakoulujen saatavissa ja luettavissa myös sähköisessä muodossa. Työryhmä on esittänyt, että Opetushallitus ja TietoEnator selvittävät, minkälaisilla kustannuksilla ja aikataululla systemaattinen siirtyminen sähköisiin tiedonsiirtoihin on mahdollista.

Operatiivisten järjestelmien ja sähköisen asioinnin sovelluskehityksen integraatiosta aiheutui kevään 2003 yhteishaussa tiedonsiirto-ongelmia. Uuden järjestelmän (AMK-netti-haku) liitanta vanhaan järjestelmään aiheutti harmillisen atk-virheen. Tämän tyyppisten virheiden välttämiseksi ja riskien ennakoinniseksi työryhmä esittää, että AMKYH-rekisterin C-kieli korvataan PL/SQL:llä. Monimutkaiset, paljon poikkeuksia sisältävät ammattikorkeakoulujen valintaperusteet edellyttävät koodistojen luontia, mikä puolestaan aiheuttaa merkittävän työmäärän ja kustannukset rekisterin ylläpitoon. Yksinkertaiset ja selkeät valintaperusteet vähentäisivät myös virhemahdollisuuksia.

Ammattikorkeakoulut voivat tulostaa AMKYH-järjestelmän hakijatiedoista raportteja ja pikatilastoja, joiden tulee mahdollisimman nopeasti olla päivitettävissä vastaamaan ammattikorkeakoulujen tarpeiden muuttumista.

Haettaessa sähköisiä ratkaisuja AMKYH-rekisterin hoitoon työryhmä korostaa, että jatkossakin on taattava perustoimintojen sujuminen. Rekisterinpitäjien (Opetushallitus ja ammattikorkeakoulut) yhteistyö ja jatkuva vuorovaikutus ovat toiminnallisuuden kannalta olennaisinta. Opetushallitukseen tarvitaan yhteyshenkilö koordinoimaan ja ohjaamaan yhteishakua. Toiminnallisuuden ja jatkuvan kehittämisen turvaamiseksi työryhmä esittää opetusministeriölle tukiryhmän nimittämistä. Tukiryhmä on tarpeellinen, jotta yhteys käyttäjäkuntaan ja heidän tarpeisiinsa säilyy. Eri järjestelmien yhteentoimivuus on varmistettava. Tukiryhmän tulisi olla luonteeltaan myös arviointiryhmä, jonka tehtäviin sisältyisi arvioinnin lisäksi parannusehdotusten esitys.

AMKYH-rekisterin käytettävyyden parantamiseksi, työryhmä esittää, että:

- tallennuksesta tulevan aineiston eräsiirroissa käytössä olevien virheiden tarkistusohjelmat päivitetään
- hakijatiedot (korjaukset, muutokset) tulee olla tallennettavissa sähköisesti myös hakijatietojen AMKOREK-järjestelmään siirron jälkeen
- jälkihaussa on noudatettava samoja yhteishaun valintaperiaatteita kuin varsinaisena hakuaikana, myös hakijatietojen tallennuksen suhteen
- laajojen massatulostusten ja postitusten sijaan on selvitettävä mahdollisuuksia siirtyä entistä laajemmin sähköiseen tietojen välitykseen,
- AMKYH-rekisterin C-kieli korvataan vaiheittain PL/SQL:llä
- rekisteristä tulostettavat raportit ja pikatilastot tulee päivittää ammattikorkeakoulujen tarpeita vastaavaksi
- opetusministeriö nimittää yhteishaun toiminnallisuuden turvaamiseksi tukiryhmän
- Opetushallitukseen palkataan yhteyshenkilö koordinoimaan ja ohjaamaan yhteishakua.

4 AMK-nettihakku

4.1 SAHA:sta nettihakuun

Ammattikorkeakoulujen yhteishaun uudistamisprojektin alkuvaiheessa projektin työryhmä katsoi, että muutokseen sisältyviin riskeihin kuuluu eittämättä, saavatko hakijat oikeaa tietoa ja ovatko hakulomakkeet oikeellisia. Ratkaisua lähdettiin hakemaan toimista, joilla sähköistä hakeutumista voitaisiin kehittää. Tavoite edellytti nykyisessä sähköisessä hakulomakkeessa esiintyvien puutteellisuuksien korjaamisen lisäksi huomattavia uudistuksia.

Ammattikorkeakoulujen yhteishaussa oli pari vuotta ollut käytössä sähköinen hakulomake, SAHA, jolla ei kuitenkaan ole ollut paljon käyttäjiä. Selvitysten mukaan palvelussa on käynyt muutama tuhat Internet-käyttäjää, mutta hakemuksen jätti HST-tunnistetta käyttäen v. 2000 yksi hakija ja v. 2001 kaksi hakijaa. Työryhmä päätti 22.3.2002 kerätä SAHA:n käyttökokemukset amkien opintoasioita hoitavalta henkilöstöltä. Palautteiden perusteella todettiin, että nykyisen SAHA:n kehittäminen vaatii huomattavia muutoksia. Käyttäjien tarpeet ovat lisääntyneet ja verkkosovellukset kehittyneet siten, että palvelun käytettävyyden ja toimivuuden kannalta tulee harkita sovellusten kehittämistä kokonaan uusien teknisten ratkaisujen pohjalta.

Työryhmä perusti selvitystyöryhmän: Kaisa Lahtinen, Ritva Sammalkivi, Outi Kivipelto, Päivi Aho (Laurea) ja Matti Hartikainen (TAMK). Työryhmää pyydettiin laatimaan 5.6.2002 mennessä ehdotus toimintojen toteuttamismahdollisuuksista sekä arvio kustannuksista. Tehäväksi antoon ja sähköisen hakeutumisen käytön lisäämiseen kokonaisuudessaan kytkeytyy sähköistä asiointia koskevan lakiuudistuksen voimaantulo (HE 17/2002) sekä uusi Hallintolaki (voimaantulo 1.1.2004).

Työryhmä kuuli asiantuntijoita: Jorma Kauranen ja Juha Mäkinen (TietoEnator Oyj) sekä Kari Suonvieri ja Veikko Halonen (Novo Group Oyj).

Työryhmä esitti 22.4.2002, että Opetushallitus asettaa mahdollisimman pikaisesti uuden työryhmän selvittämään uudistusten toteuttamista jo kevään 2003 yhteishakua varten. Perusteluissa todettiin mm: sähköisen hakulomakkeen käytöllä on ylivertaiset mahdollisuudet karsia hakemiseen liittyviä virheitä ja selkiyttää hakijoiden ohjausta. Teknisesti olisi hoidettavissa moni asia, mikä liittyy esim. hakukelpoisuuteen, hakukohdetietoihin ja arvosanojen keräämiseen.

Käytettävyyden ja palvelun lisäämiseksi oli selvitettävä mm. seuraavat toiminnot:

1. Palvelun parantaminen toiminnoilla, joilla hakija helposti löytää tarvittavan tiedon, esim. lähtökoulut koodeineen, koulutustarjonnan jne., toisin sanoen ohjaavan ympäristön luominen.
2. Voisiko palvelu toimia hakuaikoina ympärivuorokautisesti?
3. Pohdittava vaihtoehtoja hakemuksen sähköiselle lähettämiseksi ilman HST-tunnistinta.
4. Sähköisesti lähetettyyn hakemukseen hakijan tulee palautteena saada automaattikuittaus eli tieto vastaanotetusta sähköisestä hakulomakkeesta.
5. Hakulomakkeen palautusosoitteen tulisi tulostua hakijan näytölle automaattisesti ensimmäisen hakutoiveen mukaan sen jälkeen, kun hakemus on lähetetty sähköisesti.
6. Ammattikorkeakoulujen yhteishaun hakulomakkeelle tulisi olla oma erillinen www-osoite.
7. Hakija saa viranomaisia varten tarvittavat koodit automaattisina toimintoina.
8. Tietojen tarkistustoimintoja (esim. eri hakutoiveille ei voi täyttää samaa hakukohdetta, pohjakoulutusvaatimuksen tarkistukset, arvosanaskaalaukset) lisätään palvelemaan koko yhteishakua.

4.2 AMK-nettihakuprojekti

Opetushallitus jätti opetusministeriöön 28.6.2002 määräraha-anomuksen ammattikorkeakoulujen yhteishaun sähköisen hakulomakkeen kehittämistä varten ja pyysi TietoEnatorilta määrittelyn aloittamista.

Määrittelyvaihetta varten TietoEnator Oyj nimitti projektipäälliköksi Matti Kukkoson ja Opetushallitus asetti projektipäälliköksi Ritva Sammalkiven ja asetti työryhmän valmistelemaan AMK-nettihakua. Työryhmässä on jäseninä Opetushallituksesta Erkki Hietakari, Markku Hartonen ja Outi Kivipelto. AMKYH-projektista työskentelyyn osallistuu Kaisa Lahtinen, ammattikorkeakoulujen edustajana Anja Kontulainen Laurea-ammattikorkeakoulusta ja Aili Sydänmaanlakka. Projektiryhmien lisäksi työskentelyyn osallistuu tarvittaessa eri aiheiden ja välineiden asiantuntijoita. Projektin työryhmän tehtävänä on toimia projektin korkeimpana päättävänä elimenä ja sopia noudatettavat menettelytavat sekä valvoa projektin edistymistä.

Lähtökohtakuvauksina käytettiin ammattikorkeakoulujen yhteishaun uudistamisprojektin tuottamia dokumentteja: Selvitys SAHAN kehittämisestä 4.6.2002, AMKYH-uudistamisprojektin muistio 22.5.2002, Kooste amkien koekäyttäjien palautteista 21.5.2002, Esitys Opetushallitukselle ammattikorkeakoulujen sähköisen hakulomakkeen (SAHA) kehittämisestä 29.4.2002 ja TietoEnatorin ehdotus SAHA:n uudistamisvaihtoehdosta.

Uusi tietojärjestelmä on nimeltään AMK-nettihakua (ammattikorkeakoulujen yhteishaun sähköinen hakulomake).

4.2.1 Projektin tavoite

Projektin tavoitteena oli rakentaa sähköinen hakulomake, jonka keskeiset toiminnot ovat:

1. Ratkaisu, jossa myös tunnistamattomat hakijat voivat täyttää ja tallentaa sähköisen hakemuksen väliarastoon, vaikka joutuvatkin lisäksi postittamaan allekirjoitetun paperiversion hakemuksesta.
2. Yhtenäinen palvelin- ja ohjelmistoarkkitehtuuri (tietokannat, sovelluspalvelin, ohjeistus) Opetushallituksen muiden tietojärjestelmien kanssa.
3. Palvelutasoa pyritään parantamaan nykyiseen hakulomakkeeseen verrattuna seuraavissa asioissa:
 - hakija saa automaattisesti tiedon sähköisen hakemuksen vastaanotosta
 - palvelun käytettävyydessä huomioidaan ohjaustoiminnot ja tietojen tarkistus.
4. Järjestelmän koulutus- ja esittelytarpeisiin tuotetaan näyttömalleja ja järjestelmädokumentaatiota ennen varsinaista yhteishakuaikaa.

4.2.2 Projektisuunnitelma ja aikataulut

Aikataulutavoitteeksi asetettiin, että uudistettu hakulomake on tuotantokäytössä kevään 2003 hakukierroksella. Projektissa oli määrittely-, suunnittelu-, toteutus- ja käyttöönotto vaiheet.

Toteutusvaiheeseen sisältyvän ohjelmistotestauksen päätteeksi ohjelmisto asennettiin testiympäristöön. Kun ohjelmiston testaus oli hyväksytty, se siirrettiin tuotantoympäristöön.

Nettihakuprojektin aikataulu

Vaihe/Tehtävä	Aikataulu
Valmistelu	5.8.–16.8.2002
Määrittely	14.8.–4.9.2002
Suunnittelu	6.9.–7.10.2002
Toteutus	
Ohjelmointi ja dokumentointi	9.10.–2.12.2002
Ohjelmistotestaus	4.12.–20.12.2002
Toimitus testiympäristöön	7.1.–17.1.2003
Käyttöönotto	
Hyväksymistestaus	20.1.–7.2.2003
Toimitus tuotantoympäristöön	10.2.–21.2.2003
Käyttöönottovalmistelut	24.2.–7.3.2003
Yhteishaku	10.3.–4.4.2003

4.2.3 Riippuvuudet ja liittymät muihin järjestelmiin

Sähköisen hakulomakkeen uudistaminen vaikutti OPTIn ja AMKYHin liittymiin, koska järjestelmään saadaan tietoa OPTIsta (koulutustarjonta) ja siitä siirretään tietoa AMKYHiin (hakemukset). Olennaista on, että tieto syötetään vain kerran ja käytössä on kesustelevat järjestelmät. Muutosprosessi vaikutti laajemmin katsottuna koko yhteishaun toimintakulttuuriin: nettihaku on kehitysaskel yhteisten toimintatapojen uudistamiseen.

Nettihaku-sovelluksen visuaalisen ilmeen suunnittelussa on otettu huomioon sekä

Opetushallituksen että ammattikorkeakoulujen www-sivujen kehittämisasiat. Nettihaku on Opetushallituksen sähköinen, kaksikielinen asiointipalvelu (AMK- nettihaku ja YH-webban-sökan), joka toimii *www.oph.fi* -sivustolla.

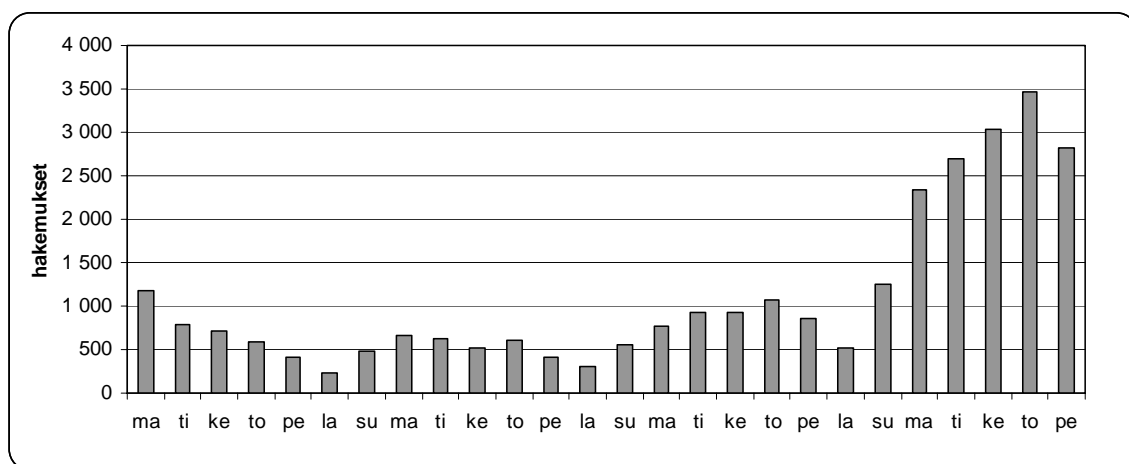
Palvelulle otettiin oma nimi *www.amkhaku.net* ja siihen voi olla linkkejä muualtakin (esim. ammattikorkeakoulujen sivustoilta).

Opetushallitus ja ammattikorkeakoulut vastasivat nettihaun tiedottamisesta.

4.3 Nettihaun menestystarina

Ensimmäisenä hakupäivänä nettihakuun tuli 1 657 663 pyyntöä 4 725 eri IP-osoitteesta. Ensimmäinen hakemus tallennettiin Oulun seudun ammattikorkeakouluun klo 07.19. Kaikki palvelun käyttöön kohdistuvat odotukset ylitettiin ja siten klo 10–15 välisenä aikana palvelimet olivat kuormitettuna, josta seurasi ajoittaista hitautta. Projektissa heräsi heti ensimmäisenä päivänä kysymys, oliko riittävästi varauduttu hakuajan loppuvaiheessa tuleviin ruuhkiin. Päätettiin, että kapasiteettia laajennetaan ottamalla kehityslaitteisto pois käytöstä ja kytkemällä sen resurssit tuotantokäyttöön (OPH ja TE). Ammattikorkeakoulujen tiedotuksessa korostettiin tallentamaan hakemus ajoissa ja toisaalta varauduttiin päivystämään viimeisenä hakupäivänä. Lisäksi palvelun etusivulle lisättiin viimeisenä päivänä näytävä tiedote nettihaun sulkeutumisesta klo 24.00.

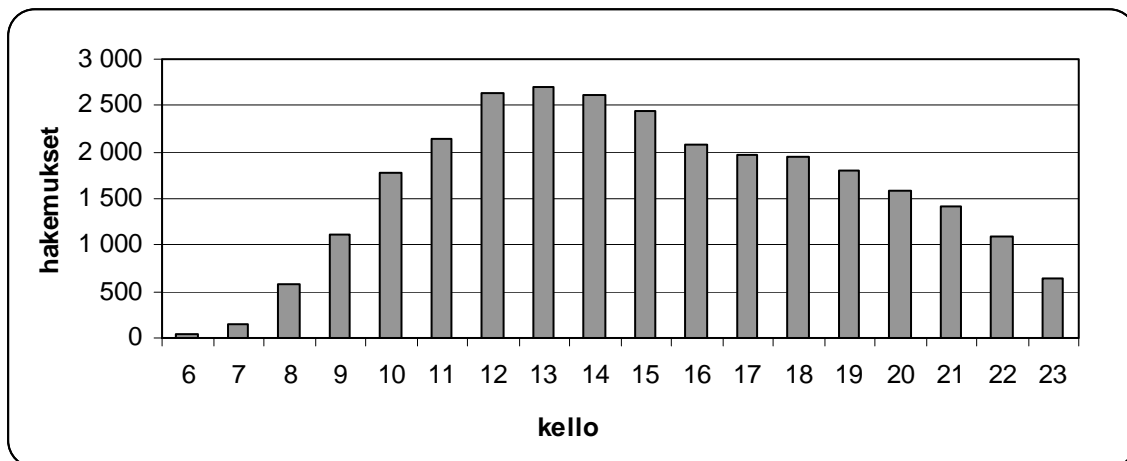
Nettihaussa tallennettiin yhteensä 28 728 hakemusta. Vilkkain päivä oli torstai 3.4.2003, jolloin hakemuksia kertyi 3 463. Järjestelmän suorituskyky oli kovilla kahtena viimeisenä hakupäivänä. Hakuajana tehtiin kaikki voitava suorituskyvyn takaamiseksi: kehityskone otettiin käyttöön ja sivut tallennettiin staattisiksi. Nettihaun päättymisaikaan järjestettiin valvonta siten, että klo 00.00 jälkeen otettiin puolen tunnin aikana tallennetut hakemukset, joissa tulostui hakijalle myöhässä saapunut päivämäärä 5.4.2003 ja kellonaika. Viisi hakijaa yritti tallentaa hakemuksensa myöhässä.

Kuva 5. Kevään yhteishaussa (3.10.–4.4.2003) nettihaun hakemuksia yhteensä 28 728.

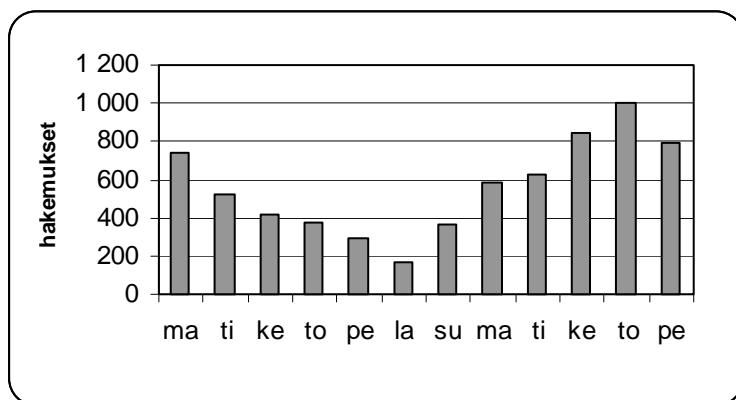
Nettihakuun ei tehty palautesivuja. Opetushallituksen www-sivuilla tuli runsaasti kyselyjä ja palautteita, jotka koskivat lähinnä yhteyksien saannissa ja hakemuksen tulostuksessa esiintyviä ongelmia. Nimettömänä jätettyjen palautteiden antajia oli parisenkymmentä. Projekti-päällikkö vastasi kaikkiin palautteisiin.

Palvelu oli auki koko hakuajan klo 06.00–24.00. Vilkkainta käyttö oli keskipäivän aikoihin.

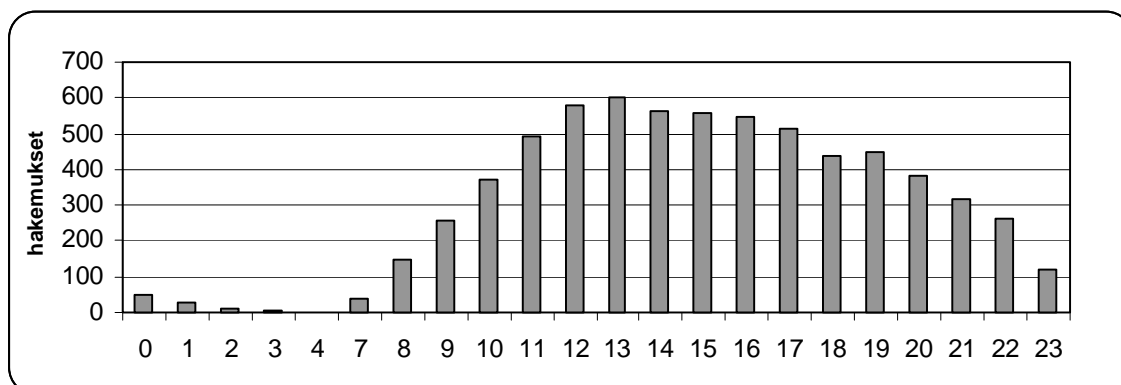

Kuva 6. Kevään yhteishaussa tallennettujen (10.3.–4.4.2003) nettihakemusten tuntijakauma

Julkisuuskynnys ylitettiin, kun ammattikorkeakoulut ilmoittivat hakijoille yhteishaun tuloksista. Valtakunnan sanomalehdet, TV ja radio uutisoivat heinäkuussa näyttävästi "ammattikorkeakoulujen opiskelijavalintojen nettihaun atk-sotkuista". Virhe ei ollut nettihaun, vaan kyse oli operatiivisten järjestelmien ja sähköisen asioinnin sovelluskehityksen integraatiosta eli tiedonsiirto-ohjelman virheestä. Ammattikorkeakoulut ja Opetushallitus selviytyivät "julkisuuspelistä" hyvin asiallisesti. Päätettiin, että tuleviin hakuaiakatauluihin varataan valinta-ajojen jälkeen ammattikorkeakouluille päivän varoaika tietojen tarkastusta varten, ennen kuin valintojen tulokset julkistetaan.

Kuva 7. Nettihaun hakemuksia syksyn yhteishaussa (22.9.–3.10.2003) yhteensä 6 730

Kuva 8. Nettihakemusten tuntijakauma syksyn yhteishaussa (22.9.–3.10.2003)

Kevään 2003 yhteishaussa saatujen palautteiden perusteella AMK-nettihakuumon tehtiin syksyn hakua varten muutoksia, joilla parannetaan palvelun käytettävyyttä. Navigointimahdollisuuksia vähennettiin poistamalla numeropainikkeet kaikkien sivujen ylä- ja alareunoista. Sivut selkiytyivät ja esteettömyysvaatimukset (näkövammaispalvelujen standardit) on helpompi huomioida, kun ei ole monia navigointimahdollisuuksia.

Tuettavien selainten ajantasaisuus tarkistettiin ja luettelosta poistettiin Netscape 6.0.

Uudet koulutuslaluokitukset tulevat ammattikorkeakouluissa voimaan kevään 2004 koulutuksessa, joten ne otettiin huomioon jo syksyn 2003 yhteishaussa.

Hakemuksen tallennuksen toiminnallisuutta muutettiin siten, että palvelu tekee hakijalle varmistavan kysymyksen, haluaako hakija todella tallentaa hakemuksensa tietokantaan. "Tallenna"-termi on kohdannut kritiikkiä ja samoin tallennuksen "helppous" -varmistuskysymyksen avulla pyritään siihen, että kukaan ei tallentaisi hakemustaan vahingossa tietokantaan.

Työvoimatoimistojen sähköiset palvelut

Hakijoiden palvelun mahdollistamiseksi työvoimatoimistoissa Nettihakuprojekti yritti ottaa huomioon työvoimatoimistojen itsepalvelupäätteiden vaatimukset. Keväällä 2003 työvoimatoimistoissa oli käytössä WIPA-itsepalvelupäätteet (noin 600 kpl), joissa käyttöjärjestelmänä NT 4.0 ja selaimena räätälöity Microsoft IE 4.0. Testattavana oli myös muita versioita (XP + IE 6.0, jossa nettihaku toimi huonosti, NT 4.0 + IE 5.5, jossa nettihaku ei toimi sekä NT 4.0 + IE 4.0, missä nettihaku toimii). Koska nettihaku sujui palvelinkapasiteetin äärirajoilla, käyttö oli ajoittain hidasta myös WIPA-päätteillä. Syksyn 2003 yhteishaussa WIPA-itsepalvelupäätteiden lisäksi käytössä oli noin 150 LIPA-itsepalvelupäätettä (käyttöjärjestelmänä Redhat-Linux ja selaimena Mozilla 1.01). TE testasi nettihakun toimivuutta LIPAssa ja todettiin useita ongelmia aiheuttavia virheitä, jotka johtuivat LIPAn Mozillan käyttämän Linuxin ikkunointijärjestelmän virheestä. Kokemukset osoittivat, että myös jatkossa nettihakua kehitettäessä testaus työvoimatoimistoissa tulee ottaa vakiokäytännöksi. Tulevaisuudessa työvoimatoimistojen itsepalvelussa lienee käytössä Linux-käyttöjärjestelmässä toimiva Mozilla 1.01-selain.

4.4 AMK-nettihakun kehittäminen kevään 2004 yhteishakua varten

Nettihakun osoitti hyvin, miten sähköinen asiointi muuttaa toimintatapoja. Hakijalle palvelun saatavuus on parantunut (verkosta osoitteesta www.amkhaku.fi) ja toisaalta hakijan on hyvä käyttää verkkopalvelua riittävän ajoissa ennen hakuajan päättymistä. Sähköisessä asiointissa korostuu hakijan vastuu esim. ajoissa jätetystä hakemuksesta. Sähköisten palvelujen tulee olla selkeitä ja suhteellisen helposti hahmotettavia kokonaisuuksia. Palvelun käytettävyyttä tukevat mahdollisimman lyhyet ja selkeät ohjeet. Täten valintaperusteiden yksinkertaistaminen edesauttaa käytettävyyttä. Eri toimijoiden (ohjaajat, työvoimatoimistot, kirjastot ym.) asiakkaiden käytössä olevien koneiden tulisi olla varustettu yleisillä selainversioilla. Selainten määrittämisen räätälöinti saattaa sulkea pois lukuisia sähköisten palvelujen tarjoajien mahdollisuuksia. Myönteistä on, että nettipalvelussa hakija voi hakea ammattikorkeakouluun eri puolilta maailmaa lähes 24 tuntia vuorokaudessa. Kaikki hakemisessa tarvittava tieto ja ohjeistus löytyvät osoitteesta www.amkhaku.fi.

Kevään 2003 yhteishaussa viimeisellä viikolla laitteiston kapasiteetti kaksinkertaistettiin

väliaikaisin ratkaisuin. On selvää, että vuonna 2004 palvelun kapasiteettia tulee lisätä. Kapasiteetin kasvattamiseen on kolme vaihtoehtoa: kapasiteettipalvelimen käyttöönotto, nykyisen laitteiston prosessorien ja muistin kasvatus tai web-palvelimien lukumäärän kasvatus. Tieto-Enator ja Opetushallitus selvittävät toiminnallisuuden ja kustannuksien perusteella toteuttamiskelpoisen vaihtoehdon.

Muulloin kuin hakuaikana tarvitaan palvelun esittelyyn DEMO, jolla sekä ohjaustahot että hakijat pääsevät tutustumaan asiointiin. Testauskäytössä ollut DEMO osoitteineen voidaan ottaa sellaisenaan julkiseen käyttöön, kun ulkoasua muutetaan siten, ettei hakija epähuomiossa oleta olevansa 'oikeassa nettihaussa'. AMK-nettihaun etusivulle lisätään DEMO-linkki, jolloin yhteishaun ulkopuolisena aikana käyttäjä saa tiedon hakujasta ja esittelykäytössä olevasta palvelusta.

Netin kautta tallennetun hakemuksen allekirjoitusvaatimuksesta luovutaan, koska kaikki ammattikorkeakoulut ovat tehneet päätöksen allekirjoituksesta luopumisesta. Päätös perustuu Sähköistä asiointia viranomaistoiminnassa koskevaan lakiin (13/2003, 9§) ja uuteen hallintolakiin (434/2003, 22§), joka tulee voimaan 1.1.2004. Hakijan tulee voida tulostaa hakemus jatkossakin, mutta tulosteesta poistetaan allekirjoitustieto ja kirjekuoren tulostuspalvelu. Lupatiedoissa kysytään, haluaako hakija vahvistuksen sähköpostitse. Tämän jälkeen hakijalle lähtee hänen ilmoittamaansa sähköpostiosoitteeseen tieto vastaanotetusta hakemuksesta. Sähköpostiviestiin kirjoitetaan hakijanumero ja hakutoimiston yhteystiedot sekä mahdollisesti luettelo hakutoiveista.

Allekirjoituksesta luovuttaessa hakemukset siirretään automaattisesti Nettihausta AMKYHiin erikseen sovittavalla tavalla.

Nettihausta puuttuu palautetoiminto, joten hakijat ovat lähettäneet palautteita Opetushallituksen muiden osoitteiden kautta. Nettihaun oma palautetoiminto ohjaa palautetta oikeaan osoitteeseen ja lisäksi se vähentää nimettömiä palautteita. Toteutetaan Nettihakuun erillinen palauteomakesivu, jolle syötetyt tiedot tallennetaan tietokantaan. Pääsy palautesivulle lisätään kaikille hakulomakkeen sivuille ja palautesivu avataan omana selainikkunanaan. Jatkossa tulee selvittää, miten ja kuka vastaa palautteisiin.

Ammattikorkeakoulujen siirryttyä uuteen koulutusala- ja opintoalaluokituksen lisätään yhdeksi koulutuksen hakukriteeriksi tutkintonimike.

Käytettävyyttä lisätään mm. optimoimalla nykyisin hidas hakutoiveiden haku-toiminto yhtä nopeaksi kuin muutkin hakutoiminnot.

Työryhmä esittää, että AMK-nettihakuprojektin laatimat kehittämissuositukset toteutetaan:

- palvelun kapasiteettia kasvatetaan siten, ettei erinomaisesti vastaanotetun palvelun käytön esteeksi muodostu laitteistojen kapasiteetti
- AMK-nettihaun esittelyversioon tulee päästä muulloin kuin hakuaikana palvelun etusivulta ja esittelydemo on ulkoasultaan poikettava selvästi varsinaisesta hakupalvelusta
- kun ammattikorkeakoulut luopuvat hakemuksen allekirjoitusvaatimuksesta, kehitetään tapoja, joilla hakija saa talletettua tiedon ammattikorkeakoulun vastaanottamasta hakemuksesta
- nettikantaan tallennettujen hakemusten siirto AMKYH-järjestelmään tulee automatisoida
- nettihakupalveluna tarvitsee omat palautesivut ja vastaaminen palautteisiin on koordinoitava
- palvelun käytettävyyttä ja toiminnallisuutta lisätään (tutkintonimike uudeksi hakukriteeriksi ja hakutoiveiden hakutoimintojen nopeuttaminen).

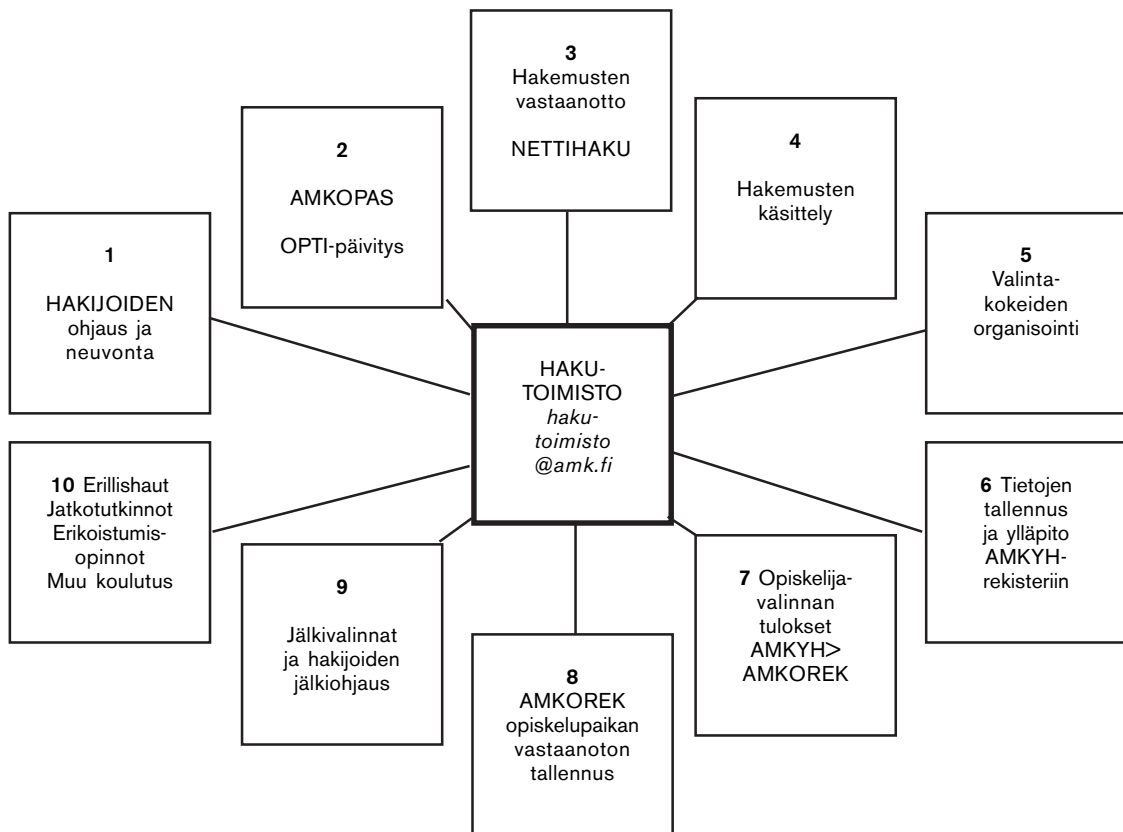
5 Hakutoimisto antaa yhteishaulle kasvot

Opetusministeriön ja ammattikorkeakoulujen rehtoreiden välisessä neuvottelussa 14.3.2002 todettiin yhteishaun tuovan lisää myös henkilöstötarpeita. Opetusministeriö ilmoitti osallistuvansa kehittämismäärärahalta henkilöstön palkkaukseen jo vuonna 2002. AMKYH-uudistuksen tuomaa lisäresurssitarvetta varten ammattikorkeakoulut jaettiin opiskelijoiden ja koulutusohjelmien määrän perusteella kolmeen ryhmään. Keskimääräistä enemmän resursseja vaativaan A-ryhmään kuuluu 5 ammattikorkeakoulua, B-ryhmään 16 ja C-ryhmään 8 ammattikorkeakoulua.

Projektin työryhmä päätti 2.4.2002 antaa ammattikorkeakouluille suosituksen palveluyksikön perustamisesta. Sen mukaan palveluyksiköstä käytetään nimeä HAKUTOIMISTO, ANSÖKNINGSBYRÅN. Hakutoimistojen sähköpostiosoitteet ovat muotoa *hakutoimisto@amk.fi*, *ansokningsbyran@yh.fi*.

Hakutoimistojen yhteystiedot päätettiin nostaa selkeästi esille myös hakuohjeissa ja -oppaissa. Hakutoimistojen tiedot päätettiin viedä OPTI-tietokantaan AMKOPAS-järjestelmän kautta. AMKOPAS-järjestelmään luotiin 'Hakutoimistolle' oma taulu, johon tallennettiin oppilaitosnumerot (OPTI:ssa käytettävä numero ja yhteishaun tunniste), hakutoimiston nimi, lähiosoite, postinumero, postilokero, puhelin, faksi, sähköpostiosoite, tietojen päivittäjä ja tietojen päivytyspäivämäärä. Hakutoimistotiedot siirretään OPTI:sta AMKYH-järjestelmään päivittäin kuten muutkin oppilaitostiedot.

Hakutoimistot ovat oleellinen osa ammattikorkeakoulun opintoasiainhallintoa. Ammattikorkeakoulujen hakutoimistojen tehtävistä uuden vastualueen hoitamiseksi luotiin malli, jonka lähtökohtana on ollut koko opintoasiainhallinnon kehittämisen näkökulma. Koko ajan on myös korostettu hakutoimistojen henkilökunnan virkavastuuta yhteistä tehtävää hoidettaessa. Sidosryhmiltä saatujen palautteiden perusteella siinä onkin onnistuttu erinomaisesti - hakutoimistoista on saatu asiallista neuvontaa ja ohjausta riippumatta siitä, onko kyse ollut oman tai toisen ammattikorkeakoulun koulutuksesta tai opiskelijavalintaperusteista.

Kuva 8. Ammattikorkeakoulujen hakutoimistojen tehtävät

5.1 Ammattikorkeakoulujen keskinäinen yhteistyö ja yhteiset toimintalinjat

Projektin yhtenä pääpainotuksena on ollut hakutoimistojen yhteistyön tiivistäminen, joka on lähtenytkin liikkeelle nopeasti ja luontevasti. Yhteishakuun kokonaisuutena, valintaperusteisiin ja hakumenettelyyn sisältyy runsaasti yksityiskohtia, jotka eivät välttämättä käy selville valinta- tai hakuoppaista. Sen vuoksi syntyy myös asioiden tulkintaeroja, jotka kyseenalaistavat valintaprosessin läpinäkyvyyden hakijoiden ja ohjaajien kannalta katsottuna.

Ammattikorkeakoulujen ja Opetushallituksen yhteisissä kokoontumisissa on sovittu ja kirjattu käytettävä terminologia sekä laadittu yhtenevät tulkintalinjat. Akuuttien, lähinnä hakuajana esiin tulevien ongelmien ja kysymysten ratkomiseen on hakutoimistojen sähköpostilista ollut erinomainen keskustelukanava.

Valtakunnallisesti on myös yhdessä päätetty ammattikorkeakoulujen tuottamien omien valinta-, haku- tai vastaavien oppaiden nimeksi Hakijan opas. Hakijan oppaasiin on kirjattu kaikkien ammattikorkeakoulujen hakutoimistojen yhteystiedot.

Valtakunnallinen yhteishakumateriaali (esim. hakulomakkeet, hakuohje ja valintaopas) tuotetaan ja jaetaan yhteistyössä Opetushallituksen kanssa. Opetushallitus tuottaa materiaalin ja vastaa painatuskustannuksista. Jakelu eri sidosryhmille (mm. toisen asteen oppilaitokset, työvoimatoimistot ja varuskunnat) tapahtuu suoraan painotalosta Opetushallituksen ylläpitämän osoiterekisterin mukaan. Jakelukustannukset jakaantuvat ammattikorkeakouluille opiskelijamäärän ja koulutusohjelmien määrän mukaan. Hakutoimistoihin toimitetaan materiaalia niin, että ne voivat vastata omalla alueellaan mahdollisista yksittäisistä lisämateriaalitoimituksista.

5.2. Hakutoimistojen neuvonta- ja koulutustehtävä

Hakijoiden ja ohjaustahojen neuvonta, ohjaus ja koulutus ovat erittäin vaativa ja oleellinen osa hakutoimistohenkilöstön tehtäväaluetta. Tällöin ollaan aina tekemisissä hakijoiden oikeusturvan sekä yhdenmukaisen kohtelun kanssa. Hakijoiden vaihtelevat koulutustaustat, työkokemuksen kirjo sekä valintaperusteiden monimuotoisuus ja erilaisuus tekevät neuvonta- ja ohjaustehtävän haasteelliseksi ja vastuulliseksi. Neuvonta ja kysymyksiin vastaaminen kollektiivisesti kaikkien ammattikorkeakoulujen puolesta vaatii syvää tietämystä ja asioihin perehtymistä. Tehtävän hoitamisen virkavastuuta ei voi koskaan korostaa liikaa.

Hakutoimistojen järjestämien koulutusten tärkeä kohderyhmä on myös oman ammattikorkeakoulun se henkilöstö, joka tekee omilla tehtäväalueillaan ohjaustyötä; opiskelijaohjaajat, toimistohenkilökunta, koulutusohjelmista vastaavat ym. Heidän vastuunsa on myös suuri ja sen vuoksi oikean ja ajantasaisen tiedon välittäminen tälle henkilöstölle on ensiarvoisen tärkeää.

Projektin yhteistyö valtakunnallisen ARENE ry:n valintaperustetyöryhmän kanssa on ollut hedelmällistä. Sitä kautta on myös käytännössä työtä tekevien hakutoimistojen ääni saatu kuuluviin. Valintaperusteiden selkiyttämisessä on projektin aikana menty aimo harppaus eteenpäin.

Ammattikorkeakoulujen opiskelijamarkkinoinnin sekä hakutoimistojen tekemän koulutustiedotuksen ja -neuvonnan tulisi kulkea käsi kädessä. Punaisena lankana on oltava koulutukseen hakeutumiseen liittyvien tarkkojen asiatietojen kertominen mielikuvien lisäksi. Yhteisenä kohteenahan on potentiaalinen hakija, jonka tulisi saada oikeaa ja totuudenmukaista tietoa koulutuksesta ja opiskelupaikasta. Ihanteellinen on siis opiskelija, joka heti opintojen alusta lähtien tietää olevansa oikeassa paikassa ja opintojen sisältö sekä oppimisympäristö vastaavat hänelle kerrottua. Usein tällainen opiskelija myös suorittaa tutkintonsa normiajassa.

Hakutoimistohenkilökunnan yhteiset koulutustilaisuudet ja kokoukset ovat olleet antoisia ja omiaan tiivistämään tehokasta yhteistyötä. Alueellisissa, hakutoimistojen sidosryhmilleen järjestämällä koulutuspäivillä ohjelmarunkona oli valtakunnallinen yhteinen osuus ja lisäksi jokainen ammattikorkeakoulu suunnitteli alueelleen ja kohderyhmälleen sopivimman ohjelmaosuuden. Samanlaista linjaa on hyvä jatkaa myös edelleen. Valtakunnallisesti laaditaan vuosittainen yhteinen osuus, jossa voi olla teema- tai painopistealue tarkempaa pohdiskelua varten.

Opinto-ohjaajien ja työvoimatoimistojen koulutusneuvojien kanssa on yhteistyö myös ollut puolin ja toisin antoisaa. Ammattikorkeakoulun resurssien puitteissa on vilkkaimpina hakuaikana henkilöstöä jalkautunut työvoimatoimistoihin ohjaamaan ja neuvomaan hakijoita. Myös opinto-ohjaajille on hakutoimistoista tarjottu vastaavaa mahdollisuutta. Hakutoimiston henkilöstölle nämä tilaisuudet ovat olleet omiaan avartamaan näkökulmaa laajaan ja moninaiseen hakijoiden kenttään.

5.3 Päätökset selkeän toiminnan perustana

Aiemminkin jo mainittu alueellisen tehtävän hoitamiseen liittyvä viranomaisvastuu edellyttää aina päätöksiä oleellisista asioista. Siten viime kädessä toteutuu hakijoiden yhdenvertainen ja oikeudenmukainen kohtelu sekä koko opiskelijavalintaprosessin läpinäkyvyys ja avoimuus.

Työryhmä esittää, että ammattikorkeakouluissa tulisi olla päätökset mm. seuraavista asioista:

- hakutoimiston paikka, sen tehtävät organisaatiossa (hakemusten vastaanottaminen, käsittely ja säilytys, hakemiseen ja valintoihin liittyvä yleinen tiedotus, muut yhteishaun käytännön järjestelyt sekä ammattikorkeakoulukohtaisen osarekisterin ylläpitäminen) sekä vastuuhenkilö
- muiden kuin yhteishakuun kuuluvien koulutusten (tutkintoon johtava aikuis- ja vieraskielinen koulutus sekä siirto-opiskelijat) opiskelijahaku ja -valintaprosessin vastuut
- koulutustietojen päivityksen (AMKOPAS-sovellus) sekä yhden korkeakouluopiskelupaikan säännöksen (AMKOREK-rekisteri) edellyttämien tehtävien vastuut
- ilmoittautumismenettely ja opiskeluoikeusasiat
- vastuu ammattikorkeakoulun henkilöstön koulutus- ja neuvontatehtävistä
- vastuut opiskelijaksi ottamisessa, valintaperusteiden määrittelemisessä sekä muissa valintamenettelyyn liittyvissä seikoissa kuten
 - aikuiskoulutuksen ja yhteishaun ulkopuolisen koulutuksen hakuajat
 - valintakoepäivät ja -järjestelyt
 - pohjakoulutus- ja muut valintakiintiöt
 - aloituspaikkojen täyttöasteet
 - opiskelupaikan vastaanottamisen muuttamispäätökset
 - siirto-opiskelijoiden valinta
 - opiskelijavalintojen oikaisupäätökset ja niiden valmistelu.

6 Työryhmän kehittämisehdotukset

AMKYH-projektin työryhmän työskentely päättyy asetuskirjeen mukaisesti 30.11.2003. Työryhmän kokouksissa on käsitelty projektille annettujen tehtävien valmiusastetta, tehtäviin liittyviä mahdollisia ongelmia sekä yhteishakujärjestelmään kohdistuvia uusia tavoitteita ja kehittämiskaavoituksia.

Laajasti katsottuna myös yhteishakuun on odotettavissa toimintakulttuurin muutos: Bolognan julistuksen mukaisesti Suomi on mukana rakentamassa eurooppalaista korkeakoulutusalueita. Korkeakoulutus on jakaantunut Suomessa duaalimallin mukaan ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin. Koko korkeakoululaitoksen on tarkoitus siirtyä Bolognaprosessin mukaiseen ECTS-pistepohjaiseen järjestelmään 1.8.2005.

Sähköisten palvelujen odotetaan osaltaan vastaavan tarpeisiin, joita mm. opiskelijoiden liikkuvuus aiheuttaa. Toisaalta sähköiset palvelut toimiakseen edellyttävät selkeitä ja helposti hahmotettavia kokonaisuuksia.

6.1 Opiskelijavalintojen perusteet

Yhteiseen valintamenettelyyn rakenteeseen (koulumenestys, työkokemus, valintakoe ja ensimmäinen hakutoive) sisältyy edelleen lukuisia ammattikorkeakoulu- tai koulutusohjelma-kohtaisia poikkeuksia, joiden merkitystä opiskelijavalinnan kannalta on vaikea perustella ja joita käytännössä kykenee esittelemään vain kyseisiin perusteisiin perehtynyt henkilö. Näin ollen niiden vaikutus jää erittäin vähäiseksi.

Yhteishaku-uudistuksessa koulumenestyksen huomioon ottaminen nousi tärkeäksi asiaksi. Keskeistä on eri koulutustaustalla hakevien tutkintotodistusten arvosanojen pisteittäminen yksinkertaistaminen. Ammatillisella tutkinnolla hakevien todistuksen arvosanojen pisteittämisessä nähdään myönteisenä kehityksenä, että hakijoiden koulumenestyksen mittarina käytetään pelkästään tutkintotodistuksen kaikkien aineiden keskiarvoa. Ns. kaksoistutkinnon suorittaneiden koulumenestyksen pisteitystä tulee selvittää.

Työkokemus ja sen arvottaminen hakuperusteena herättää ristiriitaisia kysymyksiä. Hakijalta edellytetään alakohtaista työkokemusta, jonka määrittely varsinkin hakijan ohjauksen näkökulmasta on kirjavaa. Ammattikorkeakoulujen opintoasiainhallinto esitti, että kaikilla

koulutusaloilla siirrytään yleiseen työkokemukseen. Perusteena esitettiin juuri ohjaukselliset ongelmat ja hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun vaarantuminen.

Erikoistapausvalintoja tulee selkiyttää ja näin turvata hakijoiden yhdenvertainen ja oikeudenmukainen kohtelu. Erikoistapausvalinnoissa voivat hakea hakijat, joilla on hakukelpoisuuden antava tutkinto, mutta todistuksesta puuttuu kaikki aiempaa koulumenestystä osoittavat arvosanat. Tällaisia ovat esimerkiksi näyttökokein suoritettut ammattitutkinnot ja ulkomaiset tutkinnot. Opiskelijavalinta perustuu valintakoemenestykseen. Ammattikorkeakoulu voi valita opiskelijaksi myös hakijan, jolla se katsoo olevan riittävät tiedot ja taidot opintoihin, vaikka hakukelpoista tutkintoa ei ole. Tässä ns. harkinnanvaraisessa valinnassa on niin ikään valintakoemenestys ehto valituksi tulemiselle. Ammattikorkeakoulujen on etukäteen päätettävä myös erikoistapausvalinnoissa käytettävät valintaperusteet.

Valintakoeyhteistyötä tulee lisätä. Vuonna 2003 ammattikorkeakoulut vahvistivat 87 valintakoeryhmää. Koulutusalojen ja -ohjelmien yhteiset valintakokeet sekä esim. koulutus-alalla toisessa ammattikorkeakoulussa suoritettujen valintakoetuloksen hyväksyminen vaativat edelleen uudistusta ja kehittämistä. Joillekin koulutusaloille voidaan vain osa hakijoista kutsua valintakokeeseen. Tällöin valintakoeyhteistyötä lisäämällä voidaan järjestää entistä useammalle hakijalle mahdollisuus osallistua valintakokeeseen.

Kulttuuriala kuuluu myös yhteishakuun. Alan valintamenettelyjä ja -käytäntöjä tulee selkiyttää ja mahdollisuuksien mukaan myös yhtenäistää. Kevään 2003 yhteishaussa havaittiin siinä vaiheessa, kun hakijatiedot oli viety AMKYH-rekisteriin ja esivalinta-ajot valintakokeisiin kutsumista varten alkoivat, että noin 200 hakijan tiedot puuttuivat kokonaan yhteishakurekisteristä. Kulttuurialalle hakevilta edellytetään ennakkotehtävien tekemistä ja monenmoisten erillisten hakulomakkeiden täyttämistä. Toimintatavasta seuraa sekaannuksia: hakijat eivät ymmärrä, miksi pitää täyttää ja lähettää monia hakemuksia. Erään ammattikorkeakoulun kulttuurialalla oli käytössä jopa oma sähköinen hakulomake, jossa kysyttiin samat tiedot kuin yhteishakulomakkeessa.

AMKYH-järjestelmään tallennetaan hakijoiden tiedot sekä myöhästyneet hakemukset valintaesitykseen asti. Myöhästyneet hakijat eivät kuitenkaan voi ohittaa hakuaiikana hakemuksensa jättäneitä, vaan voivat tulla valituiksi vasta mahdollista jälkihakua järjestettäessä. Jälkihakua varten järjestelmästä tulostetaan ja lähetetään opiskelupaikatta jääneille tiedot, joista näkyy hakijan saamat pisteet sekä luettelo vapaista aloituspaikoista. Vastaisuudessa tulee pohtia, miten ammattikorkeakoulut voisivat käyttää tätä tietoa paremmin hyväksi järjestäessään mahdollista jälkihakua. Ammattikorkeakoulujen yhteistyö ja koordinointi tulisi ulottua myös jälkihakuun ja -valintoihin.

Työryhmä esittää, että

- ammattikorkeakoulujen on selkiytettävä, yksinkertaistettava ja yhtenäistettävä valintaperusteita
- työkokemuksen merkitys osana opiskelijavalintakriteerejä tulee selvittää
- ammattikorkeakoulujen valintojen periaatteet erikoistapauksena hakevien osalta tulee selkiyttää
- valintakoeyhteistyötä tulee lisätä ja valintakokeiden vaikuttavuutta selvittää
- kulttuurialan koulutusohjelmat kuuluvat yhteishakuun ja alaa sitovat yhteishaun periaatteet, mikä ammattikorkeakoulujen tulee ottaa huomioon alan opiskelijavalintojen toteutuksessa
- vapaiksi jääneiden opiskelupaikkojen täyttämiseksi tulee koordinoita ammattikorkeakoulujen yhteinen jälkihaku.

Työryhmä esittää, että:

- ammattikorkeakoulujen yhteishakua koskevaan asetukseen lisätään kohta:
Opetushallitus antaa opetusministeriön yhteishaun aikataulupäätöksen huomioon ottaen ohjeet yhteishakurekisterin muodostamisesta sekä siihen liittyvästä jälkihausta rekisterin muodostamiseen osallistuville ammattikorkeakouluille.
Nämä ohjeet kattaisivat hakemuksen muotoa, luokituksia, allekirjoitusta, hakuajan päättymisen tarkkaa ajankohtaa ja hakemuksen täydentämistä koskevat ohjeet.
- ammattikorkeakouluja koskevaan asetukseen lisätään kohta:
Opiskelijat on valittava yhteishakua koskevan valtakunnallisen valintaesityksen mukaisesti.
Tämä toteutuu jo nyt käytännössä, mutta periaatteessa on mahdollista säädöksen puuttuessa kyseenalaistaa, onko ammattikorkeakoulun valittava opiskelijat valintaesityksen mukaan vai voisiko ammattikorkeakoulu poiketa valintaesityksestä.
- ammattikorkeakoulut tarkistavat johto- ja vastaavat sääntönsä niin, että niissä on otettu huomioon kaikki opiskelijavalinnan kannalta välttämättömät päätökset tarkoituksenmukaisen vastuunjaon mukaisesti. Tällaisia päätöksiä ovat mm. erikoistapausvalinnan valintaperusteet, pohjakoulutus- ja muut kiintiöt sekä valintakokeiden sisällöt, ajankohdat, kutsumenettelyt ja valintakokeisiin kutsuttavien määrät.
- ammattikorkeakoulut noudattavat valtakunnallista valintaperustesuositusta, jota tulee kehittää edelleen. Tällä hetkellä painavimmat muutostarpeet valintaperusteissa ovat vuonna 2006 toteutuvan ainerealin huomioon ottaminen sekä lukio- ja ammatillisia opintoja sisältävän ns. kaksoistutkinnon aseman parantaminen valintapisteityksessä.

6.3 Työmarkkinatuki - mitä tehtävää hakutoimistoissa hoidetaan?

Työttömyysturvalaki astui voimaan 1.1.2003. Lain kolmannessa osassa käsitellään työmarkkinatukea, jota "maksetaan siihen oikeutetulle henkilölle ajalta, jona hän osallistuu työvoimapolitiittiseen toimenpiteeseen". Saman osan 8. luvussa määritellään erityiset rajoitukset, jotka koskevat ammatillista koulutusta vailla olevan nuoren oikeutta työmarkkinatukeen. Säilyttääkseen oikeutensa työttömyysaikaiseen työmarkkinatukeen alle 25-vuotias ammattikoulutamaton henkilö on velvollinen aktiivisesti hakeutumaan hänelle soveltuvaan ammatilliseen koulutukseen. Aktiivisena hakeutumisena pidetään esimerkiksi sitä, että ylioppilastutkinnon suorittanut henkilö hakee yhteishakumenettelyssä vähintään kolmeen ammattikorkeakoulun koulutusohjelmaan tai toisen asteen ammatilliseen koulutukseen ylioppilaskiintiössä. Mainituista kolmesta koulutusvaihtoehdosta yksi voi olla yhteishaun ulkopuolella. Mikäli henkilö ei tule valituksi varsinaisessa hakumenettelyssä, hänen tulee hakeutua työvoimatoimiston osoittamiin peruutuspaikkoihin sekä osallistua seuraavaan yhteishakumenettelyyn.

Miten em. ohjeistus näkyi

ammattikorkeakoulun yhteishaussa vuonna 2003?

Syksyn 2003 yhteishaussa oli n. 500 manuaalihakemuksessa hakukohteena koulutus, jota ei ollut mukana yhteishaussa. Ylioppilaiden osuus hakijoista oli ennätyskellisen suuri, 81 %. Kun ammattikorkeakoulujen hakutoimistot ottivat yhteyttä hakijoihin tietojen korjaamiseksi, he saivat yleensä vastauksen: en halua päästä mihinkään koulutukseen.

AMK-nettihaussa hakemukseen voi valita vain yhteishaussa mukana olevia koulutuksia. Moni hakija täytti nettihakemuksen ja lähetti ammattikorkeakouluun hakemuksen kopion, johon oli käsin korjattu hakukohteiksi sellaiset toiveet, joita ei ole mukana yhteishaussa.

Hakutoimistot ja työhallinnon koulutusneuvojat saavat vastattavakseen kysymyksiä: Mihin haen, etten vaan tule valituksi? Onko pakko tulla valintakokeeseen? Meneekö tieto työvoimatoimistoihin, jos en osallistu kokeeseen? Esim. syksyn 2003 yhteishaussa tekniikan ja liikenteen alalla valintakokeeseen saapuneista hakijoista poistui puolentoista tunnin pakollisen läsnäolon jälkeen kolmannes. Erään ammattikorkeakoulun hoitotyön koulutusohjelman valintakokeeseen osallistuneista 28 % kertoi haastattelussa olevansa pakkohakijoita.

AMKYH-rekisteritietojen mukaan (25.11.2003) valintakokeisiin kutsutuista hakijoista lähes joka kolmas jätti tulematta valintakokeeseen.

Osallistuminen valintakokeeseen syksyn 2003 yhteishaussa

Koulutusala	Valintakoe- kutsut	ei osal- listunut	%
Humanistinen ja kasvatusala	100	59	59,00
Kulttuuriala	294	64	21,77
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	1467	369	25,15
Luonnontieteiden ala	924	277	29,98
Tekniikan ja liikenteen ala	3190	940	29,47
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	4 213	1 106	26,25
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	556	275	49,46
Yhteensä	10 744	3 090	28,76

Valintakoekutsut = lähetettyjen valintakoekutsujen määrä

(sama hakija voi saada useamman kutsun valintakokeeseen)

ei osallistunut = kutsuttu, mutta ei osallistunut valintakokeeseen

AMKYH-järjestelmästä lähetetään jokaiseen työvoimatoimistoon tietue, jossa aineistossa on ko. TE-alueen hakijoista hakijatiedot, hakukohteet, valintakoetulos, osallistuminen kokeeseen ja tieto myöhässä lähetetystä hakemuksesta. Toiminta perustuu viranomaisten väliseen yhteistyösopimukseen, jotta TM:n koulutus- ja tietopalvelussa työskentelevillä on ajantaiset tiedot asiakkaistaan. Kaikki työvoimatoimistot eivät käytä saamaansa aineistoa lainkaan, vaan edellyttävät asiakkaansa hakevan tiedoistaan erillisiä todistuksia ammattikorkeakouluista. Näin ei saisi olla, eikä ammattikorkeakoulujen pidä enää kirjoittaa todistuksia hakeutumisesta.

Kysymyksessä on yhteiskunnallisesti katsoen outo toimintatapa, jota kuvaa mm. sanomalehti Kalevan pääkirjoitus 12.7.2003. Kaleva uutisoi yhteishaussa tapahtuneesta tietokonevirheestä: "Joillekin opiskelijoille virhe on ilouutinen, mutta yllättävällä tavalla saatu opiskelu-

paikka voi olla toisille paha säikähdys. Alle 25-vuotiailla on nimittäin velvollisuus hakea kolme opiskelupaikkaa, jotta hän saisi syksyllä työmarkkinatukea, jollei opiskelupaikkaa irronut. Valituksi tullut ei ole oikeutettu tukeen, jollei hän suostu ottamaan paikkaa vastaan. Onneksi oikeusoppineet tarttuivat heti ongelmaan. Väärin perustein valittu hakija voi vaatia virheen oikaisua. Hänen ei tarvitse ottaa vastaan mahdollisesti epämieluisaa opiskelupaikkaa, vaan hän voi hakea työmarkkinatukea. Päinvastainen olisikin ollut kohtuutonta."

Ammattikorkeakoulut muodostavat ammattikorkeakoululain sekä korkeakoulututkintojen järjestelmästä annetun asetuksen nojalla korkeakoulujärjestelmässä yliopistolaitoksen rinnalla toimivan ei-yliopistollisen osan. Ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain mukaan ammattikorkeakouluopinnot ovat ammattikorkeakoulututkintoon johtavia ammatillisia korkeakouluopintoja ja toisaalta ammattikorkeakoulututkinto on korkeakoulututkinto. Ammatillinen koulutus sen sijaan järjestetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) nojalla. Lain 3 §:n (ammatillinen koulutus) mukaan ammatillinen peruskoulutus on ammatilliseen tutkintoon johtavaa koulutusta.

Yhdenvertaisen kohtelun kannalta ylioppilaiden hakeutuminen ammattikorkeakouluihin tulisi rinnastaa yliopistoihin hakeutumiseen. Koko korkeakoulujärjestelmän yhdenvertainen kohtelu tulisi näkyä myös opetushallinnon ulkopuolisessa viranomaistoiminnassa. Korkeakoulutukseen hakeutumisesta voidaan nykyisin seurata teknisesti yhtä hyvin sekä yliopisto- että ammattikorkeakoulusektorilla.

Samok ry on esittänyt kannanoton: "Pelkästään yliopistoon hakeminen ei riitä näyttöksi aktiivisesta koulutukseen hakeutumisesta. Nuoret "pakotetaan" käyttämään taktikoivaa hakeutumista ammattikorkeakouluun, jolloin valitaan hakukohteeksi mahdollisimman vaikeapääsyinen koulutusohjelma. Tällöin hakijan tarkoituksena ei ole aloittaa kyseessä olevaa koulutusta, vaan ainoastaan säilyttää työmarkkinatuen saantimahdollisuus. Jos hakija kuitenkin pääsee kyseiseen koulutusohjelmaan, haluaa hän todennäköisesti ilmoittautua ensimmäisenä opiskeluvuotenaan poissaolevaksi. Oletettavasti käytäntö kasvattaa ensimmäisen vuoden opiskelijoiden poissaolevaksi ilmoittautumisia. SAMOKin mielestä ammattikorkeakouluopiskelijoita ei saa rangaista kyseisen käytännön seurauksista, pakkohakujärjestelmä täytyy poistaa."

Työryhmä esittää työministeriölle, että

- työmarkkinatuen erityisrajoitukset ja niiden merkitys selvitetään ja lainsäädäntöä muutetaan. Ammattikorkeakoulut kokevat tämän kaltaisen pakkohaun yhteiskunnan voimavaroja haaskaavana, turhauttavana oman toiminnan kannalta ja hakijan ohjauksen kannalta eettisesti ja moraalisesti arveluttavana.

6.4 Yhteishaun koordinointi ja ohjaus

Haettaessa uusia sähköisiä ratkaisuja AMKYH-rekisterin hoitoon projektin työryhmä korostaa, että perustoimintojen sujuminen on taattava myös jatkossa. Opetushallituksen ja ammattikorkeakoulujen toimiva vuorovaikutus on yhteishaun onnistumisen kannalta olennaisinta. Opetushallitus on AMKYH-uudistuksen myötä saanut kahden hakujärjestelmän (AMKYH ja AMK -nettihaku) rekisterinpidon, koordinoinnin ja uudistuksen tuomat lukuisat lisätehtävät. AMKYH-projektin työryhmä esittää, että valtakunnallisen koordinaation toteutumiseksi Opetushallitukseen palkataan yhteyshenkilö koordinoimaan ja ohjaamaan yhteishakua.

Toiminnallisuuden ja jatkuvan kehittämisen turvaamiseksi AMKYH-projektin työryhmä esittää opetusministeriölle, että se välittömästi nimittää tukiryhmän. Tukiryhmä on tarpeel-

linen, jotta yhteys käyttäjäkuntaan ja heidän tarpeisiinsa säilyy ja jotta toiminta pääsee vakiintumaan ja kehittämistarpeet tulevat huomioiduksi. Myös eri järjestelmien yhteen toimivuus on varmistettava.

Tukiryhmän tehtävänä olisi

- koordinoida ammattikorkeakoulujen yhteishaun alueellista toteutusta, mikä velvoite ammattikorkeakouluille on säädetty yhteishakujärjestelmästä annetussa asetuksessa
- arvioida ja tehdä esityksiä sähköisten palvelujen kehittämisestä huomioon ottaen kestävä kehitys
- arvioida yhteishaun toimivuutta ja vaikuttavuutta eri toimijoiden näkökulmasta (ammattikorkeakoulut, Opetushallitus, opintojen ohjaajat, neuvojat, palvelupisteet, työvoimatoimistot ym.)
- tehdä esityksiä eri järjestelmien kehittämiseen (mm. raportointi ja käytettävyys) yhteistyössä eri toimijoiden kanssa
- selvittää mahdollisuuksia ammattikorkeakoulujen yhteishaun laajentamiseksi koskemaan myös aikuiskoulutusta ja vieraskielistä koulutusta
- tehdä esityksiä käyttäjiä palvelevasta raportoinnista
- osallistua valintaperusteiden kehittämiseen yhteistyössä ARENE ry:n opiskelijavalintatyöryhmän kanssa. Tavoitteena on laatia ammattikorkeakouluille sellainen valtakunnallinen valintaperustesuositus, joka voidaan vahvistaa kaikissa ammattikorkeakouluissa.

6.5 Visioita AMK-nettihaun tulevaisuuteen - vuorovaikutteinen asiointi

Nettihakuprojekti odottaa vauhtia sähköisten varmenteiden kehittymiseen. Vuorovaikutteinen asiointipalvelu otetaan tavoitteeksi siten, että vuonna 2005 voisi olla käytössä vahva tunnistaminen. Vuorovaikutteisessa sähköisessä asiointipalvelussa asiakas on aina tunnistettava vahvaan tunnistamismenettelmään perustuen. Valtiovarainministeriön 29.9.2003 antama ohje (VM 6/01/2003) valtionhallinnossa käytettävissä verkkopalveluissa suosittaa vahvaan tunnistamiseen käytettäväksi:

1. laatuvarmenteisiin ja julkisen avaimen tekniikkaan perustuvaa tunnistamista tai
2. pankin tunnistamismenettelmiin perustuvaa tunnistamista, joka perustuu käyttäjätunnukseen ja vaihtuvaan salasanaan.

Näin saataisiin hakupalveluun käyttömukavuutta. Hakija voisi katsella ja korjata hakuaikana antamia tietoja, seurata hakemisen käsittelyn etenemistä ja saada opiskelijavalintapäätöksen sähköisesti.

7 Yhteenveto

Yhteishakuun liittyvien tehtävien siirtäminen lääninhallitusten sivistysosastoilta ammattikorkeakoulujen hoidettavaksi on osoittautunut tarkoituksenmukaiseksi uudistukseksi. Toimijoiden vaihtuessa on lähestytty asiakasta. Hakijan oikeusturva, valintojen läpinäkyvyys ja avoimuus ovat lisääntyneet, kun tehtäviä hoitaa valinnoista ja valintaperusteista päättävä taho. Uudistuksen myötä palvelussa on käytetty uusia moderneja tapoja ja siten myös hakuprosessi on selkiytynyt.

Projektiryhmä ja sen atk-jaosto on tehnyt merkittäviä uudistuksia ammattikorkeakoulujen yhteishakurekisteriin, seurannut rekisterinpidon toteutusta ja esittänyt tuleville vuosille kehittämisehdotuksia. AMK-nettihakuprojekti osoitti, että hakijoiden tarpeet ovat lisääntyneet ja verkkosovellukset kehittyneet niin, että nyt on uudenlaisten palvelujen, sähköisen asiointin aika. Palvelu helpotti hakua ja selkiytti hakijoiden ohjausta. Viranomaistyötä sähköinen asiointi sujuvoittaa: aiemmin hakulomakkeet on tallennettu käsin, eikä tätä vaihetta enää tarvita. Samalla poistuvat manuaalisessa tallennuksessa mahdollisesti syntyvät tulkinta- ja muut inhimilliset virheet. Palvelun kehittämiseksi nettihakuprojekti odottaa vauhtia sähköisten varmenteiden kehittämiseen. Vuorovaikutteinen asiointi tuo palveluun käyttömukavuutta.

Yhteishakujärjestelmä jatkuu perusteiltaan nykymuotoisena. Yhteishaun toteuttamisen aikataulua on muutettu: syksyn 2003 yhteishaun aika siirrettiin myöhemmäksi ja erotettiin näin ajallisesti toisen asteen yhteishausta. Vuoden 2004 kevään haku lyhennetään aiemmasta neljästä viikosta kolmeksi viikoksi.

Yhteishakuun liittyvien tehtävien siirtyminen ammattikorkeakouluille tukee myös ammattikorkeakoulujen opintoasiainhallinnon kehittymistä. Uudistus on merkinnyt korkeakoulujen sisäisen toiminnan muuttumista. Ammattikorkeakoulut näkevät opiskelijavalinnat strategisena tehtävänä. Ammattikorkeakouluihin perustettujen hakutoimistojen henkilöstö on ottanut viranomaistehtävän omakseen: on panostettu palveluun, neuvonnan oikeellisuuteen sekä tietojen ja taitojen kartuttamiseen.

Hakutoimistot ovat verkottuneet, mikä näkyy opiskelijavalintaperusteiden valmistelutyön lisääntymisenä, yhtenäisinä päätöksinä ja sovittuina toimintatapoina. Yhteishaku prosessina on merkittävällä tavalla laajentanut sekä ammattikorkeakoulujen keskinäistä että ammattikorkeakoulujen ja Opetushallituksen yhteistyötä. Myös yli organisaatorajojen ulottuva yhteistyö ja sidosryhmien koulutus ovat synnyttäneet ammattikorkeakouluille verkostoja, joissa toteutuu yhteishakuasetukseen sisältyvä ammattikorkeakoulujen alueellinen tehtävä.

Yhteistyön koordinointi ja ammattikorkeakoulujen opiskelijavalintoihin kohdistuva päätöksenteko edellyttävät toimiakseen vielä syventämistä ja tarkentamista. Edelleen tarvitaan keskustelua valintaperusteista ja valintakokeista, joiden vaikuttavuutta ei ole riittävästi selvitetty. Yhteishakuun kuulumattoman, tutkintoon johtavan koulutuksen (vieraskielinen ja aikuiskoulutus) opiskelijavalinnat valintaperusteineen tulisi myös koordinoita.

Toiminnallisuuden ja jatkuvan kehittämisen turvaamiseksi AMKYH-projektin työryhmä esittää opetusministeriölle, että se välittömästi nimittää tukiryhmän. Tukiryhmä on tarpeellinen, jotta yhteys käyttäjäkuntaan ja heidän tarpeisiinsa säilyy ja jotta toiminta pääsee vakiintumaan ja kehittämistarpeet tulevat huomioituksi.

8 Tietojärjestelmän käyttöönotto - työvaiheista hankalin?

*Juha Mäkinen ja
Anu-Liisa Lahti,
TietoEnator Oyj*

Artikkelissa kirjoittajat kuvaavat palvelun toimittajan näkökulmasta niitä tehtäviä ja vaiheita, jotka kuuluvat käyttöönottoon sekä arvioivat käyttöönoton onnistumista. Käyttöönotolla tarkoitetaan sitä projekti- tai työvaihetta, jonka aikana tietojärjestelmä otetaan tuotantokäyttöön. Käyttöönotto on hankala työvaihe, ja siinä tietojärjestelmän toimittajan ja asiakkaan on aidosti tehtävä yhteistyötä parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi. Käyttöönotto siirretään joskus asiakkaan vastuulle eikä sitä sisällytetä varsinaiseen kehitysprojektitoimituksen työmääriin. Joskus myös ongelmana käyttöönoton työmäärän arvioimisessa on vastakkaiset näkemykset; toimittajalla on kuva siitä mitä käyttöönotto pahimmillaan tarkoittaa ja ehkä jopa ylimitoitettu arvio siihen tarvittavasta työmäärästä kun taas asiakas vähättelee käyttöönoton merkitystä ja arvioi tarvittavan työmäärän todellista pienemmäksi. Näkemys ero työmääristä johtuu siitä, että jokainen ympäristö on oma yksilöllinen käyttöönottokohde, joka koostuu kymmenistä eri tekijöistä ja tehtävistä, joita voidaan ottaa huomioon vasta projektin aikana.

Käyttöönoton tärkein tehtävä on huolehtia hallitusta siirtymisestä sovelluksen kehittämissivaiheesta sen käyttöön. Tämä vaihe onkin usein koko sovelluskehityksen kriittisin vaihe, koska huonosti hoidetulla käyttöönotolla pystytään mitätöimään muuten erinomaisesti menneet projekti. Siksi käyttöönottoon täytyy valmistautua huolellisesti ja aloittaa valmistelu riittävän ajoissa, jopa heti sovellusprojektin alkuvaiheessa. Kuten projektinhallinta ymmärretään koko toimitusprojektin aikaiseksi vaiheeksi, tulisi myös käyttöönotto ymmärtää rinnakkaiseksi vaiheeksi koko toimituksen ajalle. Usein kuitenkin käyttöönotto vaiheistetaan osaksi kokonaistoimitusta, tällöin varsinaisen käyttöönoton katsantokanta saattaa olla väärä. Käyttöönoton tulee aina varautua pahimpaan mahdollisuuteen, kun taas toimitusprojekti tähtää parhaimpaan mahdolliseen tulokseen. Käyttöönottoprojektia voisi kuvata jatkuvaksi riskianalyysiksi, jossa haetaan niitä mahdollisia riskikohteita ja niiden torjuntamekanismeja ja vaihtoehtosuunnitelmia.

Ensimmäisiä tehtäviä on käyttöönottosuunnitelman laadinta. Käyttöönottosuunnitelmassa kuvataan ne työvaiheet ja tehtävät, joita sujuva tuotantokäytön aloittaminen vaatii. Tällaisia tehtäviä ovat tarvittavien laitteistojen ja varusohjelmistojen tarvekartoitus ja niiden

tilaus, ohjelmistojen asennukset, hankkeesta tiedottaminen ja koulutus, testaaminen ja tuotantokäytön tuen suunnittelu.

Käyttöönoton tehtäviä ja vastuita on aina peilattava myös varsinaiseen toimitusprojektiin.

Laitteistojen ja varusohjelmistojen tarve määritellään projektin arkkitehtuurityössä, jossa huomioidaan myös tulevat laajentamismahdollisuudet. Tähän vaiheeseen usein liittyy laitteiden ja niiden ylläpidon kilpailuttaminen. Hankkeesta tiedottaminen on tehtävä, jossa pitää huolehtia sekä ulkoisesta että sisäisestä tiedottamisesta. Sisäinen tiedottaminen on käyttöönoton kannalta jopa tärkeämpääkin, jotta käyttöönottoon osallistuvat henkilöt pystyvät varaamaan riittävän ajoissa aikaa tarvittaville koulutus- ja testausvaiheille. Henkilöiden koulutus aloitetaan rajatulla joukolla mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, nämä "kipinämiöt" toimivat organisaation sisäisinä tiedottajina ja omalta osaltaan pienentävät uuden hankkeen tuomaa muutosvastarintaa sekä toimivat välittäjinä tulevien käyttäjien ja sovelluskehitysprojektin välillä. Tiedottamisen tärkein tehtävä on muokata maaperää onnistuneelle käyttöön- otolle. Tätä voi auttaa myös erilliset avoimet kysymys-vastaa - palstatkin.

Käyttäjien koulutus on usein suuri ja paljon resursseja vaativa tehtävä. Tämän suunnitelu pitääkin ajoittaa oikein ja tarkoituksenmukaisesti. Liian keskeneräisellä ratkaisulla ei ole mieltä kouluttaa kun taas liian lähellä käyttöönottoa koulutus voi olla jo liian myöhään. Useimmissa tapauksissa asiakkaan omat henkilöt ovat parhaita kouluttajia ja he voivat toimia myös järjestelmän tukihenkilöinä. Käytön aikainen tuki on tärkeä hoitaa koordinoitusti ja hyvin, jotta mahdolliset jo tuotantoon päässet ongelmat tai kehitysehdotukset saadaan nopeasti eteenpäin sekä järjestelmän käyttöön liittyviin ohjeistuksen epäselvyyksiin saadaan tukea. Järjestelmän käyttäjäohjeiden tekeminen ja laadun varmistaminen ovat pääsääntöisesti asiakkaan vastuulla olevia tehtäviä.

Testaaminen on kriittinen ja tärkeä tehtävä, jota ei missään tapauksessa saa väheksyä. Huonosti testattu ohjelmisto pilaa sen maineen ja luotettavuuden loppuiksi, vaikka virhe olisi pienikin. Sovelluskehitysprojekti huolehtii käytettävyy- ja kuormitustestauksesta, mutta hyväksymistestaus on yksin asiakkaan tehtävä. Missä ympäristössä tai kuinka tämä tehdään, on määriteltävä selvästi. Siirrettäessä sovellus testiympäristöstä tuotantoon voi vieläkin sattua useita eri virhetilanteita, jotka ovat helposti eliminoidavissa hyvällä ja suunnitellulla testauksella. Vaikka testiympäristö olisi kuinka tuotantoympäristöä vastaava, se kuitenkin poikkeaa tietoliikenne- ja muiden konfigurointitietojen osalta tuotannosta. Tietoliikenne voi ollakin juuri se osa, joka ei tuotannossa toimi tai käyttäjärjestelmän tietoturvapäivitys on muuttanut asetuksia niin, että sovellus ei enää toimikaan halutulla tavalla.

Käyttöönotto rajataan usein päättymään tuotantokäytön aloittamiseen, mutta esim. Net- tihaku-projektin osalta se laajennettiin käsittämään myös koko ensimmäinen hakuaika eli ajanjakso tuotantokäytön aloittamisesta vielä neljä viikkoa eteenpäin.

Nettihaun käyttöönotto

Nettihaku oli käytössä 10.3.–4.4.2003. Järjestelmän kehitys aloitettiin syksyllä 2002. Projek- tin käyttöönotto suunniteltiin projektin alkuvaiheessa ja se käsitti ennakkovalmistelut tuotan- tokäytön sujuvaksi aloittamiseksi ja toiminnan varmistamiseksi hakuajalle. Laitteistojen tar- vekartoituksessa päädyttiin olemassa olevien laitteiden käyttöön, koska hakijamäärät arvioi- tiin pienemmäksi kuin sitten olivatkaan. Aikaa kului, kun palvelimelle hankittiin ns. palve- linsertifikaatti, joka mahdollisti luotettavan ja tietoturvallisen tietoliikenneyhteyden palvelimen ja käyttäjän välille. Sertifiikaatin hankintaan meni useita viikkoja, koska varmen- taja, tässä tapauksessa VeriSign, haluaa aina varmistaa tarkat tiedot hakijaorganisaatiosta.

Käytettävyy- ja kuormitustestauksilla varmistettiin sovelluksen toimivuus kaikilla ylei- simmillä selaimilla sekä todennettiin mitoitustavoitteiden mukainen palvelutaso. Tiedotuk-

sesta vastasi Opetushallitus, joka mainosti palvelua sekä radiossa, lehti-ilmoittelulla että erilaisissa tiedotustilaisuuksissa. Tiedotuskanavat toimivat hyvin ja hakijat olivat hyvin tietoisia palvelusta. Valitettavasti aikataulu ei mahdollistanut kuitenkaan harjoittelukäyttöä ennen haku-aikaa.

Projektin alkusysäyksenä oli koko ammattikorkeakoulujen yhteishaun uudistaminen, jonka tiedottamisen osana myös Nettihaun viesti meni hyvin perille. Ammattikorkeakoulujen vahva sitoutuminen ja tarve järjestelmään edesauttoi järjestelmän kehitystä ja käyttöönottoa aimo harppauksin. Oppilaiden kanssa toimivat henkilöt olivat hyvin koulutetut välittämään tietoa hakijoille sekä käsittelemään oman oppilaitoksensa Nettihaun kautta tulleita hakemuksia.

Ennen varsinaista käyttöönottoa sovellus asennettiin tuotantoon ja tietokantaan ladattiin koulutustarjonta ja valintaperusteet. Sovellukselle tehtiin hyväksymistesti. Varsinainen tuotannon käynnistys aloitettiin 10.3.2003 klo 6:00, jolloin Nettihaun aloitussivu vaihdettiin viittaamaan tuotantopalveluun. Kävijöitä tuli välittömästi palveluun ja ensimmäinen hakemus tallennettiin onnistuneesti kello 7:19.

Palvelua seurattiin koko ajan, myös viikonloppuisin, ja seurannan ja jatkokehityksen tueksi kerättiin erilaista lokitietoa. Hyvästä valmistelusta kertoo myös sekin, että neljän viikon aikana tapahtui vain yksi palvelukatko. Tuotantokäytön aikaisia toimenpiteitä aiheutti kuitenkin ennakoitua suurempi käyttäjämäärä, tämä huomioitiin lisäämällä palvelukapasiteettia sekä ohjelmisto- että laitepuolella.

Käyttäjien tukea antoivat ammattikorkeakoulujen hakutoimistot ja työvoimatoimistot. Hakijat antoivat palautetta nettihausta Opetushallituksen sivujen kautta. Opetushallitus antoi tarvittavaa taustatukea sekä vastasi sähköiseen palautteeseen. TietoEnator päivysti teknisenä tukena Opetushallitukselle ja ammattikorkeakouluille.

Tiukasta järjestelmän toteutusaikataulusta huolimatta ongelmia ei käyttöönotossa ilmennyt. Käyttöönoton kruunasi hakijoiden innostus: AMK-nettihaun kautta hakemuksia tuli lähes 30 000."

9 Ammattikorkeakoulujen yhteishakuprosessin uudistaminen

*Juha Kaakinen ja Päivi Heinonen,
Sosiaalikehitys Oy*

Johdanto

Korkeakoulujen hakuprosessissa ratkotaan aina tulevaisuuden kannalta merkittäviä kysymyksiä. Prosessiin tiivistyy sekä kysymys korkeakoulun itsensä tulevaisuudesta että jokaisen hakijan henkilökohtaisesta tulevaisuudesta. Lisäksi välillisesti kyseessä on koulutusalan, maantieteellisen alueen ja jopa koko kansan tulevaisuus.

Korkeakoulu toivoo saavansa mahdollisimman runsaasti osaavia ja motivoituneita hakijoita, jotka opiskelijoina pysyvät, suorittavat opintoja suunnittelussa aikataulussa, valmistuvat ja sijoittuvat työelämään edistämään kansallista hyvinvointia ja kilpailukykyä. Hakija toivoo opiskelupaikkaa, joka vastaa hänen odotuksiaan, on motivoiva ja antaa hänelle edellytykset menestyä työelämässä.

Ei siis ihme, että hakuprosessiinkin kohdistuu monia odotuksia ja vaatimuksia. On voitava käsitellä suuri joukko hakuinformaatiota nopeassa aikataulussa virheettömästi, on kohdeltava jokaista hakijaa yhdenvertaisesti, on voitava jakaa oikeaa ja luotettavaa tietoa koulutuksesta helposti ja nopeasti, on löydettävä ja sijoitettava oikeat ihmiset oikeaan koulutukseen.

Tämän kirjoituksen näkökulma ammattikorkeakoulujen yhteishakuprosessin uudistamiseen on ulkopuolisen hallinnon kehittämisen ja arvioinnin asiantuntijan näkökulma. Lähestymme yhteishakuprosessin uudistamista kysymällä kysymyksiä ja etsimällä niihin vastauksia käytettävissä olevasta aineistosta. Kysymme: Mitä uudistuksella tavoiteltiin ja miten siinä onnistuttiin? Mitä tähän asti saaduista kokemuksista voidaan oppia toiminnan kehittämistä ajatellen? Entä onko prosessin aikana tullut esille muita kehittämistarpeita tai tuloksia, joita voitaisiin hyödyntää muussa ammattikorkeakoulujen toiminnan kehittämisessä?

Prosessien uudistamista voidaan tarkastella useasta eri näkökulmasta ja usealla eri arviointitulottuvuudella. Tarkastelunäkökulma voi olla asiakasnäkökulma eli mikä merkitys uudistuksella on ollut hakijoiden kannalta, prosessinäkökulma eli yhteishakuprosessin operationaalinen toteutus ja eri tahojen rooli ja merkitys siinä, resurssinäkökulma eli uudistuksen mahdolliset kustannusvaikutukset ja/tai kehittämisnäkökulma, jossa uudistusta tulkitaan laajemmassa kontekstissa. Tässä artikkelissa on tarkasteluun valittu asiakasnäkökulma, prosessinäkökulma

ja osittainen kehittämisenäkökulma.

Käytettävissä oleva aineisto ei mahdollista uudistuksen kustannusvaikutusten tarkempaa arviointia. On selvää, että tehtävien siirtoon ja uudistuksen toteutukseen on liittynyt välittömiä resurssitarpeita, kuten hakutoimistojen henkilöstö. Uudistuksella voidaan kuitenkin olettaa pitemmällä tähtäimellä olevan myös hakuprosessin kustannustehokkuutta lisääviä vaikutuksia.

Prosessin tavoitteet ja niiden toteutuminen

Ammattikorkeakoulujen yhteishaun uudistamisprojektin tavoitteena on ollut vastata käytännön toimista, joita on tarvittu ammattikorkeakoulujen yhteishakutehtävien siirtämiseksi lääninhallitusten sivistysosastoilta ammattikorkeakouluille. Keskeinen tavoite tehtävien siirron toteutuksessa oli varmistaa, että hakijoiden yhdenvertainen ja oikeudenmukainen kohtelu toteutuu. Tavoitteen turvaamiseksi päädyttiin kehittämään myös verkon kautta tapahtuvaa hakuprosessia, nettihakua.

Merkittävä uudistus hankkeessa oli ammattikorkeakoulujen yhteishakutoimistojen perustaminen. Uudistus vaati ammattikorkeakouluilta nopeaa reagointikykyä, uudenlaista osaamista ja resursointia. Toisaalta se antoi mahdollisuuden vahvistaa paikallista toimintakykyä ja statusta.

Kehittämisprosessien tavoitteet jaetaan yleensä kahteen ryhmään ns. kohdennetut tavoitteet (output) ja varsinaiset tavoitteet tai tulokset (outcome). Ensimmäisen tason tavoitteet (output) ovat tässä hankkeessa hyvin selkeät: yhteishakutehtävien siirtäminen ammattikorkeakouluille ja nettihaun toteuttaminen. Toisen tason tavoitteet tai tulokset (outcome) ovat puolestaan aineiston perusteella vaikeammin määriteltävissä. Taustatilanteen perusteella voisi kuitenkin olettaa että toisen tason tavoitteena on haettu ainakin hallinnon tehokkuuden lisäämistä, ammattikorkeakoulun itsenäisen roolin vahvistamista ja hakuprosessin asiakaslähtöisyyden kehittämistä. Nämä ovat kuitenkin arvioijan omaa päättelyä, ei suoraan aineistosta nousevaa tietoa. Hankkeen yksiselitteisen tulokannalta toisen asteen tavoitteiden määrittely on hyvä tehdä jo hankkeen alussa.

Yleisarviona voidaan todeta että ensimmäisen tason tavoitteet: yhteishakuun liittyvien tehtävien siirtäminen ja nettihaku vaikuttavat saavutetun erinomaisesti. Tehtävien siirtäminen on ollut jäsentynyt prosessi, se valmisteltiin huolellisesti, siihen sisältyi laaja yhteistyö ja koulutus sekä selkeät ohjeet. Yhteishakutoimistoille on korostettu vastuuta hakijoiden yhdenvertaisuuden säilymisestä kuin myös vastuuta viranomaistehtävien ja asetuksen edellyttämien alueellisten tehtävien hyvästä hoitamisesta. Myös nettihakuprojekti on ollut mitä ilmeisemmin hyvin johdettu ja toteutettu atk-projekti. Ilmeisenä riskinä on ollut tiukka aikataulu, tekihän työryhmä esityksen sähköisestä hakupalvelusta vasta elokuussa 2002. Projektitoteutuksissa usein nähtävään liian tiukkaan aikatauluun liittyvät runsaat riskit on kuitenkin onnistuttu välttämään. Onnistumiseen on keskeisesti vaikuttanut huolellinen suunnittelu ja mukana olleiden osapuolten motivoituneisuus hankkeen toteutukseen.

Mitä prosessista voidaan oppia?

Projektin onnistumisen edellytyksenä on osallistujatahojen sitoutuminen ja yhteistyö. Tästä on projektissa useita esimerkkejä. Ammattikorkeakoulujen oma motivaatio tehtävien siirtämiseen ja ammattikorkeakoulujen väliseen yhteistyöhön on ollut vahva. Projekti on mm. tehnyt yhteistyötä ARENE:n valintaperustetyöryhmän kanssa. Toisaalta valtiovalta on myös osoittanut vahvaa sitoutumista. Opetusministeriö osallistui kehittämisrahalla yhteishakukilöistön palkkaamiseen jo vuonna 2002.

Projektin onnistumiseen ovat merkittävästi vaikuttaneet sidosryhmien laaja mukaan

ottaminen, onnistunut tiedotus, koulutuksen vahva rooli (erityisesti ammattikorkeakoulujen yhteishakutoimistojen henkilökunnan asiantuntemuksen ja osaamisen järjestelmällinen vahvistaminen) sekä laadukas yhteishakumateriaali.

Hakuprosessi on ammattikorkeakouluissa alusta alkaen mielletty myös markkinointitilanteeksi. Ammatillisen korkeakouluopetuksen lyhyt ikä Suomessa (vakinaistamiset vuodesta 1996), koulutusohjelmien samankaltaisuus, pienenevät ikäluokat ja ammattikorkeakoulun merkitys maantieteellisen toiminta-alueensa kokonaiskehityksen kannalta ovat mm. vaikuttaneet siihen että ammattikorkeakoulut ovat tietoisia kilpailutilanteesta hakijoiden suhteen. Kilpailutilanne on olemassa sekä ammattikorkeakoulujen välillä että niiden suhteessa muihin korkeakouluihin ja yliopistoihin sekä jossain määrin myös toisen asteen ammatillisiin oppilaitoksiin. Hyvin toimiva, luotettava, neuvova ja asiakaslähtöinen hakuprosessi tukee oppilaitoksen markkinointia. Yhteishakutoimistojen perustaminen on siis myös mahdollisuus markkinoinnille, hakutoimiston ja opiskelijarekrytoinnin kannattaakin toimia yhteistyössä.

Ammattikorkeakoulujen yhteishaun uudistamisessa päädyttiin osin yllä olevista syistä kokeilemaan perinteisen haun rinnalla myös nettihakua eli sähköisen tietoverkon välityksellä toteutettavaa hakua. Tulosten perusteella on helppo arvioida, että nettihaun käyttöönotto oli kannattava toimenpide. Kevään haussa 41,5% hakemuksista tuli nettihaun kautta ja syksyllä 50 %. Kiinnostavaa oli myös hakemusten saapumisaikataulu. Jopa klo 4 aamuyöllä joku oli päättänyt hakea ammattikorkeakouluun! Nettihaun toteuttamisen heikko kohta on sähköisen tunnistuksen vaikeus. Hakija joutui sähköisen hakemuksen lähettämisen lisäksi tulostamaan hakemuksensa ja toimittamaan sen postitse tai henkilökohtaisesti eteenpäin. Tulevaisuudessa tehokkainta olisi mikäli paperiversiosta voitaisiin luopua kokonaan. Nettihaun hyvät kokemukset antavat myös mahdollisuuden kehittää muita hakijoille suunnattavia verkkopalveluja, kuten mahdollisuutta ilmoittaa hyväksytyksi tulemisesta tai opintoihin ilmoittautumisesta/poissaolosta verkon välityksellä tai mahdollisuutta suorittaa valintakoe verkossa.

Kehittämisaikatuksia

Hakijan kannalta hakuprosessin helppouden, selkeyden ja luotettavuuden rinnalla suuri merkitys on valintakokeella. Ammattikorkeakoulujen valintakokeet ovat osin koulutusohjelmansidonnaisia ja tästä johtuen niissä on keskinäistä erilaisuutta. Hakija, joka hakee useampaan eri koulutusohjelmaan, jopa samalla koulutusohjelmalla, voi joutua läpikäymään useita valintakokeita. Aina hakijoille ei myöskään ole selvää hyväksyykö oppilaitos muualla suoritetun valintakokeen tai kulkeeko tieto oppilaitosten välillä valintakokeen tuloksista. Näihin kysymyksiin yhteishakuprosessin uudistaminen ei ensisijaisesti pyrkinytkään vastamaan, mutta jatkossa ne voivat olla kehittämisen kohteena.

Hyvät kokemukset ammattikorkeakoulujen yhteishakutoimistojen työskentelystä ja nettihaun suosiosta herättävät kysymyksen pitäisikö nyt erillishaussa olevien koulutusohjelmien hakuprosesseja myös kehittää yhdenvertaisemmiksi ja joustavammiksi. Erityisesti kansainvälisissä koulutusohjelmissä hakijoiden yhdenvertainen kohtelu saattaa vaarantua mm. erilaisten perustutkintotodistusten vertailtavuuden osalta.

Yhteishakuprosessin jatkuvan kehittämisen kannalta on hyvä luoda jatkuva ja kansallisesti strukturoitu seurantamenetelmä, jossa tulisi erityisesti huomioida hakujärjestelmän kustannusvaikutusten arviointi. Lisäksi ammattikorkeakouluja tulee kannustaa hakijapalautteen keräämiseen ja sen kansalliseen kokoamiseen.

Jatkokehittämisessä on myös ajateltavissa, että hakujärjestelmän viranomaistoimintojen kehittämiseen luodaan oma laatujärjestelmä ja sen seurantaan indikaattorijärjestelmä, joka mahdollistaa ammattikorkeakoulujen keskinäisen vertailun.

Lopuksi

Ammattikorkeakoulujen yhteishakuprosessin uudistaminen on ollut nopeassa aikataulussa suoritettu suururakka, joka vaikuttaa onnistuneelta.

Prosessinäkökulmasta arvioiden yhteishakuprosessin operationaalinen toteutus on onnistunut hyvin. Keskeinen ansio tästä lankeaa projektin käytännön toteutuksen kokonaissuunnittelusta vastanneelle työryhmälle ja projektipäällikölle sekä ammattikorkeakoulujen haku-toimistojen henkilökunnalle. Projektin toteutuksessa on onnistuneesti hyödynnetty systemaattista koulutusta ja tiedotusta.

Prosessi on kehittänyt Opetushallituksen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä ja lisännyt paikallista osaamista sekä tehostanut opiskelupaikkojen täyttöä ja vähentänyt päällekkäistä työtä ammattikorkeakouluissa.

Projektin onnistumisen kannalta keskeistä on ollut ammattikorkeakoulujen kiinnostus ja halu ottaa yhteishakutoiminta osaksi omaa toimintaansa. Uudistamisprosessin onnistumisen edellytyksenä onkin yleisesti ottaen vähintään yhden vahvan motivaation omaavan toimijan läsnäolo.

Hakijoiden kannalta erityisesti uudistukseen liittynyt nettihaku on osoittautunut mielekkääksi ja se on otettu hyvin vastaan. Oppilaitoskohtaiset yhteishakutoimistot ovat luoneet uuden ulottuvuuden oppilaitoksen ja hakijan suhteeseen, joka saattaa lisätä hakija näkökulmasta oikean tiedon saantia, vahvistaa hakijan sitoutumista ja helpottaa opintojen aloittamista.

Uudistus on myös tuonut yhden uuden säikeen ja tarpeen ammattikorkeakoulujen väliselle yhteistyölle ja vahvistanut ammattikorkeakoulujen itsenäistä statusta korkeakoulusektorilla.

Ammattikorkeakoulujen yhteishakuprosessin uudistaminen kiinnittyy koko ammattikorkeakoulujärjestelmän syntyyn, luonteeseen ja toimintaan. "Historiallisista" syistä on ymmärrettävää, että ammattikorkeakouluilla on alusta alkaen ollut käytössä yhteishakujärjestelmä. Merkittävä uudistus hakuprosessissa koettiin, kun ammattikorkeakoulut tuotiin ns. yhden opiskelupaikan säännöksen piiriin. Hakijan kannalta ammattikorkeakoulu rinnastui entistä voimakkaammin osaksi korkeakoulusektoria.

Nyt käsillä oleva uudistus, jossa yhteishaku toteutetaan Opetushallituksen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyönä ilman lääninhallituksia on luonteva jatko tälle kehitykselle. Malli vahvistaa ammattikorkeakoulujen itsenäistä korkeakoulustatusta ja tukee näin eurooppalaisen korkeakoulujärjestelmän duaalimallia. Aineistosta ei käy ilmi mikä uudistuksen suhde on parhaillaan kehittämisen alla olevaan yliopistojen hakuprosessiin. Kansallisesti olisi varmaan mielekästä, että korkeakoulusektorin hakuprosesseja kehitettäisiin yhteistyössä.

Lähteet

Yhteistyössä yhteishakuun, Ammattikorkeakoulujen yhteishaun uudistamisen projektiryhmän muistio, Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:2

Sammalkivi Ritva, Yhteishakuprosessin kokemukset ja viestinnän onnistuminen 2003, Ammattikorkeakoulujen valtakunnalliset opintotoimistopäivät 30.–31.10.2003

Hakutoimistojen koulutukseen ja merkitykseen liittyvää aineistoa Ritva Sammalkiveltä 18.11.2003

Laki

opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Annettu Naantalissa 28 päivänä kesäkuuta 2002

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä 18 päivänä joulukuuta 1998 annetun lain (1058/1998) 1 §:n 2 momentti seuraavasti:

1 §

Rekisteri ja rekisterinpitäjä

Opiskelijavalintarekisteriä ylläpitää opetushallitus. Lisäksi ammattikorkeakoulut osallistuvat rekisterinpitoon 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun ja lääninhallitukset 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun osarekisterin osalta opetushallituksen lukuun.

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä heinäkuuta 2002.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran ammattikorkeakoulujen yhteishakuun luvuonna 2003—2004 alkavaa koulutusta varten.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Naantalissa 28 päivänä kesäkuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Opetusministeri *Maija Rask*

Valtioneuvoston asetus

ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmästä annetun asetuksen 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä 4 päivänä heinäkuuta 2002

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty opetusministeriön esittelystä, muutetaan ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmästä 30 päivänä joulukuuta 1998 annetun asetuksen (1191/1998) 5 §:n 2 momentti ja 6 §:n 2 momentti seuraavasti:

5 §

Yhteishaun järjestämismvastuu

Yhteishaun alueellisesta toteutuksesta vastaavat ammattikorkeakoulut. Ammattikorkeakoulut huolehtivat hakemusten vastaanottamisesta, käsittelystä ja säilyttämisestä, hakemiseen ja valintaan liittyvästä yleisestä tiedotuksesta sekä muista yhteishaun käytännön järjestelyistä.

6 §

Yhteishakurekisteri

Opetushallitus vastaa yhteishakurekisterin

kokoamisesta ja pitämisestä. Ammattikorkeakoulut huolehtivat hakijaa koskevien tietojen tallentamisesta yhteishakurekisteriin.

Tämä asetus tulee voimaan 15 päivänä heinäkuuta 2002.

Tätä asetusta sovelletaan ensimmäisen kerran ammattikorkeakoulujen yhteishakuun lukuvuonna 2003—2004 alkavaa koulutusta varten.

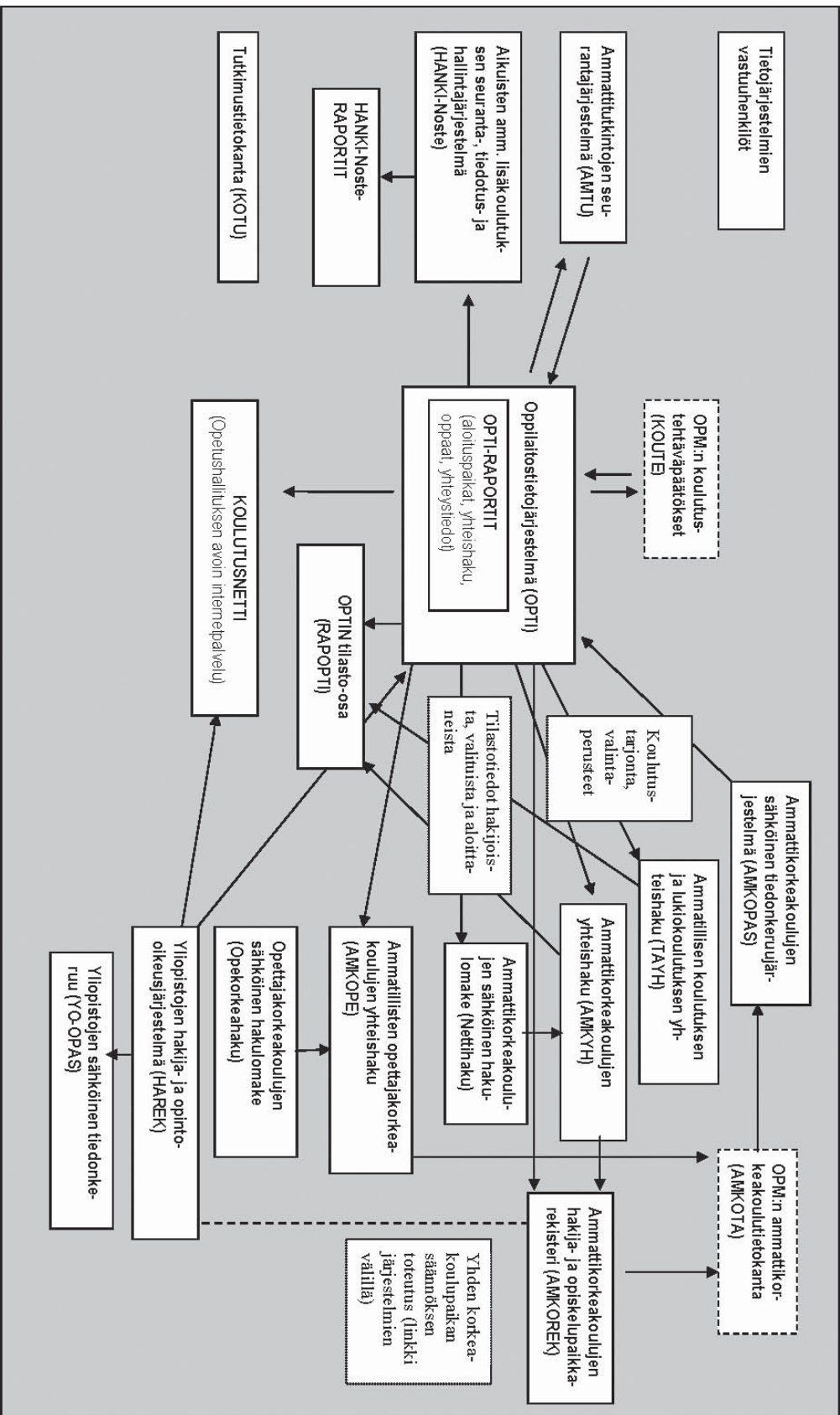
Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 4 päivänä heinäkuuta 2002

Kulttuuriministeri *Kaarina Dromberg*

Hallitusneuvos Matti Rajakylä

KOULLUSTIETOPALVELUHIIN LIITTYVÄT TIETOJÄRJESTELMÄT JA NIIDEN KUVAUKSET
 - kaaviossa on myös eri tietojärjestelmien väliset yhteydet ja toiminnot

Sanasto

AMMATTIKORKEAKOULUJEN VALINTAOPAS - YRKESHÖGSKOLORNAS URVAL

Oph:n julkaisema valtakunnallinen hakuopas syksyllä alkaviin opintoihin. Valintaoppaassa esitellään sekä nuorten että aikuisten tutkintoon johtavat koulutusohjelmat.

AMMATTIKORKEAKOULUOPINNOT - YRKESHÖGSKOLESTUDIER

Oph:n julkaisema ammattikorkeakoulujen yleisopas.

AMKOTA - ammattikorkeakoulujen seurannan ja arvioinnin tietojärjestelmä

AMKOPAS - ammattikorkeakoulujen koulutustietojen päivityssovellus

AMKOREK - ammattikorkeakoulujen hakija- ja opiskelupaikkarekisteri

AMKYH - ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmä (AMKYH-rekisteri)

ARENE ry - ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto

ERILLISHAKU - tutkintoon johtava, yhteishaun ulkopuolinen vieraskielinen ja aikuiskoulutus

HAKIJAN OPAS - ammattikorkeakoulujen julkaisema opas, jossa esitellään ko.

ammattikorkeakoulun opiskelijavalinnan perusteet (osa ammattikorkeakouluista julkaisee oppaan ainoastaan [www-sivuillaan](http://www.sivuillaan))

HAKUOHJE - Opetushallituksen kaksi kertaa vuodessa ammattikorkeakoulujen yhteishakulomakkeen täyttöä varten laatima opas

HAKUTOIMISTO - ammattikorkeakouluun perustettu palvelutoimisto, joka hoitaa yhteishakuun liittyvät tehtävät

HAREK - yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusrekisteri

KOULUTUSNETTI (www.oph.fi>Opiskelijapalvelut>Hakeminen koulutukseen>Koulutusoppaat) ajankohtaista tietoa Suomen koulutustarjonnasta

KOULUTUSOPPAAT - Opetushallituksen julkaisemat eri koulutusmuotoja, koulutusaloja ja koulutusasteita käsittelevät valtakunnalliset oppaat (www.oph.fi/koulutusoppaat)

NETTIHAKU (www.amkhaku.fi) - ammattikorkeakoulujen yhteishakun sähköinen palvelu, joka sisältää sähköisen hakulomakkeen ja ohjaa sen täyttöä.

OPISKELIJAVALINTAREKISTERI - Opetushallituksen pitämään opiskelijavalintarekisteriin kuuluvat:

- 1) yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusrekisteri (HAREK),
- 2) ammattikorkeakoulujen yhteishakurekisteri (AMKYH) ja
- 3) ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishakurekisteri (TAYH).

OPTI - Opetushallituksen valtakunnallinen koulutuksen oppilaitostietojärjestelmä

TAYH - toisen asteen yhteishakujärjestelmä

YHDEN KORKEAKOULUPAIKAN SÄÄNNÖS - opiskelija voi ottaa vastaan vain yhden

korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan samana lukuvuonna alkavasta koulutuksesta.

Ammattikorkeakoulujen hakutoimistojen yhteystiedot

	yhtun	tknumero
<p>1. Arcada - Nylands svenska yrkeshögskola Skogsmansgränden 3, 02130 ESBO tfn (09) 525 321, fax (09) 5253 2280 <i>ansokningsbyran@arcada.fi</i> <i>www.arcada.fi</i></p>	01	02535
<p>2. Diakonia-ammattikorkeakoulu Maistraatinportti 2 A, 00240 HELSINKI puh. 020 160 6204, 020 160 6205, faksi 020 160 6222 <i>hakutoimisto@diak.fi</i> <i>www.diak.fi</i></p>	02	02623
<p>3. Espoon-Vantaan teknillinen ammattikorkeakoulu Leiritie 1, 01600 VANTAA puh. (09) 511 9943, faksi (09) 511 9949 <i>hakutoimisto@evtek.fi</i> <i>www.evtek.fi</i></p>	03	02474
<p>4. Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu PL 303 (Pohjolankatu 23), 53101 LAPPEENRANTA puh. 020 496 6630, 020 496 6631, faksi 020 496 6588 <i>hakutoimisto@scp.fi</i> <i>www.ekamk.fi</i></p>	04	02609
<p>5. Haaga instituutin ammattikorkeakoulu PL 8 (Pajuniityntie 11), 00321 HELSINKI puh. (09) 5807 8214, faksi (09) 5807 8489 <i>hakutoimisto@haaga.fi</i> <i>www.haaga.fi</i></p>	05	02468
<p>6. Helsingin ammattikorkeakoulu PL 4011 (Bulevardi 29), 00099 HELSINGIN KAUPUNKI puh. (09) 310 83 000, faksi (09) 310 83 001 <i>hakutoimisto@stadia.fi</i> <i>www.stadia.fi</i></p>	06	02624

7. Helsingin liiketalouden ammattikorkeakoulu Rautatieläisenkatu 5, 00520 HELSINKI puh. (09) 1489 0221, faksi (09) 1470 63 <i>hakutoimisto@helia.fi, ansokningsbyran@helia.fi</i> <i>www.helia.fi</i>	07	02503
8. Humanistinen ammattikorkeakoulu Vanha Turuntie 14, 02700 KAUNIAINEN (Postiosoite: PL 21, 02711 ESPOO) puh. 020 348 350, faksi (09) 5489 6130 <i>hakutoimisto@humak.edu</i> <i>www.humak.edu</i>	08	02631
9. Hämeen ammattikorkeakoulu PL 225 (Visamäentie 35 A), 13101 HÄMEENLINNA puh. (03) 646 4501, faksi (03) 646 4500 <i>hakutoimisto@hamk.fi</i> <i>www.hamk.fi</i>	09	02467
10. Jyväskylän ammattikorkeakoulu PL 207 (Rajakatu 35), 40101 JYVÄSKYLÄ puh. (014) 444 6608, (014) 444 6629, (014) 444 6646, faksi (014) 444 6620 <i>hakutoimisto@jypoly.fi</i> <i>www.jypoly.fi</i>	10	02504
11. Kajaanin ammattikorkeakoulu PL 52 (Ketunpolku 3), 87101 KAJAANI puh. (08) 6189 9648, 6189 9618, faksi (08) 6189 9626 <i>hakutoimisto@kajak.fi</i> <i>www.kajak.fi</i>	11	02473
12. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu PL 505 (Kauppakatu 5), 94101 KEMI puh. (016) 258 654, faksi (016) 258 651 <i>hakutoimisto@tokem.fi</i> <i>www.tokem.fi</i>	12	02505
13. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu - Mellersta Österbottens yrkeshögskola Närvilänkatu/Närvilägatan 8, 67100 KOKKOLA/KARLEBY puh./tfn (06) 825 2081, (06) 825 2075 <i>hakutoimisto@cop.fi, ansokningsbyran@cop.fi</i> <i>www.cop.fi</i>	13	02536
14. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu PL 111 (Salpausselänkatu 57), 45101 KOUVOLA puh. (05) 220 8890 (05) 220 8889, faksi (05) 220 8786 <i>hakutoimisto@kyamk.fi</i> <i>www.kyamk.fi</i>	14	02608

15. Lahden ammattikorkeakoulu PL 214 (Svinhufvudinkatu 13), 15101 LAHTI puh. (03) 828 2069, (03) 828 2076, faksi (03) 828 2064 <i>hakutoimisto@lamk.fi</i> <i>www.lamk.fi</i>	15	02470
16. Laurea-ammattikorkeakoulu Vanha maantie 9, 02650 ESPOO puh. 020 5787 490, faksi 020 5787 495 <i>hakutoimisto@laurea.fi</i> <i>www.laurea.fi</i>	16	02629
17. Mikkelin ammattikorkeakoulu PL 181 (Patteristonkatu 3), 50101 MIKKELI puh. (015) 355 6335, faksi (015) 355 6323 <i>hakutoimisto@mikkeli.amk.fi</i> <i>www.mikkeli.amk.fi</i>	17	02506
18. Oulun seudun ammattikorkeakoulu PL 405 (Albertinkuja 20), 90101 OULU puh. (08) 312 6060, faksi (08) 312 6029 <i>hakutoimisto@oamk.fi</i> <i>www.oamk.fi</i>	18	02471
19. Pirkanmaan ammattikorkeakoulu Kuntokatu 4, 33520 TAMPERE puh. (03) 245 2395, faksi (03) 245 2396 <i>hakutoimisto@piramk.fi</i> <i>www.piramk.fi</i>	19	02630
20. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu Tikkarinne 9, 80 200 JOENSUU puh. (013) 260 6409, faksi (013) 260 6411 <i>hakutoimisto@ncp.fi</i> <i>www.ncp.fi</i>	20	02469
21. Pohjois-Savon ammattikorkeakoulu PL 6 (Sammakkolammentie 2 C), 70201 KUOPIO puh. (017) 255 5056, (017) 255 5057, faksi (017) 255 5053 <i>hakutoimisto@pspt.fi</i> <i>www.pspt.fi</i>	21	02537
22. Rovaniemen ammattikorkeakoulu Jokiväylä 11, C-talo, 96 300 ROVANIEMI puh. (016) 331 3301, faksi (016) 331 3328 <i>hakutoimisto@ramk.fi</i> <i>www.ramk.fi</i>	22	02538

23. Satakunnan ammattikorkeakoulu Tiedepuisto 4, 28600 PORI puh. (02) 620 3033, faksi (02) 620 3031 <i>hakutoimisto@samk.fi</i> <i>www.samk.fi</i>	23	02507
24. Seinäjoen ammattikorkeakoulu PL 412 (Keskuskatu 32 i), 60101 SEINÄJOKI puh. 020 124 5023, 020 124 5018, faksi 020 124 5022 <i>hakutoimisto@seamk.fi</i> <i>www.seamk.fi</i>	24	02472
25. Svenska yrkeshögskolan PB 6 (Fabriksgatan 1), 65201 VASA tfn (06) 328 5000, fax (06) 328 5110 <i>ansokningsbyran@syh.fi</i> <i>www.syh.fi</i>	25	02508
26. Tampereen ammattikorkeakoulu PL 21 (Teiskontie 33), 33521 TAMPERE puh. (03) 264 7400, faksi (03) 264 7588 <i>hakutoimisto@tamk.fi</i> <i>www.tamk.fi</i>	26	02466
27. Turun ammattikorkeakoulu - ÅBO YRKESHÖGSKOLA Sepänkatu/Smedsgatan 3, 20700 TURKU/ÅBO puh./tfn 010 55 35821, faksi/fax 010 5535 676 <i>hakutoimisto@turkuamk.fi, ansokningsbyran@turkuamk.fi</i> <i>www.turkuamk.fi</i>	27	02509
28. Vaasan ammattikorkeakoulu - VASA YRKESHÖGSKOLA Wolffintie/Wolffskavägen 30, 65200 VAASA/VASA puh./tfn (06) 326 3111, faksi/fax (06) 326 3112 <i>hakutoimisto@puv.fi, ansokningasbyran@puv.fi</i> <i>www.puv.fi</i>	28	02627
29. Yrkeshögskolan sydväst Raseborgsvägen 9, 10600 EKENÄS tfn (019) 222 7200, fax (019) 222 7499 <i>ansokningsbyran@sydvast.fi</i> <i>www.sydvast.fi</i>	29	02625

Lyhenteiden selitykset

yhtun = ammattikorkeakoulujen yhteishaun tunniste

tnumero = Tilastokeskuksen käyttämä ammattikorkeakoulun tunniste,
on sama kuin OPTI:ssa käytettävä tunniste

Opetushallitus/Opiskelijavalintapalvelut

7.10.2003

Ammattikorkeakoulujen yhteishaun aikataulut vuonna 2004

1 Kevään 2004 yhteishaku

1.1 Hakuaika ja hakulomakkeiden tallennus

Hakuaika	15.3.–2.4.2004
Hakulomakkeiden tallennus alkaa (AdeccoDataset)	5.4.2004
Hakulomakkeet toimitettu tallennukseen viimeistään (ammattikorkeakoulut)	16.4.2004
Hakulomakkeet tallennettu (AdeccoDataset/ammattikorkeakoulut)	27.4.2004

1.2. Esivalinnat valintakokeita varten

Koulutusohjelmien/suuntautumisvaihtoehtojen AMKOPAS-järjestelmän avulla Oppilaitostietokantaan (OPTI) viedyt valintaan vaikuttavat tiedot tarkistettu (valintaperusteet, aloituspaikat, valinnan aloituspaikat, valintakokeeseen kutsuttavien määrät/ ammattikorkeakoulut)	11.5.2004
Hakijan ilmoittamat työkokemustietojen täydennykset ammattikorkeakouluille viimeistään	11.5.2004
Hakijarekisterit valmiina (ammattikorkeakoulut)	12.5.2004
Esivalinta-ajot (TietoEnator/Opetushallitus)	13.5.–19.5.2004
Esivalintamateriaali toimitettu ammattikorkeakouluille viimeistään (TietoEnator)	25.5.2004

1.3. Hakukevään ammatillisella

tutkinnolla hakevien arvosanatiedot

Kevään 2004 ammatillisella tutkinnolla hakevien arvosteluluettelo-pohjat viety Oppilaitostietokannan (OPTI) kautta koulutuksen järjestäjien päivitettäväksi ja esitäytetyt paperilistat toimitettu koulutuksen järjestäjille. Tutkinnon suorittamisoppilaitostiedon puuttuvien hakijoiden listat toimitettu ammattikorkeakouluille. (TietoEnator)	11.5.2004
Ammatillisella tutkinnolla hakevien päättöarvostelut tallennettu OPTiin kautta yhteishakurekisteriin (amatillisen peruskoulutuksen järjestäjät)	9.6.2004

1.4 Valintakokeet, työkokemuskuukaudet ja suomen/ruotsin kielen kokeet

Tekniikan ja liikenteen alan valintakokeet (ammattikorkeakoulut)	7.6.2004
Luonnonvara- ja ympäristöalan valintakokeet (ammattikorkeakoulut)	8.6.2004
Valintakoetulokset, työkokemuskuukaudet ja suomen- tai ruotsin kielen koetulokset tallennettu (ammattikorkeakoulut)	23.6.2004

1.5 Valinta-ajot

Hakijat ilmoittavat arvosanakorotuksensa ammattikorkeakouluille viimeistään	21.6.2004
Valinnan aloituspaikat tarkistettu (ammattikorkeakoulut)	25.6.2004
Erikoistapausvalinnat tallennettu (ammattikorkeakoulut)	28.6.2004
Hakijarekisterit valmiina (ammattikorkeakoulut)	28.6.2004
Valinta-ajot (TietoEnator/Opetushallitus)	29.6.–4.7.2004
Hakeneiden ja valittujen tiedot toimitettu AMKOREK-järjestelmään sähköisesti noudettaviksi (TietoEnator)	8.7.2004
Valintamateriaali toimitettu ammattikorkeakouluille viimeistään (TietoEnator)	9.7.2004

1.6 Valintojen tulosten julkistaminen

Valintojen tulokset ilmoitetaan hakijoille aikaisintaan	12.7.2004
Valinnan tulokset ilmoitetaan hakijoille viimeistään (ammattikorkeakoulut)	23.7.2004
Hakijan on ilmoitettava opiskelijapaikan vastaanottamisesta ammattikorkeakoululle viimeistään	6.8.2004

1.7 Jälkiohjaus

Tieto OPTlin ja AMKOPAS-järjestelmään koulutusohjelmista, joille on jäänyt vapaita aloituspaikkoja (TietoEnator)	5.7.2004
Vapaiden aloituspaikkojen luetteloa varten mahdolliset muutokset OPTiin AMKOPAS-järjestelmän avulla (ammattikorkeakoulut)	6.7.2004
Koulutukseen valitsematta jääneiden jälkiohjauskirjeiden postituspäivä (TietoEnator)	20.7.2004
Jälkiohjauskirjeet perillä hakijoilla viimeistään	23.7.2004

2 Syksyn 2004 yhteishaku

2.1 Hakuaika ja hakulomakkeiden tallennus

Hakuaika	20.9.–1.10.2004
Hakulomakkeiden tallennus alkaa (AdeccoDataset)	29.9.2004
Hakulomakkeet toimitettu tallennukseen viimeistään (ammattikorkeakoulut)	5.10.2004
Hakulomakkeet tallennettu (AdeccoDataset/ammattikorkeakoulut)	8.10.2004

2.2 Esivalinnat valintakokeita varten

Koulutusohjelmien/suuntautumisvaihtoehtojen OPTlin Amkopas-järjestelmän avulla viedyt valintaan vaikuttavat tiedot tarkistettu (valintaperusteet, aloituspaikat, valinnan aloituspaikat, valintakokeeseen kutsuttavien määrät)(ammattikorkeakoulut)	12.10.2004
Hakijan ilmoittamat työkokemustietojen täydennykset ammattikorkeakouluille viimeistään	12.10.2004
Hakijarekisterit valmiina (ammattikorkeakoulut)	13.10.2004
Esivalinta-ajot (TietoEnator/Opetushallitus)	14.10.–17.10.2004
Esivalintamateriaali toimitettu ammattikorkeakouluille (TietoEnator)	22.10.2004

2.3 Valintakokeet ja suomen/ruotsin kielen kokeet

Tekniikan ja liikenteen alan valintakokeet (ammattikorkeakoulut)	5.11.2004
Valintakoetulokset ja suomen- tai ruotsin kielen koetulokset tallennettu (ammattikorkeakoulut)	15.11.2004

2.4 Valinta-ajot

Hakijat ilmoittavat arvosanakorotuksensa ammattikorkeakouluille viimeistään	11.11.2004
Valinnan aloituspaikat tarkistettu (ammattikorkeakoulut)	16.11.2004
Erikoistapausvalinnat tallennettu (ammattikorkeakoulut)	17.11.2004
Hakijarekisteri valmiina (ammattikorkeakoulut)	17.11.2004
Valinta-ajot (TietoEnator/Opetushallitus)	18.11.–21.11.2003
Hakeneiden ja valittujen tiedot toimitettu AMKOREK-järjestelmään sähköisesti noudettaviksi (TietoEnator)	24.11.2004
Valintamateriaali toimitettu ammattikorkeakouluille viimeistään (TietoEnator)	26.11.2004

2.5 Valintojen tulosten julkistaminen

Valintojen tulokset saa ilmoittaa hakijoille aikaisintaan (ammattikorkeakoulut)	29.11.2004
Valintojen tulokset ilmoitetaan hakijoille viimeistään (ammattikorkeakoulut)	3.12.2004
Hakijan ilmoitettava opiskelijapaikan vastaanottamisesta ammattikorkeakoululle viimeistään	17.12.2004

2.6 Jälkiohjaus

Tieto OPTlin ja AMKOPAS-järjestelmään koulutusohjelmista, joille on jäänyt vapaita aloituspaikkoja (TietoEnator)	22.11.2004
Vapaiden aloituspaikkojen luetteloa varten mahdolliset muutokset OPTlin AMKOPAS-järjestelmän avulla (ammattikorkeakoulut)	23.11.2004
Koulutukseen valitsematta jääneiden jälkiohjauskirjeiden postituspäivä (TietoEnator)	30.11.2004

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

ISBN 952-442-669-2 (PDF)

ISSN 1458-8102

Helsinki 2003